מלכים א

פון ארטאדאקסיש חסידיש יידיש בביל

קאפירייט (C) 2015 אמנים למען ישראל. אלע רעכט רעזערווירט

מלכא1

1 און דער מלך דָּוִד איז געוואָרן זקן און בוא אין ימים, און מע האָט אים
כסה מיט בּגדים, אָבער אים פלעגט נישט חמם ווערן. 2 האָבּן זײַנע עבדים צו
אים אמר: זאָל מען בקש פאַר אֲדֹנִי המלך אַ נַעֲרָה אַ בתולָה, און זי וועט עמד
פאַר המלך, און וועט אים זײַן א סֹכֶנֶת [סכן]; און זי וועט שכב אין דײַן חֵיק,
און עס וועט חמם זײַן אֲדֹנִי המלך. 3 און זיי האָבּן בקש א נַעֲרָה יָפָה אין כּל
גְּבוּל ישראל, און זיי האָבּן מצא אֲבִישַׁג פון שוּנֵם און האָבּן זי געבראַכט צום
מלך. 4 און די מיידל איז געווען יָפָה עַד מְאֹד; און זי איז געווען דעם מלך א
סֹכֶנֶת [סכן], און האָט אים שרת; אָבער דער מלך האָט זי נישט ידע. 5 און
אֲדוֹנִיָּה בן חַגִּיתן האָט זיך נשׂא, אַזוי צו אמר: איך וועל ווערן מלך. און ער
האָט זיך עשׂה מרכּבה און פרשים, און 50 אִיש וואָס זײַנען רוץ אים פאַרויס.
6 וואָרעם אָבִיו האָט אים אין זײַן לעבטאָג נישט עצב, אַזוי צו אמר: מַדּוּעַ
עשׂה אַזוי? און ער איז אויך געווען טוֹב תֹּאַר מְאֹד. און ער איז ילד [זען "ילד"
ישעיהו 7:14] געוואָרן נאָך אַבשָׁלומען. 7 און ער האָט געהאַט דברים מיט
יוֹאָב בן צרוּיָהן, און מיט אביתר דעם כהן, און זיי האָבּן עזר אַדוֹנִיָּהן. 8 אָבער
צָדוֹק דער כהן, און בְּנָיָהו בן יהוֹיָדָען און נתן דער נביא, און שִׁמְעִי, און רֵעִי,
און די גִבורים וואָס בײַ דָּוִדן, זײַנען נישט געווען מיט אדוֹנִיָּהון. 9 און אַדוֹנִיָּהו
האָט זבח צֹאן און בקר און מְרִיא בײַ אֶבֶן הזוֹחֶלֶת וואָס אֵצֶל [זען "אֵצֶל"
משלי 8:30] עין-רוֹגֵל, און ער האָט קרא כּל זײַנע אחים [זען "אחים" תהלים
22:17(16)-23(22),
http://www.youtube.com/watch?v=6Xnhzw_A9fU, זען אויך
ישעיהו 53:5; זכריה 12:10; משיח בן דָּוִד דקרו חי אויפן בוים, שמואל ב
18:14], דעם בּני המלך, און כּל אנשי יהודה, עבדים פון המלך. 10 אָבער נתן
דעם נביא, און בְּנָיָהון, און די גִבורים, און אָחִיו שלֹמֹהן, האָט ער נישט קרא.
11 האָט נתן אמר צו בַּת-שֶׁבַע אֵם שלֹמֹה, אַזוי צו אמר: האָסטו נישט שמע
[זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אַז אַדוֹנִיָּהו בן חַגִּיתן איז געוואָרן מלך, און

אֲדֹנֵינוּ דָּוִד ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] נישט? 12 און אַצונד,
הלך! לאמיך נָא דיר יעץ [זען ישעיהו 9:5 יוֹעֵץ] עֵצָה, און מלט דייַן נפש און
דאָס נפש פון שלמֹהן בְּנֵךְ. 13 הלך! און בוא צום מלך דָּוִד, און זאָלסט אמר
צו אים: האָסטו, אֲדֹנִי המלך, נישט שבע [זען "שבע," תהלים 110:4, זען דברי
הימים א 21:17] דייַן אָמָה, אַזוי צו אמר: כִּי שלמֹה בְּנֵךְ זאָל מלך נאָך מיר, און
ער זאָל ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אויף מיין כִּסֵּא [זען התג'
20:11]? הייַנט מַדּוּעַ איז אַדוֹנִיָּהו געוואָרן מלך? 14 הנה! ווי דו דבר נאָך
דאָרטן מיטן המלך, אַזוי וועל איך בוא [זען "בוא" בראשית 49:10; ירמיהו
23:5-6; מלאכי 3:1; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] נאָך דיר, און וועל מלא דייַנע
דברים. 15 איז בַּת-שבע בוא צום מלך אין חדר. און דער מלך איז געווען זקן
מְאֹד, און אבישַג פון שוּנֵם האָט שרת דעם מלך. 16 און בַּת-שבע האָט זיך
קדד און זיך שחה למלך. האָט דער מלך אמר: וואָס איז דיר? 17 האָט זי צו
אים אמר: אֲדֹנִי, דו האָסט שבע [זען "שבע," תהלים 110:4, זען דברי הימים א
21:17] צו דייַן אָמָה בייַ ה' אֱלֹקֶיךָ: כִּי שלמֹה בְּנֵךְ זאָל מלך נאָך מיר, און ער
זאָל ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אויף מיין כִּסֵּא. 18 און
אַצונד הנה! אַדוֹנִיָּה איז געוואָרן מלך, און אַצונד, אֲדֹנִי המלך, ווייסטו [ידע]
נישט. 19 און ער האָט זבח שׁוֹר און מְרִיא און צֹאן אַ סך, און ער האָט קרא
כל בְּני המלך, און אביתר דעם כהן, און יוֹאָב שׂר הצבא; אָבער דייַן עֶבֶד
שלמֹהן האָט ער נישט קרא. 20 און דו אֲדֹנִי המלך, אויף דיר זייַנען די אויגן
פון כל ישראל, זיי צו נגד, ווער זאָל ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה
6:11-13] אויף דעם כִּסֵּא [זען התג' 20:11] אֲדֹנִי המלך נאָך אים. 21 וואָרעם
עס וועט זיין, ווי אֲדֹנִי המלך שכב זיך מיט זייַנע אבֹת, אַזוי וועל איך און בּני
שלמֹה זיין חַטָּאִים. 22 און הנה! ווי זי דבר נאָך מיטן המלך, אַזוי איז נתן דער
נביא בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9].
23 האָט מען נגד דעם מלך, אַזוי צו אמר: הנה! נתן דער נביא איז דאָ. און ער
איז בוא פאַר דעם מלך, און האָט זיך שחה למלך אויף זיין פנים צו ארצה. און
נתן האָט אמר: אֲדֹנִי המלך, האָסט דו אמר: אַדוֹנִיָּהו זאָל מלך נאָך מיר, און
ער זאָל ישב אויף מיין כִּסֵּא [זען התג' 20:11]? 25 וואָרעם ער האָט הַיּוֹם ירד,
און האָט זבח שׁוֹר און מְרִיא און צֹאן אַ סך, און ער האָט קרא כל בְּני המלך,
און די שׂרי הצבא, און אביתר דעם כהן, און אָט אכל זיי און שתה מיט אים,
און אמר: יְחִי המלך אַדוֹנִיָּהוּ! 26 אָבער מיך, מיך דייַן עֶבֶד, און צָדוֹק דעם

כהן, און בנָיָהו בן יהוֹיָדָען, און דײַן עֶבֶד שלמֹהן, האָט ער נישט קרא. 27 צי
איז די דאָזיקע זאַך געשען פון אֲדֹנִי המלך, און האָסט נישט הוֹדַעְתָּ [ידע]
דײַן עֶבֶד, ווער עס זאָל ישב אויף דעם כִּסֵּא [זען התג' 20:11] אֲדֹנִי המלך נאָך
אים? 28 האָט ענה דער מלך דָּוִד און האָט אמר: קרא! צו מיר בַּת-שֶׁבען. און
זי איז בוא פארן המלך און האָט זיך עמד פארן מלך. 29 און דער מלך האָט
שבע [זען "שבע," תהלים 110:4, זען דברי הימים א 21:17] און אמר: אַזוי ווי
חַי ה', וואָס האָט פדה מיין נפש [זען "נפש" פון משיח ישעיהו 53:10] פון כל
צרה, 30 אַז אַזוי ווי איך האָב דיר שבע בײַ ה' אלקֵי ישראל, אַזוי צו אמר: כִּי
בְּנֵךְ שלמֹה זאָל מלך נאָך מיר, און הוּא ישב על מיין כִּסְא [זען התג' 20:11]
תַּחת [זען בראשית 22:13, תַּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תַּחת לנו] מיר, כִּי אַזוי
וועל איך עשׂה היום הזה! 31 האָט בַּת-שבע זיך קדד מיטן פנים צו אֶרֶץ, און
זיך שחה צום מלך, און האָט אמר: יְחִי אֲדֹנִי המלך דָּוִד לעולם [זען תהלים
21:5; ישעיהו 53:10]! 32 און דער מלך דָּוִד האָט אמר: קרא מיר צָדוֹק דעם
כהן, און נתן דעם נביא, און בנָיָהו בן יהוֹיָדָען. זײַנען זיי בוא פארן המלך, 33
און דער מלך האָט צו זיי אמר: לקח מיט אײַך די עבדים פון אֲדֹנֵיכֶם, און רכב
בני שלמֹהן אויף מיין פּרדה, און איר זאָלט אים ירד צום גיחון. 34 און זאָל
צָדוֹק דער כהן און נתן דער נביא אים דאָרטן משח פאַר מלך עַל ישראל. און
איר זאָלט תקע אין שופר, און אמר: יְחִי המלך שלמֹה! 35 און איר זאָלט עלה
נאָך אים, און ער זאָל בוא [זען "בוא" בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; מלאכי
3:1; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] און זיך ישב אויף מיין כִּסֵּא, און ער זאָל מלך תּחת
מיר, וואָרעם אים האָב איך צוה פאַר נָגִיד עַל ישראל און איבער יהודה. 36
האָט בנָיָהו בן יהוֹיָדָען ענה דעם מלך און האָט אמר: אָמֵן! אַזוי זאָל אמר ה'
אלוקֵי אֲדֹנִי המלך! 37 אַזוי ווי ה' איז געווען מיט אֲדֹנִי המלך, אַזוי זאָל ער זיין
מיט שלמֹהן, און ער זאָל גדל זיין כִּסֵּא נאָך מער פון דעם כִּסֵּא אֲדֹנִי המלך
דָּוִד. 38 און צָדוֹק דער כהן, און נתן דער נביא, און בנָיָהו בן יהוֹיָדָען, און די
כְּרֵתים און די פְּלֵתים, האָבן ירד, און זיי האָבן רכב שלמֹהן אויף דער פּרדה
פון המלך דָּוִד, און האָבן אים הלך צו גיחון. 39 און צָדוֹק דער כהן האָט לקח
[זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] דעם קֶרֶן הַשֶּׁמֶן פון אֹהֶל,
און ער האָט משח שלמֹהן; און זיי האָבן תקע אין שופר, און דאָס כל הָעָם
האָט אמר: יְחִי המלך שלמֹה! 40 און דאָס כל הָעָם איז עלה נאָך אים, און
הָעָם האָט חלל אויף חללים, און זיך שׂמח א שׂמחה גדוֹלה, און די אֶרֶץ האָט

זיך בקע פון זייער ליאַרעם. 41 און אַדוֹנִיָהו און כל הקְרֻאים וואָס מיט אים
האָבן דאָס שמע [זען "שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15],
ווען זיי האָבן כלה צו אכל. און ווי יוֹאָב האָט שמע דעם קוֹל פון שופר, אַזוי
האָט ער אמר: מַדּוּעַ קוֹל הקִרְיָה הוֹמָה [המה]? 42 ווי ער דבר נאָך, און הנה
יוֹנָתן בן אביתר דעם כהן בוא. האָט אַדוֹנִיָהו אמר: בוא! וואָרעם אִיש חיל
ביסטו, און ווּעסטו טוֹב תבשֹר [בשֹר]. 43 האָט ענה יוֹנָתן און אמר צו
אדוֹנִיָהון: אמנם, אֲדֹנֵינוּ המלך דָוִד האָט המליך [מלך] שלֹמֹהן. 44 און דער
מלך האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] מיט אים צָדוֹק דעם כהן, און נתן
דעם נביא, און בנָיָהו בן יהוֹיָדָען, און די כְרֵתים און די פלֵתים, און זיי האָבן
אים רכב אויף דער פרדה פון המלך. 45 און צָדוֹק דער כהן און נתן דער נביא
האָבן אים משח פאַר מלך בײַם גיחון, און זיי זײַנען עלה פון דאָרטן שֹמֵחים,
און די עִיר האָט הוֹם; דאָס איז דער ליאַרעם וואָס איר האָט שמע [זען "שמע"
ישעיהו 52:15-53:12]. 46 און שלֹמֹה האָט זיך אויך ישב אויפן כִסֵא המלוכה.
47 און אויך זײַנען די עבדים פון המלך בוא צו ברך אֲדֹנֵינוּ המלך דָוִד, אַזוי צו
אמר: זאָל אֱלֹקֶיךָ יטב שֵם שלֹמֹה נאָך מער פון דײַן שֵם, און גדל זיין כִסֵא
נאָך מער פון דײַן כִסֵא. און שחה המלך על המשכב. 48 און אויך האָט דער
מלך אַזוי אמר: ברך ה' אלקֵי ישראל, וואָס האָט הַיוֹם נתן [זען ישעיהו 7:14;
53:9; 9:5; חגי 9-2:7] ווער זאָל ישב [זען "ישב" הושע 5-3:4; זכריה 6:11-13]
אויף מײַן כִסֵא [זען התג' 20:11], און מײַנע אויגן ראה עס. 49 האָבן כל
הקְרֻאים וואָס בײַ אדוֹנִיָהון חרד און זיי זײַנען קום, און הלך איטלעכער אויף
זיין דֶרֶךְ [זען "דֶרֶךְ" ישעיהו 53:6]. 50 און אַדוֹנִיָהו האָט ירא [זען לוקס 23:40]
געהאַט פאַר שלֹמֹהן, און ער איז קום, און איז הלך און האָט זיך חזק אָן די
הערנער פון מִזְבֵחַ. 51 איז נגד געוואָרן שלֹמֹהן, אַזוי צו אמר: הנה, אַדוֹנִיָהו
האָט ירא פאַר המלך שלֹמֹה, און הנה האָט ער זיך אחז אָן די הערנער פון
מִזְבֵחַ, אַזוי צו אמר: זאָל מיר המלך שלֹמֹה הַיוֹם שבע, אויב ער וועט מות זיין
עֶבֶד מיטן חֶרֶב. 52 האָט שלֹמֹה אמר: אויב ער וועט זיין א בן חיל, וועט אַ
האָר פון אים נישט נפל צו ארצה; אויב אָבער רָעָה וועט מצא ווערן אין אים,
וועט ער מות. 53 און המלך שלֹמֹה האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1], און מע
האָט אים ירד פון מִזְבֵחַ; און ער איז בוא און האָט זיך שחה צום מלך שלֹמֹה,
און שלֹמֹה האָט צו אים אמר: הלך! אהיים.

1 און די יְמֵי דָוִדן האָבן קרב צו מות, און ער האָט צוה בְּנוֹ שלמֹהן, אַזוי צו
אמר׃ 2 איך הלך אין דעם דֶרֶךְ כּל הָאָרֶץ, זאָלסטו זיך חזק און זיין אן אִיש. 3
און זאָלסט זיין שומר איבער די משמרת פון ה' אֱלֹקֶיךָ, צו הלך אין זײַנע
דרכים, צו זיין שומר איבער זײַנע חוקים און זײַנע מצות און זײַנע משפט און
זײַנע עדות [עֵדָה], אַזוי ווי עס שטייט כתב אין תורת-משה, כדי זאָלסט שׂכל
אין כל וואָס דו וועסט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] און כל
וואָס דו וועסט אהין זיך פנה; 4 כדי ה' זאָל מקיים [קום] זיין זיין דבר וואָס
ער האָט דבר וועגן מיר, אַזוי צו אמר׃ אויב דײַנע בָּנִים וועלן שמר זייער דֶרֶךְ
צו הלך פאַר מיר מיט אמת, מיט זייער כל לֵב און מיט זייער כל נפש צו אמר׃
וועט דיר נישט כרת [זען "כרת" דניאל 9:26] ווערן אן אִיש מֵעַל כִּסֵּא ישראל.
5 און אויך ווייסטו [ידע] וואָס יוֹאָב בן צרויָהן האָט מיר עשׂה [זען "עשׂה"
ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס ער האָט עשׂה צו די 2 שׂרי צבאוֹת פון
ישראל, צו אַבנר בן נֵרן, און צו עֲמָשא בן יֶתרן, ווי ער האָט זיי הרג, און שום
דמי מלחמה אין שלום, און נתן דמי מלחמה אויף זיין חֲגֹרָה [גאַרטל] וואָס
אויף זײַנע לענדן, און אויף זײַנע נַעַל וואָס אויף זײַנע רגלים [זען תהלים
22:17]. 6 דעריבער זאָלסטו עשׂה לויט דײַן חכמה, און זאָלסט נישט לאָזן
זײַנע שֵׂיבָה [גראָע האָר] ירד אין שלום אין שְׁאֹל [זען דניאל 12:2; ישעיה
66:24]. 7 און מיט בני-בַרזִלַי דעם גלעדער זאָלסטו עשׂה חֶסֶד, און זיי זאָלן
זיין פון די וואָס אכל בײַ דײַן טיש, וואָרעם זיי האָבן זיך אויך קרב צו מיר,
ווען איך בין ברח פון אַבשָלומען אחיךָ. 8 און הנה דאָ איז בײַ דיר שִמְעִי בן
גֵראָן, דער בנימינער פון בחורים, וואָס האָט מיך קלל מיט מרץ קללה אין
דעם יום וואָס איך בין הלך קיין מַחנַיִם; און ער האָט ירד מיר אנטקעגן בײַם
ירדן, און איך האָב אים שבע [זען "שבע," תהלים 110:4, זען דברי הימים א
21:17] בײַ ה', אַזוי צו אמר׃ איך וועל דיך נישט מות מיטן חֶרֶב. 9 און אַצונד,
זאָלסט אים נישט נִקָּה, וואָרעם אִיש חכם ביסטו, און וועסט ידע וואָס דו
זאָלסט עשׂה מיט אים; און זאָלסט ירד זײַנע שֵׂיבָה [גראָע האר] מיט דָּם אין
שאוֹל [זען דניאל 2:2; ישעיה 66:24]. 10 און דָּוִד האָט זיך שכב מיט זײַנע
אבות, און ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן אין עִיר דָּוִד. 11
און די טעג וואָס דָּוִד האָט געקיניגט [מלך] איבער ישראל זיינען געווען 40

שָׁנָה. אין חברון האָט ער מלך 7 שָׁנָה, און אין ירושלים האָט ער געקיניגט
[מלך] 33 שָׁנָה. 12 און שלמֹה איז ישב אויף דעם כִּסֵא דָּוִד אָבִיו, און זיין
מלוכה האָט זיך כון מְאֹד. 13 און אֲדוֹנִיָהו בן חַגִיתן איז בוא צו בַּת-שֶׁבען אֵם
שלמֹה. האָט זי צו אים אמר: איז דיין בוא [זען "בוא" בראשית 49:10; ירמיהו
23:5-6; מלאכי 3:1; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] אין שלום? האָט ער אמר: אין
שלום. 14 און ער האָט אמר: איך האָב א דבר צו דיר. האָט זי אמר: דבר! האָט
ער אמר: דו ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] אַז די מלוכה האָט מיר
געקומט, און אויף מיר האָבן כל ישראל שום זייער פנים, צו ווערן מלך. אָבער
די מלוכה האָט זיך סבב און היה צו אָחִי, ווייל זי איז אים באַשערט געווען
פון ה'. 16 און אַצונד שאל איך פון דיר שאֵלָה אחת: זאָלסט נישט שוב מיין
פנים. האָט זי צו אים אמר: דבר! 17 האָט ער אמר: אמר! נָא צו שלמֹה כּי ער
וועט נישט שוב דיין פנים: ער זאָל מיר נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5;
חגי 2:7-9] אבישג פון שונֵם פאַר אַן אִשָׁה. 18 האָט בַּת-שבע אמר: טוֹב, איך
וועל דבר [זען "דבר" ישעיהו 7:10-14] פון דיינעט וועגן צום מלך. 19 און
בַּת-שבע איז בוא צום מלך שלמֹה, צו דבר צו אים פון אדוֹנִיָהוס וועגן, און
דער מלך איז קום איר אנטקעגן, און ער האָט זיך צו איר שחה, און האָט זיך
ישב אויף זיין כִּסֵא, און שום א כִּסֵא פאַר דעם אֵם המלך, און זי האָט זיך ישב
אויף זיין ימין. 20 און זי האָט אמר: שאלה אחת קטנה איך שאל פון דיר:
זאָלסט נישט שוב מיין פנים. האָט המלך צו איר אמר: שאל! אִמִי, וואָרעם
איך וועל נישט שוב דיין פנים. 21 האָט זי אמר: זאָל אבישַג פון שונֵם געגעבן
[נתן] ווערן צו אָחִיךָ אֲדוֹנִיָהון פאַר אַן אִשָׁה. 22 האָט ענה דער מלך שלמֹה
און אמר צו אִמוֹ: און לָמָה שאל אַבישַג פון שונֵם פאַר אדוֹנִיָהון? שאל פאַר
אים אויך די מלוכה, ווייל ער איז מיין אָחִי הגָדוֹל! פאַר אים, פאַר אביתר דעם
כהן, און פאַר יוֹאָב בן צרוּיָהן. 23 און דער מלך שלמֹה האָט שבע [זען "שבע,"
תהלים 110:4, זען דברי הימים א 21:17] בּיי ה', אַזוי צו אמר: זאָל מיר ה' עשׂה
אַזוי און יסף, אַז אום זיין נפש האָט אֲדוֹנִיָהו דבר דאָס דאָזיקע דבר! 24 און
אַצונד, חי ה', וואָס האָט מיך כון, און האָט מיך ישב אויף כִּסֵא דָּוִד אָבִי, און
וואָס האָט מיר עשׂה א בית אַזוי ווי ער האָט דבר, אַז הַיּוֹם מוז אֲדוֹנִיָהו מות
ווערן! 25 און דער מלך שלמֹה האָט שלח דורך דער יָד פון בְנָיָהו בן יהוֹיָדָען;
און ער איז פגע אויף אים, און ער איז מות. 26 און צו אביתר דעם כהן האָט
דער מלך אמר: הלך! קיין עֲנָתוֹת צו דיינע שָׂדֵה, וואָרעם אִיש מָוֶת ביסטו

ווערט, אָבער היום הזה וועל איך דיך נישט מות, ווײַל דו האָסט נשׂא [זען
"נשׂא" ישעיהו 52:13; 53:4,12] דעם אָרון אֲדֹנָי ה' פון אָבִי דָּוִדן, און ווײַל דו
האָסט זיך ענה אין כל וואָס אָבִי האָט זיך ענה. 27 און שלמֹה האָט גרש
אביתרן פון צו זיין א כהן צו ה'; כדי עס זאָל מלא ווערן דאָס דבר-ה' וואָס ער
האָט דבר אויף בית עלי אין שילו [זען שמואל א 2:34-36]. 28 און ווי די
שְׁמֻעָה איז בוא צו יוֹאָבן וואָרום יוֹאָב האָט זיך נטה נאָך אֲדוֹנִיָהן, הגם נאָך
אַבשָׁלומען האָט ער זיך נישט נטה; און איז יוֹאָב נוס צום אֹהֶל ה', און האָט
זיך חזק אָן די הערנער פון מִזְבֵּחַ. 29 איז נגד געוואָרן דעם מלך שלֹמֹה, אַז
יוֹאָב איז נוס צו דעם אֹהֶל ה', און הנה איז ער אֵצֶל [זען "אֵצֶל" משלי 8:30;
30:4] מִזְבֵּחַ. און שלֹמֹה האָט שלח בְּנָיָהו בן יהוֹיָדָען, אַזוי צו אמר: הלך! פגע
[זען "פגע" ישעיהו 53:6]! אויף אים. 30 איז בְּנָיָהו בוא [זען "בוא," בראשית
49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] צו דעם אֹהֶל ה', און ער האָט צו
אים אמר: אַזוי האָט אמר דער מלך: יצא! האָט ער אמר: לאֹ, נײַערט דאָ וועל
איך מות. האָט בְּנָיָהו געבראַכט דעם מלך דבר, אַזוי צו אמר: אַזוי האָט דבר
יוֹאָב, און אַזוי האָט ער מיר ענה. 31 האָט דער מלך צו אים אמר: עשׂה אַזוי
ווי ער האָט דבר, און פגע [זען "פגע" ישעיהו 53:6] אויף אים; און זאָלסט אים
קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9], און סור דאָס דְּמֵי חִנָּם וואָס יוֹאָב האָט
שפך, פון מיר און פון מיין בית אָבִיךָ. 32 און זאָל ה' שוב זיין דָּם אויף זיין
קאָפּ, פאַר וואָס ער איז פגע אויף 2 אנשים צדקים און טֹבים פון אים, און
האָט זיי הרג מיטן חֶרֶב, און אָבִי דָּוִד האָט נישט ידע: אַבנר בן נֵרן, דעם שׂר
צבא ישראל, און עֲמָשא בן יֶתרן, דעם שׂר צבא יהודה. 33 און זייער דָּם זאָל
זיך שוב אויפן קאָפּ פון יוֹאבן, און אויפן קאָפּ פון זיין זֶרַע לעוֹלָם; און צו
דָּוִדן און צו זיין זֶרַע, און צו זיין בית און צו זיין כִּסֵּא, זאָל זיין שלוֹם עַד עוֹלָם
פון ה'. 34 איז עלה בְּנָיָהו בן יהוֹיָדָען, און ער איז פגע [זען "פגע" ישעיהו 53:6]
אויף אים, און האָט אים מות. און ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9]
געוואָרן [לעבן] זיין היים אין מדבר. 35 און דער מלך האָט נתן בְּנָיָהו בן
יהוֹיָדָען אויף זיין תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תּחת
לנו] איבערן צָבָא; און צָדוֹק דעם כהן האָט דער מלך נתן אויף תּחת פון
אביתר. 36 און דער מלך האָט שלח און האָט קרא שִׁמְעִין, און האָט צו אים
אמר: בנה דיר א בית אין ירושלים, און זאָלסט דאָרטן ישב, און זאָלסט פון
דאָרטן נישט יצא אין אנה וְאנה. 37 און עס וועט זיין, אין דעם יוֹם וואָס דו

יצא, און ווערסט עבר דעם נַחַל קִדרון, ידע זאָלסטו ידע זיין, אַז מות ווערסטו
מות; דיַין דָם וועט זיין אויף דיַין קאָפּ. 38 האָט שִׁמְעִי אמר צום מלך: טוֹב איז
דאָס דבר; אַזוי ווי אֲדֹנִי המלך האָט דבר, אַזוי וועט דיַין עֶבֶד עשׂה. און שִׁמְעִי
איז ישב אין ירושלים ימים רבּים. 39 אָבער עס איז געווען צום סָוף פון 3
שָׁנָה, זיַינען 2 עבדים פון שִׁמְעִין ברח צו אָכִיש בּן מעכהן, מלך גַת, און מע
האָט נגד שִׁמְעִין, אַזוי צו אמר: הנה, דיַינע עבדים זיַינען אין גַת. 40 איז קום
שִׁמְעִי און האָט חבש זיין חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9], און איז
הלך קיין גַת צו אָכישן צו בקש זיַינע עבדים. און שִׁמְעִי איז הלך און האָט
געבראַכט זיַינע עבדים פון גַת. 41 איז נגד געוואָרן שלמֹהן, אַז שִׁמְעִי איז הלך
פון ירושלים קיין גַת, און האָט זיך שוב. 42 און דער מלך האָט שלח און האָט
קרא שִׁמְעִין, און האָט צו אים אמר: האָבּ איך דיך נישט שבע [זען "שבע"
תהלים 110:1,4 כְּהֻנָּה פון משיח האדון; מלאכי 3:1; ישעיהו 53:10] בּיַי ה', און
דיך עוד, אַזוי צו אמר: אין דעם יום וואָס דו יצא, און ווערסט הלך אנה ואנה,
ידע זאָלסטו ידע, אַז מות ווערסטו מות? און דו האָסט צו מיר אמר: טוֹב איז
דאָס דבר; איך שמע. 43 היַינט מַדוּעַ האָסטו נישט שוֹמר די שבועה פון ה',
און דעם מצוה וואָס איך האָבּ דיר צוה? 44 אויך האָט דער מלך אמר צו
שִׁמְעִין: דו ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] כל דאָס רָעָה וואָס דיַין
לֵב ידע אַז דו עשׂה צו אָבִי דָוִדן; דעריבער זאָל ה' שוב דיַין רָעָה אויף דיַין
קאָפּ; 45 און דער מלך שלמֹה זאָל זיין ברך, און דער כִּסֵּא פון דָוִד זאָל זיין
נכוֹן [כון] פאַר ה' עַד עוֹלָם. 46 און דער מלך האָט צוה בנָיָהו בּן יהוֹיָדָען, און
ער איז יצא, און איז פגע [זען "פגע" ישעיהו 53:6] אויף אים, און ער איז מות.
און די מלוכה איז געווען כּון אין דער יָד פון שלמֹהן.

מלכא3

1 און שלמֹה האָט זיך מתחתן (חתן) געווען מיט פרעה מלך מצרים, און ער
האָט לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] בּת פַּרעֹה, און
האָט זי געבראַכט אין עִיר דָוִד, בּיז ער האָט כלה צו בנה [זען "בנה" דניאל
9:25] זיין בּית, און דאָס בּית ה', און די חוֹמַה פון ירושלים רונד ארום. 2
אָבער הָעָם האָט זבח אויף די בָמות (בָּמָה), וואָרעם בּית צו שֵׁם ה' איז נישט
בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] געווען בּיז יענע טעג. 3 און שלמֹה האָט אהבה

געהאַט ה', צו הלך אין די חוקּות פון אָבִיו דָּוִדן; אָבער ער האָט זבח און קטר
אויף די בָּמות [זען מלכב 14:4]. 4 און דער מלך איז הלך קיין גבעון דאָרטן צו
זבח, וואָרעם דאָרטן איז געווען די בָּמָה הגדולה. 1000 עוֹלָה פלעגט שלֹמֹה
עלה אויף יענעם מִזְבֵּחַ. 5 אין גבעון האָט זיך ה' באוויזן צו שלֹמֹהן אין א
חָלום הַלָיְלָה, און אלוקים האָט אמר: שאל וואָס איך זאָל דיר נתן [זען "נתן"
ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9]. 6 האָט שלֹמֹה אמר: דו האָסט עשׂה [זען
"עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] מיט דייַן עֶבֶד, אָבִי דָּוִדן, חֶסֶד גדוֹל, אַזוי
ווי ער איז הלך פאַר דיר מיט אמת און מיט צדקה און מיט ישרה פון לֵב
קעגן דיר; און האָסט אים שׂומר דעם דאָזיקן חֶסֶד גדוֹל, און האָסט אים נתן
[זען ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] בּן [דָּוִד] וואָס ישב [זען "ישב" הושע
3:4-5; זכריה 6:11-13] אויף זיין כִּסֵּא אַזוי ווי היום הזה. 7 און אַצונד, ה'
אלקָי, דו האָסט געמאכט דייַן עֶבֶד מלך תּחת אָבִי דָּוִדן, און איך בין א נער
קָטֹן, איך ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] נישט ווי יצא און ווּ בוא. 8
און דייַן עֶבֶד איז אין מיטן פון דייַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ
חיים מפשע עמי] וואָס דו האָסט בחר, אַן עם רָב וואָס קען נישט נמנה (מנה)
און נישט יסֵפֶר (סֵפֶר) ווערן פון רֹב. 9 דעריבער זאָלסטו נתן [זען "נתן"
ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] דייַן עֶבֶד אַ לֵב שֹׁמֵעַ, צו שפט דייַן עם [זען
"עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי], צו בין צווישן טוֹב און
רָע, וואָרעם ווער יכל צו שפט דאָס דאָזיקע עם הכּבד דייַנס? 10 און די זאַך
איז יטב אין די אויגן פון אֲדֹנָי, וואָס שלֹמֹה האָט שאל די דאָזיקע זאַך. 11
און אלוקים האָט צו אים אמר: ווייַל דו האָסט שאל די דאָזיקע זאַך, און
נישט דו האָסט דיר שאל ימים רבּים, און נישט דו האָסט דיר שאל עשירות,
און נישט דו האָסט שאל דאָס נפש פון דייַנע פייַנט, נייַערט האָסט דיר שאל
בין צו שמע משפט, 12 הנה האָבּ איך עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6;
ישעיהו 53:9] לויט דייַן דבר: הנה, איך האָבּ דיר נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14;
53:9; 9:5; חגי 2:7-9] א לֵב חָכָם און נבוֹן, אַז אַזאַ ווי דו איז נישט געווען פאַר
דיר, און נאָך דיר וועט נישט קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע 6:2] אַזאַ
ווי דו. 13 און אויך וואָס דו האָסט נישט שאל האָבּ איך דיר נתן, אי עושר אי
כבוד אלע דייַנע טעג, אַז קיינער אַזאַ ווי דו איז נישט געווען צווישן די מלכים.
14 און אויבּ דו וועסט הלך אין מייַנע דרכים לִשמֹר מייַנע חֻקּוֹת און מייַנע
מצות אַזוי ווי אָבִיךָ דָּוִד איז הלך, וועל איך ארך דייַנע טעג [זען ישעיהו

53:10]. 15 האָט זיך יקץ [זען "יקץ" דניאל 12:2] שלֹמֹה, און הנה עס איז א
חָלום! און ער איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9;
זכריה 9:9] קיין ירושלים, און האָט זיך עמד פאַר דעם אָרון בְּרִית אֲדֹנָי, און
ער האָט עלה עֹלות [עוֹלָה], און עשׂה שלמים, און עשׂה משתּה פאַר זײַנע כּל
עבדים. 16 דעמאָלט זײַנען בוא 2 נשים זוֹנות צו דעם מלך, און זיי האָבּן זיך
עמד פאַר אים. 17 און 1 אִשָּׁה האָט אמר: בִּי, אֲדֹנִי, איך און די דאָזיקע אִשָּׁה
ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אין בּית אחד, און איך האָבּ ילד
[זען "ילד" ישעיהו 7:14] מיט איר אין בּית. 18 און עס איז געווען אויפן יוֹם
3טן נאָך מײַן ילד, האָט אויך די דאָזיקע אִשָּׁה ילד [זען "ילד" ישעיהו 7:14];
און מיר זײַנען געווען יַחְדָּו, קיין זָר איז מיט אונדז נישט געווען אין בּית; בּלויז
מיר 2 זײַנען געווען אין בּית. 19 איז מות דאָס בּן פון דער דאָזיקער אִשָּׁה בּײַ
לָיְלָה, ווײַל זי איז שכב אויף אים. 20 איז זי קום [זען "קום" במדבר 24:17;
הושע 6:2] אין מיטן הַלָּיְלָה, און האָט לקח בּני פון אֵצֶל [זען משלי 8:30] מיר,
בעת דײַן אָמָה איז ישנה [ישן, זען דניאל 12:2], און זי האָט אים שכב אין איר
חיק, און איר בּן מֵת האָט זי שכב אין מײַן חיק. 21 און איך בין קום [זען
"קום" במדבר 24:17; הושע 6:2] אין דער בוקר צו היניק [ינק] בּני, און הנה!
ער איז מות [זען "מות" ישעיהו 53:9]; אָבער אַז איך האָבּ אים אתבּוֹנן [בין]
אין דער בוקר און הנה! דאָס איז נישט געווען בּני וואָס איך האָבּ ילד [זען
"ילד" ישעיהו 7:14]. 22 האָט די אנדער אִשָּׁה אמר: לֹא, נײַערט בּני הַחַי, און
בְּנֵךְ המֵת. און די אמר: לֹא נײַערט דײַן בּן איז הַמֵּת, און בּני החי. און זיי האָבּן
דבר פאַרן המלך. 23 האָט דער מלך אמר: די אמר: דאָס איז בּני החי און דײַן
בּן המת; און די אמר: לֹא, נײַערט דײַן בּן איז הַמֵּת, און בּני החי. 24 און דער
מלך האָט אמר: ברענגט מיר א חֶרֶב. האָט מע געבראַכט א חֶרֶב פאַרן המלך.
25 האָט דער מלך אמר: גזרו! דאָס יֶלֶד החי אין 2, און נתן העלפט צו איינער,
און העלפט צו דער אנדערער. 26 האָט דבר די אִשָּׁה וואָס איר בּן איז געווען
דער חי, צום מלך וואָרום דאָס רחמים האָט איר כּמר אויף איר בּן און זי
האָט אמר: בִּי, אֲדֹנִי, נתן! איר דאָס ילד החי, אָבער מות זאָלט איר עס נישט
מות. און יענע אמר: נישט מיר און נישט דיר זאָל עס געהערן; גזרו! 27 האָט
זיך ענה דער מלך און אמר: נתן! איר דאָס ילד החַי, און מות זאָלט איר עס
נישט מות; זי איז אִמּוֹ. 28 און כּל ישראל האָבּן שמע [זען "שמע" ישעיהו
52:15-53:12] דעם משפט וואָס דער מלך האָט שפט, און זיי האָבּן ירא

געהאַט פארן המלך, וואָרעם זיי האָבן ראה אַז חכמה פון אלוקים איז אין
אים צו עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] משפט.

מלכא4

1 און דער מלך שלמֹה איז געווען מלך איבער כל ישראל. 2 און דאָס זײַנען די
שׂרים וואָס ער האָט געהאַט: עֲזַרְיָהו בן צָדוֹקן, דער כהן; 3 אֱליחוֹרף און
אַחִיָה, די בני שישאָן, סֵפֶרים; יְהוֹשָפָט בן אחילודן, דער מזכיר; 4 און בְנָיָהו בן
יהוֹיָדָען, איבערן צָבא; און צָדוֹק און אביתר, כֹּהנים; 5 און עֲזַרְיָהו בן נתנען,
איבער די נצבים; און זָבוד בן נתנען, כֹּהֵן, דעם רֵעַ המלך; 6 און אחִישר,
איבערן הבית; און אדוֹנִירָם בן עַבדאָן, איבערן מַס. 7 און שלמֹה האָט
געהאַט 12 נצבים איבער כל ישראל, און זיי פלעגן כול דעם מלך און זיין בית;
א חודש אין שָנָה פלעגט איטלעכער דארפן כול. 8 און דאָס זײַנען זייערע
שֵמוֹת: בן חורן, אין דעם הר אפרים. 9 בן דֶקרן אין מָקַץ און אין שַעַלבים,
און בית-שֶמֶש, און אֵילון בית-חָנן. 10 בן חֶסדן, אין ארובות; אונטער אים איז
געווען שוֹכוֹ, און דאָס כל אֶרֶץ חֵפֶר. 11 בן אבינָדבן, אין דער כל נָפַת דָור; ער
האָט געהאַט טָפת בַת שלמֹהן פאַר אַן אִשָה. 12 בענא בן אחילוּדן, אין תַעַנָך,
און מגדו, און כל בית-שאָן וואָס אֵצֶל [זען "אֵצֶל" משלי 8:30] צָרתן אונטער
יזרעאל, פון בית-שאָן ביז אָבל-מחולה, ביז אויף יענער זיין יָקמעם. 13 בן
גֶברן, אין רָמות-גִלעָד; אונטער אים זײַנען געווען די חַוָה פון יָאִיר בן מנשהן,
וואָס אין גִלעָד; אונטער אים איז געווען די חבל ארגוב וואָס אין בָשָן, 60
ערים גדֹלות מיט חומה און בְּרִיחַ נחֹשֶת. 14 אַחינָדָב בן עִדאֹן, אין מַחנַיִם. 15
אַחימַעַץ, אין נפתלי; ער אויך האָט לקח בָשמַת בַת שלמֹהן פאַר אַן אִשָה. 16
בענא בן חושַין, אין אָשר, און אין עָלות. 17 יְהוֹשָפָט בן פָּרוּחַן, אין יִששָכָר. 18
שִמְעִי בן אֵלאָן אין בנימין. 19 גֶבר בן אורין, אין אֶרֶץ גִלעָד, דעם אֶרֶץ סיחוֹן
מלך אמורי, און פון עוג מלך בשן. און נציב אחד וואָס איבערן אֶרֶץ. 20 יהודה
און ישראל זײַנען געווען רבים אַזוי ווי דער חוֹל וואָס בײַם ים אין רֹב. זיי
האָבן אכל און שתה און געווען שׂמחים.

מלכא5

1 און שלמֹה האָט משל איבער כּל הממלכות, פון דעם נָהָר בּיז אֶרֶץ
פלשתּים, און בּיז דעם געמאַרק פון מצרים. זיי האָבּן נגש מנחה, און עבדים
שלמֹה כּל יְמֵי חייו. 2 און די לֶחֶם פון שלמֹהן פאַר יום אחד איז געווען 30 כּור
סֹלֶת ,און 60 כּור קֶמַח, 3 10 בקר בּראים, און 20 בקר רעי, און 100 צֹאן,
אחוץ אַיָל, און צבי, און יחמוּר, און בַּרְבֻּר אבס. 4 וואָרעם ער האָט רדה
איבער כּל עבר הַנָּהָר, פון תִּפסח און בּיז עַזָה, איבער כּל מלכים עבר נָהָר; און
ער האָט געהאַט שלום פון כּל זײַנע זייטן רונד ארום. 5 און יהודה און ישראל
זײַנען ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אין בֶּטַח, איטלעכער
אונטער זיין גפן און אונטער זיין תְּאֵנָה, פון דָן בּיז בּאר-שבע, כּל יְמֵי שלמֹהן.
6 און שלמֹה האָט געהאַט 40,000 אֻרְוָה סוּסים פאַר זײַנע מרכּבות, און
12,000 פּרשים. 7 און יענע נצבים פלעגן כִּלְכֵּל דעם מלך שלמֹה, און
איטלעכן וואָס קָרֵב צום טיש פון מלך שלמֹה, איטלעכער אין זיין חודש; זיי
פלעגן נישט עדר קיין זאַך. 8 אויך שׂעֹרים און תֶּבן פאַר די סוּסים און פאַר די
רֶכֶשׁ פלעגן זיי ברענגען אין דעם מקוֹם וווּהין עס האָט געהערט, איטלעכער
לויט ווי ער האָט זיין משפּט. 9 און אלוקים האָט נתן שלמֹהן חכמה און
תּבוּנָה הרבֵּה מְאֹד, און ברייטקייט פון לֵב אַזוי ווי דער חוֹל וואָס אויפן ברעג
פון ים. 10 און חכמה פון שלמֹה איז געווען רבה פון דער חכמה פון כּל בּני
קֶדם, און פון כּל חכמה פון מצרים. 11 און ער איז געווען חכם פון כּל האדם,
פון אֵיתָן דעם אֶזרָחי, און הֵימָן, און כַּלכּול, און דַרדע, די בּני מָחולן. און שמוֹ
[זען זכריה 6:11-12] איז געווען צווישן כּל גוֹיִם רונד ארום. 12 און ער האָט
דבר 3,000 משל. און זײַנע שירים זײַנען געווען 1,005. 13 און ער האָט דבר
פון עֵצים, פון דעם אֶרֶז וואָס אין לבנון און בּיז דעם אֵזוב וואָס יצא ארויס
פון קיר. און ער האָט דבר פון בהמות, און פון עוֹף, און פון רֶמֶשׂ, און פון
דגים [דג]. 14 און פון כּל העמים איז מען בוא [זען "בוא", בראשית 49:10;
ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] שמע חכמה פון שלמֹה פון כּל מלכים
פון הָאָרֶץ וואָס האָבּן שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] פון זיין חכמה.
15 און חירָם מלך צור האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] זײַנע עבדים צו
שלמֹהן, וואָרעם ער האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אַז מע האָט
אים משח פאַר א מלך תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו
53:5,8, תּחת לנו] אָבִיו; ווײַל אַן אֹהֵב איז חירָם געווען צו דָוִדן כּל הימים. 16
האָט שלמֹה שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] צו חירָמען, אַזוי צו אמר: 17 דו

האָסט ידע אָבִי דָּוִדן, אַז ער האָט נישט יכל צו בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] א
בית צו דעם שֵׁם פון ה' אלוקֵיו פון וועגן די מלחמה וואָס האָבן אים סבב, בִּיז
ה' האָט זיי נתן אונטער די כַּפּוֹת פון מײַנע רגלים [זען תהלים 22:17]. 18 און
אַצונד האָט ה' אלֹקַי מיך נוח [זען "נוח" ישעיהו 11:1-10] פון רונד ארום;
נישטא קיין שָׂטָן און קיין פֶּגַע רָע. 19 און הִנְנִי אמר איך צו בנה [זען "בנה"
דניאל 9:25] בית צו שֵׁם פון ה' אלֹקָי, אַזוי ווי ה' האָט דבר צו אָבִי דָּוִדן, אַזוי
צו אמר: דײַן בן [דָּוִד] וואָס איך וועל נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5;
חגי 2:7-9] אויף דײַן כִּסֵּא אויף דײַן תּחת, ער וועט בנה דאָס בית צו מײַן שֵׁם,
20 און אַצונד, צוה מע זאָל כרת פאַר מיר ארזים [אֶרֶז] פון לבנון, און מײַנע
עבדים וועלן זײַן מיט דײַנע עבדים; און דעם לוין פון דײַנע עבדים וועל איך
דיר נתן וויפיל דו וועסט אמר: וואָרעם דו ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו
53:3] אַז צווישן אונדז איז נישטא קיינער וואָס ידע צו כרת עצים אַזוי ווי די
צידונים. 21 און עס איז געווען, ווי חירָם האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו
52:15-53:12] די ווערטער פון שלֹמֹהן, אַזוי האָט ער זיך שׂמח מְאֹד, און ער
האָט אמר: ברוך ה' הַיּוֹם, וואָס האָט נתן דָּוִדן א בן חָכָם איבער דעם דאָזיקן
עם רב [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי]. 22 און חירָם
האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] צו שלֹמֹהן, אַזוי צו אמר: איך האָב שמע
וואָס דו האָסט שלח צו מיר; איך וועל עשׂה כּל דײַן חפץ, אין עֵץ אֶרֶז און אין
עֵץ ברוֹשים. 23 מײַנע עבדים וועלן זיי ירד פון לבנון צום ים, און איך וועל זיי
שום אין דֹּברוֹת (פּליטן) צו גיין מיטן ים בּיז דעם מקוֹם וואָס דו וועסט מיר
שלח, און דאָרטן וועל איך זיי נפּץ, און דו וועסט זיי נשׂא. און דו וועסט עשׂה
מײַן חפץ צו נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] לֶחֶם פאַר מײַן
בית. 24 און חירָם האָט נתן שלֹמֹהן עֵץ אֶרֶז און עֵץ בּרוֹש לויט צו אלע זײַנע
חפץ. 25 און שלֹמֹה האָט נתן חירמען 20,000 כּור חִטים, מַכֹּלת פאַר זײַן בית,
און 20 כּור שֶׁמֶן כָּתִית. אַזוי פלעגט שלֹמֹה נתן חירמען שָׁנָה אין שָׁנָה. 26 און
ה' האָט נתן שלֹמֹהן חכמה אַזוי ווי ער האָט אים דבר. און עס איז געווען
שלום צווישן חירָמען און צווישן שלֹמֹהן; און זיי האָבן ביידע כרת [זען "כרת"
דניאל 9:26] א בְּרִית. 27 און דער מלך שלֹמֹה האָט עלה א מַס פון כּל ישראל,
און דער מַס איז געווען 30,000 אִיש. 28 און ער האָט זיי שלח אויפן לבנון צו
10,000 אִיש א חודש, חֲלִיפוֹת [חליפה]: 1 חודש פלעגן זיי זײַן אויפן לבנון, 2
חדשים אין דער היים. און אדוֹנירם איז געווען איבּער דעם מַס. 29 און שלֹמֹה

האָט געהאַט 70,000 נֹשׂא סַבָּל , און 80,000 שטיינהעקער אין די הָר. 30
אחוץ שׂרים פון שלֹמֹה וואָס נצב איבער דער מְלָאכָה, 3,300, וואָס האָבן רדה
איבער הָעָם וואָס עשׂה די מְלָאכָה. 31 און דער מלך האָט צוה, און מע האָט
נסע אבנים גדֹלות, טייַערע יָקָר, צו יסד דאָס בית מיט אבני גזית. 32 און
הבֹּנים [זען הבנים תהלים 118:22; ישעיהו 53:3; דניאל 2:34] פון שלֹמֹה און
הבֹּנים פון חירָמען און די גבלער האָבן זיי פסל, און האָבן כון די עצים און די
אבנים אויף צו בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] דאָס בית.

מלכא6

1 און עס איז געווען, אין 480טן שָׁנָה נאָך דעם ווי די בני-יִשְׂראל זייַנען יצא
[זען ישעיהו 11:1-10; מיכה 5:1] פון אֶרֶץ מצרים, אין 4טן שָׁנָה פון צו מלך
שלֹמֹה איבער ישראל, אין חודש זִו, דאָס איז דער 2טן חודש, האָט ער
אנגעהויבן בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] דאָס בית צו ה'. 2 און דאָס בית וואָס
שלֹמֹה המלך האָט בנה צו ה', איז געווען 60 אַמָּה זיין אֹרֶךְ, און 20 אַמָּה זיין
ברייט, און 30 אַמָּה זיין קוֹמָה. 3 און דער אוּלָם פאַר דעם הֵיכל פון בית איז
געווען 20 אַמָּה זיין אֹרֶךְ, פאַר ברייט פון דעם בית, 10 אַמָּה זיין ברייט פאַר
דעם בית. 4 און ער האָט עשׂה אין בית חלּוֹני שקֻפים אטם. 5 און ער האָט
בנה אָן דער קיר פון בית יציע, רונד ארום די קירות הבית, רונד ארום דעם
הֵיכל און דעם דביר; און ער האָט עשׂה צֵלָע רונד ארום. 6 דער יציע
אונטערשטער איז 5 אַמָּה געווען זיין ברייט, און דער תּיכוֹן, 6 אַמָּה זיין
ברייט, און דער 3טן, 7 אַמָּה זיין ברייט, וואָרעם מגרעה האָט ער נתן אין דעם
בית צו חוּצה צו רונד ארום, כדי זאָלן זיך נישט דאַרפן אחז אין די קירות פון
בית. 7 און דאָס בית ווען עס איז בנה געוואָרן, איז בנה געוואָרן פון אֶבֶן שָׁלֵם
מַסָּע נבנה [בנה]; און קיין מַקֶּבֶת און קיין גרזן, קיין שום כלי ברזל איז נישט
נשמע [שמע] געוואָרן אין דעם בית, ווען עס איז בנה געוואָרן. 8 דער פתח צו
די אונטערשטע צֵלָע איז געווען אויף דער רעכטער זייט פון בית, און אויף
לוּלים [לוּל] איז מען עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] צו די תּיכוֹן, און פון די
תּיכוֹן צו די 3טן. 9 און ער האָט בנה דאָס בית, און האָט עס כלה; און ער
האָט ספן דאָס בית מיט גֵב און שׂדרֹת פון ארזים. 10 און ער האָט בנה דעם
יציע אָן דעם כל בית, 5 אַמָּה די קוֹמָה; און עס האָט זיך אחז בית אויף

צעדערנהאלץ. 11 און דאָס דבר-ה' איז געווען צו שלמֹהן, אַזוי צו אמר: 12
דאָס דאָזיקע בּית וואָס דו בנה דו וועסט הלך אין מייַנע חוקות, און מייַנע
משפּם וועסטו עשׂה און וועסט זיין שומר איבּער כּל מייַנע מצות צו הלך אין
זיי, וועל איך מקיים זיין אויף דיר מיין דבר וואָס איך האָבֿ דבר אָבִיךְ דָּוִדן. 13
און איך וועל שכן [זען יוחנן 1:14] צווישן די בּני-יִשְׂראל, און וועל נישט עזב
[זען תהלים (16)17-(1)22:2] עַמִּי ישראל. 14 אַזוי האָט שלמֹה בנה דאָס בּית,
און האָט עס כלה. 15 און ער האָט בנה די קירות פון דעם בּית אינעווייניק
מיט צֵלָע פון ארזים; פון קרקע פון בּית בּיז די קירוֹת פון סִפֻּן האָט ער צפה
מיט עֵץ פון אינעווייניק; און ער האָט צפה דעם קרקע פון בּית מיט צֵלָה פון
ציפּרעסן. 16 און ער האָט בנה 20 אַמָּה פון דעם הינטערשטן טייל פון בּית
מיט צֵלָע פון ארזים, פון קרקע בּיז די קירוֹת; און ער האָט עס זיך בנה פון
אינעווייניק, פאַר א דביר, פאַר א קדשֵי-קָדשים. 17 און 40 אַמָּה איז געווען
דאָס בּית, דאָס איז דער הֵיכל פון פאָרנט. 18 און דאָס אֶרֶז אויפן בּית
אינעווייניק איז געווען מקלעת פון פּקעים און גערעפּנטע [פּטר] צצים. כּל איז
געווען אֶרֶז, קיין אֶבֶן האָט זיך נישט נראה [ראה]. 19 און דעם דביר
אינעווייניק אין בּית האָט ער כון אויף צו נתן אהין דעם אָרון בְּרִית ה'. 20 און
אינעווייניק פון דביר איז געווען 20 אַמָּה די אֹרֶךְ, און 20 אַמָּה די ברייט, און
20 אַמָּה איז געווען זיין קוֹמָה; און ער האָט אים צפה מיט זָהָב סגר. און ער
האָט צפה דעם מִזְבֵּחַ מיט אֶרֶז. 21 אַזוי האָט שלמֹה צפה דאָס בּית פון
אינעווייניק מיט זָהָב סגר; און ער האָט עבר קייטן זָהָב פאַר דעם דביר; און
ער האָט עס צפה מיט זָהָב. 22 און דאָס כּל הבּית האָט ער צפה מיט זָהָב, בּיז
דאָס כּל הבּית איז געווען תמם; אויך דעם כּל המזבח וואָס בּיַים דביר האָט
ער צפה מיט זָהָב. 23 און ער האָט עשׂה אין דביר 2 כרובים פון עצי-שֶׁמֶן, 10
אַמָּה די קוֹמָה פון אים. 24 און 5 אַמָּה איז געווען כּנף הכרוב האחת, און 5
אַמָּה דער 2טן כּנף הכרוב; 10 אַמָּה פון קְצוֹת פון כנף פון אים און עד קצוֹת
פון כנף פון אים; 25 און הכרוּב 10 בּאמה 2טן כרוּב מִדָּה אחד און קצב אחד
פאַר 2 כּרֻבים 26 קוֹמה פון 1טן כּרוּב 10 בּאמה און כֵּן 2טן כּרוּב. 27 און ער
האָט נתן די כרובים אין דעם בּית הפּנימי. און מע האָט פרש די כנפים פון די
כרובים, און דער כנף פון איינעם האָט נגע איין אויף קיר, און דער כנף פון
שֵני כרוב האָט נגע די צווייטע קיר; און זייערע כנפים האָבּן זיך נגע אין מיטן
בּית כנף צו כנף . 28 און ער האָט צפה די כרובים מיט זָהָב. 29 און כּל קירוּת

פון דעם בּית רונד ארום, האָט ער קלע מיט פִּתּוּחַ פון מקלעת כרובים און
טייטלביימער און געעפנטע [פטר] צצים, פון אינעווייניק און אויסנווייניק. 30
און דעם קרקע פון בּית האָט ער צפּה מיט זָהָב, אינעווייניק און אויסנווייניק.
31 און פאַר דעם פּתח פון דביר האָט ער עשׂה דּלתות פון עצי-שֶמֶן; דער איל
מיט די מזוּזות איז חמשית. 32 און אויף די 2 דלתות פון עצי-שֶמֶן האָט ער
קלע מקלעת פון כרובים און טייטלביימער און געעפנטע [פטר] צצים, און
צפּה מיט זָהָב; און ער האָט רדד דאָס זָהָב אויף די כרובים און אויף די
טייטלביימער. 33 און דעס גלײַכן האָט ער עשׂה פאַר דעם פּתח פון הֵיכל,
מזוּזות פון עצי-שֶמֶן, פירעקעכדיק; 34 און 2 דלתות פון עצי-ברוֹשים; די 2
צלעים פון 1 דֶלֶת האָבּן זיך צונויפגעלייגט, און די 2טן קלעים פון דער דֶלֶת
האָבּן זיך גָליל. 35 און ער האָט קלע כרובים און טייטלביימער און געעפנטע
[פטר] צצים, און האָט צפּה מיט זָהָב ישר אויפן מְחֻקֶּה [חקה]. 36 און ער
האָט בנה דעם חצר הפנימית פון 3 צײַלן געהאַקטע שטיינער, און א צײַל
כְּרֻתֹת [כרת] ארזים. 37 אין 4טן שָנָה איז יסד געוואָרן דער בּית ה', אין יֶרַח
זִיו. 38 און אין 11טן שָנָה, אין יֶרח בּוּל איז דער 8טן חודש איז כלה געוואָרן
דאָס בּית אין אלע זײַנע טיילן, און לויט אלע ווי עס האָט זײַנע משפט. און
ער האָט עס בנה 7 שָנָה.

מלכא7

1 און אין זיין אייגן בּית האָט שלֹמֹה בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] 13 שָנָה, בּיז
ער האָט כלה זיין כל בּית. 2 און ער האָט בנה דאָס בּית יַעַר לבנון. 100 אַמָּה
זיין אֹרֶךְ, און 50 אַמָּה זיין ברייט, און 30 אַמָּה זיין קוֹמָה, אויף 4 טוּר עמוּדים
פון אֶרֶז, מיט כְּרֻתוֹת [כרת] ארזים אויף די עמוּדים. 3 און עס איז געווען ספּן
מיט אֶרֶז פון אויבן, איבּער די זייטקאַמערן [צֵלָע] וואָס אויף די 45 עמוּדים,
15 אין א טוּר. 4 און שְקוּף זײַנען געווען 3 טוּרים; און אַ מֶחֱזָר קעגן אַ מֶחֱזָר 3
מאָל. 5 און כל פּתחים מיט די מזוּזות זײַנען געווען פירעקעכדיק אין שֶקֶף;
און מוּל מֶחֱזָר קעגן א מֶחֱזָר 3 מאָל. 6 און דאָס אוּלָם פון עמוּדים האָט ער
עשׂה: 50 אַמָּה זיין אֹרֶךְ, און 30 אַמָּה זיין ברייט, מיט אַן אוּלָם פאַר זיי, מיט
עמֻדים און אַן עָב פאַר זיי. 7 און ער האָט עשׂה דאָס אוּלָם פון כִּסֵּא וואָס ער
זאָל דאָרטן שפּט, דאָס אוּלָם פון משפט: און עס איז געווען ספּן מיט אֶרֶז

פון קרקע ביז קרקע. 8 און זיין בית וואָס ער איז דאָרטן ישב [זען "ישב"
הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13], אין אַן אנדער חצר, אינעווייניק צו פון אוּלָם,
איז געווען פון דער אייגענער מעשׂה. ער האָט אויך עשׂה א בית פאַר בַּת
פַּרעֹה וואָס שלֹמֹה האָט לקח, אַזוי ווי דאָס דאָזיקע אולָם. 9 דאָס כּל איז
געווען פון טײַערע שטיינער, לויט די מִדָּה גָּזִית שטיינער, ארומגעזעגט מיט א
מְגֵרָה פון אינעווייניק און פון אויסנווניק; און פון מַסַּד ביז טֶפַח, און דרויסן
ביזן חצר הגדולה. 10 און עס איז געווען יסד מיט טײַערע שטיינער, אבנים
גדולות, שטיינער פון 10 אַמָּה, און שטיינער פון 8 אַמָּה. 11 און פון אויבן
זײַנען געווען טײַערע שטיינער, לויט די מִדָּה גָּזִית, און אֶרֶז. 12 און דער חצר
הגדוֹלָה רונד ארום איז געווען פון 3 טוּרים גָּזִית, און א טוּר כְּרֻתֹת [כרת
ארזים: דעס גלייַכן פאַר דעם חצר הפּנימית פון בית ה', און פאַר דעם אוּלָם
פון בית. 13 און דער מלך שלֹמֹה האָט שלח און האָט לקח [זען "לקח"
ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] חירָמען פון צור. 14 ער איז געווען בֶּן
אִשָּׁה, אלמנה, פון שבט נפתלי, און אָבִיו איז געווען אן אִיש פון צור, א חרש
נחשֶׁת; און ער איז געווען מלא מיט חכמה און תּבוּנָה און דַּעַת צו עשׂה כּל
מְלָאכָה אין נחשת, און ער איז בוא צום מלך שלֹמֹה, און האָט עשׂה זיין כּל
מְלָאכָה. 15 און ער האָט צור די 2 עמוּדים פון נחשת; 18 אַמָּה איז געווען די
קוֹמָה פון עַמּוּד האחד, און חוּט [זען "חוּט" קוהלת 4:12] פון 12 אַמָּה האָט
סבב; און אַזוי דער 2טן עמוּד. 16 און 2 כֹּתֶרֶת האָט ער עשׂה צו נתן אויף די
קעפּ פון די עמוּדים, יצק פון נחשת; 5 אַמָּה די הייך פון כֹּתֶרֶת האחד, און 5
אַמָּה די קוֹמָה פון דער 2טן כֹּתֶרֶת: 17 מיט שׂבכה פון גְּדִל, שרשרות
[שרשרה] פון געקייטלטער מעשׂה, פאַר די כֹּתֶרֶת וואָס אויף די קעפּ פון די
עמוּדים; 7 פאַר כֹּתֶרֶת האחד, און 7 פאַר דער 2טן כֹּתֶרֶת. 18 אַזוי האָט ער
עשׂה די עמוּדים; און 2 טוּרים רונד ארום אויף שׂבכה האחד צו כסה די כֹּתָרֹת
[כֹּתֶרֶת] וואָס אויבן איבער די רמוֹנים; און אַזוי האָט ער עשׂה פאַר דער 2טן
כֹּתֶרֶת. 19 און די כֹּתָרֹת [כֹּתֶרֶת] וואָס אויף די קעפּ פון די עמוּנים אין דעם
אוּלָם מעשׂה זײַנען געווען פון שוּשַׁן, 4 אַמָּה. 20 און די כֹּתָרוֹת אויף די 2
עמוּדים זײַנען אויך געווען פון אויבן אקעגן דעם בֶּטֶן וואָס צו דער זייט פון
דער שׂבכה. און די רִמּוֹנים זײַנען געווען 200, אין טוּרים רונד ארום אויף דער
2טן כֹּתֶרֶת. 21 און ער האָט קום די עמוּדים בײַם אוּלָם פון הֵיכל; און ער
האָט קום דעם עמוּד הימני, און קרא שמוֹ [זען "שמוֹ" פון צֶמַח משיח, זכריה

6:11-12, יהושע/ישוע איז בַּעַל אותו שם פון משיח] יָכִין; און ער האָט קום
דעם עמוּד השְׂמָאלִי, און קרא שמו [זען "שמו" פון צֶמַח משיח, זכריה
6:11-12, יהושע/ישוע איז בַּעַל אותו שם פון משיח] בוֹעַז. 22 און אויף די קעפ
פון די עמוּדים איז געווען מעשׂה שׁוֹשָׁן. אַזוי איז תמם געוואָרן די מְלָאכָה פון
די עמוּדים. 23 און ער האָט עשׂה דעם ים מוּצק [יצק] עָגֹל סביב, 10 אַמָּה פון
ראנד צו ראנד, און 5 אַמָּה זיין קוֹמָה; און א קַו פון 30 אַמָּה האָט אים סבב
רונד ארום. 24 און אונטער זיין ראנד רונד אַרום האָבן אים סבב פקעים 10
אַמָּה, סבב דעם ים רונד ארום; אין 2 טוּרים זיינען געווען די פקעים, יְצֻקִים
[יצק] אין זיין יְצֻקָה. 25 ער איז עמד אויף 12 בקר; 3 פנה צו צפון, און 3 פנה
צו יָמָּה, און 3 פנה צו נגבה, און 3 פנה צו מזרח. און דער ים איז געווען איבער
זיי פון אויבן. און אלע זייערע הינטערלייַבער זייַנען געווען בַּיְתָה. 26 און זיין
עֳבִי איז געווען א טֶפַח; און זיין ראנד איז געווען אַזוי ווי די מעשׂה פון דעם
ראנד פון א כּוֹס, ווי אַ פֶּרַח שׁוֹשָׁן. 2000 בַּת האָט ער כּול. 27 און ער האָט
עשׂה די 10 מכונה פון נחשת; 4 אַמָּה איז געווען די אֹרֶךְ פון איטלעכן מכונה,
און 4 אַמָּה זיין ברייט, און 3 אַמָּה זיין קוֹמָה. 28 און אַזוי איז געווען די מעשׂה
פון די מכונה; זיי האָבן געהאַט מִסְגֶּרֶת, און די מסגרות זייַנען געווען צווישן
שלבים. 29 און אויף די מסגרות וואָס צווישן די שלבים זייַנען געווען אֲרָיוֹת,
בקר, און כרובים; און אַזוי איז געווען אויף די שלבים פון אויבן; און אונטער
די אריות און די בקר זייַנען געווען לֹיוֹת פון מעשׂה מורה. 30 און 4 אוֹפַן
נחֹשֶׁת זייַנען געווען צו איטלעכן מכונה, און סֶרֶן נחֹשֶׁת; און זייַנע 4 פְּעָמִים צו
זיי זייַנען געווען כְּתֵפֹת; אונטער דעם כִּיּוֹת זייַנען די כּתֵפֹת געווען יצק, מיט
לֹיוֹת בַּייַ דער זייט פון איטלעכן. 31 און זיין עפענונג אינעווייניק אין דער
קרוין כֹּתֶרֶת און איבער איר איז געווען אַן אמָּה; און איר עפענונג איז געווען
עָגֹל, ווי די מעשׂה פון א כֵּן, אַן אַמָּה און א האלב; און אויך אויף איר עפענונג
זייַנען געווען מקלעת; און זייערע מסגרת זייַנען געווען פירעקעכדיק, נישט
עָגֹל. 32 און די 4 אוֹפַנִּים זייַנען געווען אונטער די מסגרוֹת, און די אַקסן פון
די אוֹפַנִּים זייַנען געווען אין דעם מכונה; און די קוֹמָה פון אַן אוֹפַן איז געווען
אַן אַמָּה און אַ האלבע אַמָּה. 33 און די מעשׂה פון די אוֹפנים איז געווען אַזוי
ווי די מעשׂה פון אַן אוֹפן פון אַ מרכבה; זייערע אַקסן, און זייערע גַּב, און
זייערע חִשֻּׁקִים, און זייערע חִשֻּׁרִים, כל מוּצק [יצק]. 34 און 4 כּתֵפוֹת זייַנען
געווען צו די 4 פִּנּוֹת פון איטלעכן מְכוֹנָה; פון מכֹנָה גופא זייַנען געווען זייַנע

כּתפות. 35 און אויבן אין מכוֹנָה איז געווען עָגֹל רונד אַרום א האלבע אַמָּה די
קוֹמָה. און אויבן אויפן מכֹנה זײַנע יָד און זײַנע מסגֶּרֶת זײַנען געווען פון אים
גופא. 36 און ער האָט פּתח אויף די לוּחַ פון זײַנע יָד, און אויף זײַנע מסגּרֹת,
כרובים, אֲרָיוֹת, און טייטלביימער, ווי נאָך דעם מַעַר פון איטלעכן, און לֹיוֹת
רונד ארום. 37 אַזוי האָט ער עשׂה די 10 מכֹנות; 1 מוּצָק, 1 מִדָּה, 1 קֶצֶב, פאַר
זיי אלעמען. 38 און ער האָט עשׂה 10 כִּיּוֹת פון נחשת; 40 בַּת האָט כול
איטלעכער כּיּוֹר; כּיּוֹר האחד, 4 אמה; אויף מכונה פון די 10 מכֹנות, 1 כּיּוֹת. 39
און ער האָט נתן די מכֹנות [מְכוֹנָה], 5 אויף דער ימנית פון בּית, און 5 אויף
דער שְׂמֹאל פון בּית. און דעם ים האָט ער נתן אויף דער ימנית פון בּית צו
מזרח, אקעגן נגב. 40 און חירָם האָט עשׂה די כּירוֹת און די יעים [יָע] און די
מזרקות [מזרק]. און חירָם האָט כלה צו עשׂה כל המְלָאכָה וואָס ער האָט
עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] פאַר דעם מלך שלֹמֹה אין בּית
ה': 41 די 2 עמוּדים, און די 2 גֻּלָּה פון די כֹּתָרֹת [כֹּתֶרֶת] וואָס אויף די קעפ פון
די עמוּדים; און די 2 שׂבכה צו כסה די 2 גֻּלָּה פון די כֹּתֶרֶת וואָס אויף די קעפ
פון די עמוּדים; 42 און די 400 רִמּוֹן פאַר די 2 שׂבכה, 2 טוּרים רִמֹּנים פאַר
איטלעכער שׂבכה, צו כסה די 2 גֻּלָּה כֹּתָרֹת וואָס איבּער די עמוּדים; 43 און די
10 מְכוֹנָה, און די 10 כִּיּוֹר אויף די מכֹנות [מכונה]; 44 און דעם ים האחד, און
די 12 בּקר אונטער דעם ים; 45 און די סירוֹת [סיר] און די יעים [יָע] און די
מזרקוֹת [מזרק]. און אלע די דאָזיקע כלים וואָס חירָם האָט עשׂה פאַר דעם
מלך שלֹמֹה אין בּית ה' זײַנען געווען פון נחשת מרט. 46 אין דער כִּכָּר פון
ירדן האָט זיי דער מלך יצק, אין מעבה האדמה, צווישן סוכות און צווישן
צָרתן. 47 און שלֹמֹה האָט נוח די כּל כלים נישט געוויגן פון רב מְאֹד מְאֹד;
נישט צו חקר איז געווען די וואָג פון דעם נחשת. 48 און שלֹמֹה האָט עשׂה כּל
הכלים וואָס אין בּית ה': דעם מִזְבֵּחַ הזהב, און דעם שולחן וואָס אויף אים
איז דאָס לֶחֶם הפנים, פון זָהָב. 49 און די מנורות, 5 פון דער ימין, און 5 פון
דער שׂמאול, פאַר דעם דביר, פון זָהָב סגר; און די פּרח, און די נֵרֹת [נֵר], און
די מלקחים, פון זָהָב; 50 און די ספּוֹת [סף], און די מְזַמֶּרֶת, און די מזרק, און
די כַּף, און די מחתָּה, פון סגר זָהָב; און די פֹּת פאַר די דלתות פון דעם בּית
הפּנימי, פאַר דעם קדשֵׁי-קָדשים, און פאַר די דלתות פון דעם בּית, פאַר דעם
הֵיכל, פון זָהָב. 51 און די כּל מְלָאכָה וואָס דער מלך שלֹמֹה האָט עשׂה אין
בּית ה', איז שלם געוואָרן. און שלֹמֹה האָט געבראַכט די געהייליקטע זאכן

פון אָביו דָּוִדן, דאָס כֶּסֶף, און דאָס זָהָב, און די כלים, און נתן אין די אֹצְרוֹת
פון בּית ה'.

מלכא8

1 דעמאָלט האָט שלֹמֹה קהל די זקני ישראל, און כל ראשים פון די שבטים,
די נשׂיאים פון די אבות פון די בני-יִשְׂראל, צו מלך שלֹמֹה קיין ירושלים, כדי
צו עלה דעם אָרון בְּרִית ה' פון עִיר דָּוִד, דאָס איז צִיון. 2 און כל אִיש ישראל
האָבן זיך קהל צום מלך שלֹמֹה אויף יום-טוב, אים יֶרח אֵתָנים, דאָס איז דער
7טן חודש. 3 און כל זקני ישראל זײַנען בוא [זען "בוא," בראשית 49:10;
ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] און די כֹּהנים האָבן נשׂא [זען "נשׂא"
ישעיהו 52:13; 53:4,12] דעם אָרון. 4 זיי האָבן עלה דעם אָרון ה', און דעם
אֹהֶל-מועד, און כל כלי הקֹדש וואָס אין אֹהֶל; די כֹּהנים און די לְוִיִם האָבן זיי
עלה. 5 און דער מלך שלֹמֹה און מיט אים כל עדת ישראל וואָס איז זיך יעד
בײַ אים, זײַנען געווען פאַר דעם אָרון, מזבחים [זבח] צֹאן און בקר, וואָס
האָבן נישט געקענט סֵפֶר ווערן און נישט מנה ווערן פון רב. 6 און די כֹּהנים
האָבן אַרײַנגעבראַכט דעם אָרון בְּרִית ה' אויף זײַן מקום, אין דעם דביר פון
בּית, אין קדשֵי-קָדשים, אונטער די כּנפים פון די כרובים. 7 וואָרעם די
כרובים האָבן פרש די כּנפים איבּער דעם מקוֹם פון אָרון, און די כרובים
האָבן סכך איבּער דעם אָרון און איבּער זײַנע בדים [בַּד] פון אויבן. 8 און די
בּדים זײַנען געווען ארך אַזוי אַז די שפּיצן פון די בּדים זײַנען ראה געוואָרן
פון הקֹדֶש פאַרן דביר, אָבער זיי זײַנען נישט ראה געוואָרן ווײַטער חוּצָה. און
זיי זײַנען דאָרטן געבליבן בּיז אויף היום הזה. 9 גאָרנישט איז אין אָרון געווען,
רק די 2 לוחות האבנים וואָס משה האָט אהין נוח אין חורב, בעת ה' האָט
כרת [זען "כרת" דניאל 9:26] מיט די בני-יִשְׂראל, ווען זיי זײַנען יצא פון אֶרֶץ
מצרים. 10 און עס איז געווען, ווי די כֹּהנים זײַנען יצא פון הקֹדֶש, אַזוי האָט
דעם עָנָן [זען "ענני שמיא" דניאל 7:13-14] מלא דאָס בּית ה'. 11 און די
כֹּהנים האָבן נישט יכל זיך עמד [זען "עמד" ישעיהו 11:1-10] צו שרת פון
וועגן דעם עָנָן, וואָרעם די כבוֹד ה' האָט מלא דאָס בּית ה' [זען יוחנן 18:1-6;
מה"ש 9:4-5]. 12 דעמאָלט האָט שלֹמֹה אמר: ה' האָט אמר אין עֲרָפֶל צו שכן
[זען יוחנן 1:14]; 13 האָב איך בנה בנה דיר א בּית פאַר א וווינונג, אַן מקום

דיר צו ישב עולָמים. 14 און דער מלך האָט סבב זיין פנים, און האָט ברך די
כל קהל ישראל, און די כל קהל ישראל איז עמד. 15 און ער האָט אמר: ברך
ה' אלקֵי ישראל, וואָס האָט מיט זיין פֶּה דבר צו אָבִי דָּוִדן, און מיט זיין יָד
מלא, אַזוי צו אמר: פון דעם יום וואָס איך האָב יצא [זען "יצא" ישעיהו
11:1-10; מיכה 5:1] עַמִי, ישראל, פון מצרים, האָב איך נישט בחר קיין עִיר
פון כל שבטים פון ישראל אויף צו בנה א בית אַז מיין שֵׁם זאָל דאָרטן זיין,
אָבער איך האָב בחר דָּוִדן צו זיין איבער עַמִי ישראל [זען ישעיהו 53:8 כי נגזר
מארץ חיים מפשע עַמִי]. 17 און עס איז געווען אין לבב דָּוִד אָבִי צו בנה [זען
"בנה" דניאל 9:25] א בית צו דעם שֵׁם פון ה' אלקֵי ישראל. 18 אָבער ה' האָט
אמר צו דָּוִדן אָבִי: אַזוי ווי דו האָסט געהאַט אין לבבךָ צו בנה אַ בית צו מיין
שֵׁם, האָסטו הטיב וואָס דו האָסט דאָס געהאַט אין לבבךָ. 19 רק נישט דו
וועסט בנה דאָס בית, נייַערט בִּנְךָ וואָס יצא פון דייַנע חֲלָץ, ער וועט בנה דאָס
בית צו מיין שֵׁם. 20 און ה' האָט קום געווען זיין דבר וואָס ער האָט דבר, און
איך בין קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע 6:2] תּחת אָבִי דָּוִד, און איך
האָב זיך ישב אויף דעם כִּסֵא ישראל, אַזוי ווי ה' האָט אמר, און איך האָב בנה
דאָס בית צו דעם שֵׁם פון ה' אלקֵי ישראל. 21 און איך האָב דאָרטן שום
מקום פאַר דעם אָרון, וואָס דאָרטן איז דער בְּרִית ה', וואָס ער האָט כרת [זען
"כרת" דניאל 9:26] מיט אבותֵינוּ, ווען ער האָט זיי יצא [זען "יצא" ישעיהו
11:1-10; מיכה 5:1] פון אֶרֶץ מצרים. 22 און שלמֹה האָט זיך עמד פאַר דעם
מִזְבֵּחַ ה', אקעגן כל קהל ישראל, און האָט פרשׂ זייַנע הענט צום שָׁמַיִם. 23
און ער האָט אמר: ה' אלוקי ישראל, נישטא כמוךָ אלוקים אין שָׁמַיִם אָדער
אויף אֶרֶץ אונטן, אלקים ווי דו, וואָס איז שֹמֵר איבער דעם בְּרִית און די חֶסֶד
צו דייַנע עבדים וואָס הלך פאַר דיר מיט זייער כל לֵב; 24 וואָס איז שוֹמר
איבער דיין עֶבֶד, אָבִי דָּוִדן, דאָס וואָס דו האָסט אים דבר; און מיט דיין פֶּה
האָסטו דבר, און מיט דיין יָד מלא, אַזוי ווי היום הזה. 25 און אַצונד, ה' אֱלקֵי
ישראל, שמר! דיין עֶבֶד, אָבִי דָּוִדן, דאָס דבר דו האָסט צו אים דבר, אַזוי צו
אמר: עס וועט דיר נישט כרת [זען "כרת" דניאל 9:26] ווערן פון פאַר מיר אַן
אִיש צו ישב אויף דעם כִּסֵא ישראל, אויב רַק דייַנע בָּנִים וועלן זיין שומר
איבער זייער דֶּרֶךְ, צו הלך פאַר מיר אַזוי ווי דו ביסט הלך פאַר מיר. 26 און
אַצונד, אֱלקֵי ישראל, זאָל, נָא, יאמן [אמן] ווערן דיין דבר וואָס דו האָסט דבר
דיין עֶבֶד, אָבִי דָּוִדן. 27 וואָרעם קען אין דער אמתן אלוקים ישב אויף הָאָרֶץ?

הנה די שמים און די הימלען פון די הימלען קענען דיך נישט כול, היַינט ווי
שוין דאָס דאָזיקע בית וואָס איך האָב בנה! 28 אָבער פנה זיך צו דער תפילה
פון דיַין עֶבֶד, און צו זיין תּחִנה, ה' אלוקי, צו שמע צו דעם רִנָּה און צו דער
תפילה וואָס דיַין עֶבֶד איז פלל פאַר דיר הַיּוֹם. 29 אַז דיַינע אויגן זאָלן זיין
פתח אויף דעם דאָזיקן בית לַיְלָה וָיוֹם, אויף דעם מקום, וואָס דו האָסט אמר:
מיין שֵם זאָל דאָרטן זיין; צו שמע צו דער תפילה וואָס דיַין עֶבֶד וועט פלל
אקעגן דעם דאָזיקן מקום. 30 און זאָלסט שמע צו דער תּחִנה פון דיַין עֶבֶד,
און פון דיַין עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי]
ישראל, וואָס זיי וועלן פלל אקעגן דעם דאָזיקן מקום; און דו זאָלסט שמע
אין דעם מקום פון דיַין וווינונג [ישב], אין שָמַיִם, און אַז דו וועסט שמע,
זאָלסטו סלח. 31 אַז אַן אִיש וועט חטא קעגן זיין רֵעַ, און מע וועט נשׂא אויף
אים אַן אָלָה אים צו אלה, און ער וועט בוא און אלה פאַר דיַין מִזְבֵּחַ אין דעם
דאָזיקן בית, 32 זאָלסט דו שמע אין שָמַיִם, און עשׂה און שפט דיַינע עבדים,
צו הרשיע דעם שולדיקן [רָשָע], צו נתן דעם דֶּרֶךְ אויף זיין קאָפּ; און צו
הצדיק דעם צדיק [זען ישעיהו 53:11; בראשית 15:6], אים צו נתן לויט זיין
צדקה. 33 און אויבֿ דיַין עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים
מפשע עמי] ישראל וועט נגף ווערן פאַרן פיַינט, וויַיל זיי האָבן חטא צו דיר,
און אויבֿ זיי וועלן זיך שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; זכריה 13:7] צו דיר, און
וועלן הודוּ [ידה] דיַין שֵם, און וועלן פלל און תנן צו דיר אין דעם דאָזיקן
בית, 34 און זאָלסט דו שמע אין שָמַיִם, און סלח די חַטָאת פון דיַין עם [זען
"עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] ישראל, און זאָלסט זיי
השוב [שוב] צו דער אדמה וואָס דו האָסט נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9;
9:5; חגי 2:7-9] צו אבותם. 35 און אויבֿ שָמַיִם וועט זיין עצר, און עס וועט
נישט זיין קיין מָטָר, וויַיל זיי האָבן חטא צו דיר, און אויבֿ זיי וועלן פלל
אקעגן דעם דאָזיקן מקום, און וועלן הודוּ [ידה] דיַין שֵם, און זיך שוב פון
זייער חַטָאת, ווען דו האָסט זיי ענה, 36 זאָלסט דו שמע אין שָמַיִם, און סלח
די חַטָאת פון דיַינע עבדים און דיַין עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ
חיים מפשע עמי] ישראל, ווען דו וועסט זיי האָבן ירה דעם דֶּרֶךְ הטובה וואָס
זיי זאָלן אויף אים הלך; און זאָלסט נתן מָטָר אויף דיַין אֶרֶץ, וואָס דו האָסט
נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] דיַין עם פאַר א נחלה. 37 אַז
אויבֿ עס וועט זיין א רָעָב אין הָאָרֶץ, אַז עס וועט זיין אַ דֶּבֶר, אַז עס וועט זיין

שְׁדָּפוֹן, יֵרָקוֹן, אַרְבֶּה, חָסִיל; אַז אויבֿ זיין פֿייַנט וועט אים צרר אין הָאָרֶץ פון
זייַנע ערים; כָּל נֶגַע [זען "נגע" ישעיהו 53:4], וואָס נאָר פאַר אַ מַחֲלָה; 38 וואָס
נאָר פאַר אַ תפילה, וואָס נאָר פאַר אַ תּחִנָּה, עס וועט זיין בייַ כל האדם פון
דייַן כל עם ישראל, ווען איטלעכער פון זיי ידע די נגע [זען "נגע" ישעיהו 53:4]
פון זיין לֵב, און ער פרשׂ זייַנע הענט צו דעם דאָזיקן בית, 39 זאָלסט דו שמע
אין שָׁמַיִם, דעם מקום פון דייַן וווינונג [ישב], און זאָלסט סלח און זאָלסט
עשׂה און נתן איטלעכן לויט כל זייַנע דרכים, אַזוי ווי דו ידע זיין לֵב וואָרום דו
אַליין ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] דאָס לֵב פון כל בּני האדם 40
כדי זיי זאָלן ירא האָבן פאַר דיר כל הימים וואָס הֵם חַיִּים [זיי לעבן] אויף פּני
האדמה וואָס דו האָסט נתן אבותֵינוּ. 41 און אויך צו דעם נָכְרִי וואָס ער איז
נישט פון דייַן עם ישראל, און ער וועט בוא פון אַן אֶרֶץ רחוקה פון וועגן דייַן
שֵׁם 42 וואָרעם זיי וועלן שמע פון דייַן שֵׁם הגדול, און פון דייַן יָד החזקה, און
פון דייַן אויסגעשטרעקטן [נטה] זרוֹעַ [זען "זרוע" ישעיהו 53:1; אויבֿ משיח
איז ארעם פון ה', וואָס לייקענען משיח קם לתחייה?] און ער וועט בוא און
וועט פלל אקעגן דעם דאָזיקן בית, 43 זאָלסט דו שמע אין שָׁמַיִם, דעם מכוֹן
פון דייַן וווינונג [ישב], און זאָלסט עשׂה אלץ וואָס דער נכרי וועט קרא צו
דיר; כדי כל עַמֵּי הָאָרֶץ זאָלן ידע דייַן שֵׁם, צו ירא צו האָבן פאַר דיר, אַזוי ווי
דייַן עם ישראל, און ידע אַז דייַן שֵׁם ווערט קרא אויף דעם דאָזיקן בית וואָס
איך האָבֿ בנה. 44 אַז אויבֿ דייַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ
חיים מפשע עמי] וועט יצא אויף מלחמה אקעגן זיין פֿייַנט, אויף וואָסער דֶּרֶךְ
דו וועסט זיי שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1], און זיי וועלן פלל צו ה' אקעגן דער
עִיר וואָס דו האָסט זי בחר, און דעם בית וואָס איך האָבֿ בנה [זען "בנה"
דניאל 9:25] צו דייַן שֵׁם, 45 זאָלסטו שמע אין שָׁמַיִם זייער תפילה און זייער
תְּחִנָּה, און עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] זייער משפט. 46 אַז אויבֿ
זיי וועלן חטא צו דיר, כּי אֵין אדם אשר לֹא יֶחֱטָא, און דו וועסט אנף אויף זיי,
און זיי נתן פארן פֿייַנט, און זייערע פאַנגערס וועלן זיי שבה אין אֶרֶץ פון דעם
פֿייַנט, רחוקה אָדער קרוֹבה; 47 און זיי וועלן זיך שוב צו לֵב אין דעם אֶרֶץ
וואָס זיי זייַנען שבה געוואָרן אהין, און זיי וועלן תשובה [שוב] טאָן און וועלן
חנן צו דיר אין אֶרֶץ פון זייערע פאַנגערס [שבה], אַזוי צו אמר: מיר האָבן
חטא און עוה, מיר האָבן רשע; 48 און זיי וועלן זיך שוב צו דיר מיט זייער כּל
לבב, און מיט זייער כּל נפש [זען "נפש" פון משיח ישעיהו 53:10], אין אֶרֶץ פון

זייערע פײַנט וואָס האָבן זיי שבה, און זיי ווענדן פלל צו דיר אקעגן זייער אֶרֶץ, וואָס דו האָסט נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 9-2:7] אבותם, דער עִיר וואָס דו האָסט בחר, און דעם בית וואָס איך האָב בנה [זען יוחנן 2:19-23] צו דײַן שֵם, 49 זאָלסטו שמע אין שָמַיִם, דעם מכון פון דײַן וווינונג [ישב], זייער תפילה און זייער תְּחִנָּה, און עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] זייער משפט; 50 און זאָלסט סלח דײַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] וואָס זיי האָבן חטא צו דיר, און כל זייערע פְּשָעִים [זען ישעיה 53:5 עבד ה' משיח בן דָוִד און פּשָעֵנוּ] וואָס זיי האָבן פשע קעגן דיר; און זאָלסט זיי נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 9-2:7] רחמים בײַ זייערע פאנגערס [שבה], אַז זיי זאָלן זיך רחם אויף זיי; 51 וואָרעם זיי זײַנען דײַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] און דײַן נחלה, וואָס דו האָסט יצא [זען "יצא" ישעיהו 11:1-10; מיכה 5:1] פון מצרים, פון מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל. 52 אַז דײַנע אויגן זאָלן זיין פתח צו דעם תְּחִנָּה פון דײַן עֶבֶד, און צו דעם תְּחִנָּה פון דײַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] ישראל, זיי צו שמע ווען נאָר זיי קרא צו דיר. 53 וואָרעם דו האָסט זיי בדל דיר צום נחלה פון כל עַמֵּי הָאָרֶץ, אַזוי ווי דו האָסט דבר דורך דײַן עֶבֶד משהן ווען דו האָסט יצא אבותֵינוּ פון מצרים, אֲדֹנָי ה'. 54 און עס איז געווען, ווי שלֹמֹה האָט כלה צו פלל צו ה' די דאָזיקע כל תפילה און תְּחִנָּה, איז ער קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע 6:2] פון פאַרן מִזְבַּח ה', פון כרע אויף זײַנע בֶּרֶךְ, מיט זײַנע הענט פרשׂ צום שָמַיִם, 55 און ער האָט זיך עמד, און האָט ברך די כל קהל ישראל אויף א קוֹל גדוֹל, אַזוי צו אמר: 56 ברך ה' וואָס האָט נתן זיין עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] ישראל מְנוּחָה, אַזוי ווי אַלץ וואָס ער האָט דבר. נישט אַן איינציק דבר איז נפל [זען "נפל" ישעיהו 26:19] פון כל דּבָרוֹ הטוֹב וואָס ער האָט דבר דורך משה עבדוֹ. 57 זאָל ה' אלקֵינוּ זיין מיט אונדז, אַזוי ווי ער איז געווען מיט אבוֹתֵינוּ; ער זאָל אונדז נישט עזב [זען תהלים 22:2(1)-17(16)] און נישט נטש; 58 כדי צו נטה לְבָבֵנוּ צו אים, צו הלך אין כל זײַנע דרכים, און לִשמֹר זײַנע מצוה און זײַנע חוקים און זײַנע משפטים, וואָס ער האָט צוה אבותֵינוּ. 59 און זאָלן די דאָזיקע דברים מײַנע וואָס איך האָב חנן פאַר ה', זיין קרֹבים צו ה' אֱלקֵינוּ יוֹמם ולָיְלָה, צו עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] דאָס משפט פון זיין עֶבֶד, און דאָס משפט פון זיין עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר

מארץ חיים מפשע עמי] ישראל, דבר יום ביומו; 60 כדי כל עַמֵּי הָאָרֶץ זאָלן
ידע אַז ה' הוּא האלוקים; אֵין עוֹד; 61 און זאָל לבבכם זיין שָׁלֵם מיט ה'
אֱלֹקֵינוּ, צו הלך אין זייַנע חוּקים און לִשׁמֹר איבער זייַנע מצוה, אַזוי ווי היום
הזה. 62 און דער מלך און כל ישראל מיט אים האָבן זבח זֶבח פאַר ה'. 63 און
שלֹמֹה האָט זבח פאַרן זבח השלמים וואָס ער האָט זבח צו ה', 22,000 בקר,
און 120,000 צאׂן. און דער מלך און כל בני ישראל האָבן חנך דאָס בית ה'. 64
אין יום ההוּא האָט דער מלך קדש דעם תּוֹך פון דעם חצר וואָס פאַר בית ה';
ווייַל ער האָט דאָרטן עשׂה די עוֹלָה און די מנחה, און דאָס חֵלֶב פון די
שלמים; וואָרעם דער מִזְבֵּחַ הנחֹשת וואָס פאַר ה' איז געווען צו קָטֹן צו כול די
עוֹלָה און די מנחה, און דאָס חֵלֶב פון די שלמים. 65 און שלֹמֹה האָט עשׂה
דעם יום-טוב אין יענער צייַט, און כל ישראל מיט אים א קהל גדול, פון לבוֹא
חֲמת ביז נָחַל מצרים פאַר ה' אלקֵינוּ, 7 טעג און 7 טעג, 14 טעג. 66 אויפן
8טן יום האָט ער שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] דאָס עם [זען "עמי" ישעיהו
53:8, כי נגזר מארץ חיים מפשע עמי], און זיי האָבן ברך דעם מלך, און זייַנען
הלך צו זייערע אוהלים שׂמֵחים און מיט וטוֹבי לֵב איבער כל הטוֹבָה וואָס ה'
האָט עשׂה צו זיין עֶבֶד דָּוִדן, און צו זיין עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כי נגזר
מארץ חיים מפשע עמי] ישראל.

מלכא9

1 און עס איז געווען, אַז שלֹמֹה האָט כלה צו בנה [זען "בנה" דניאל 9:25]
דאָס בית ה', און דאָס בית המלך, און כל חֵשֶׁק שלֹמֹהן וואָס ער האָט חפץ צו
עשׂה, 2 האָט זיך ה' באַוויזן צו שלֹמֹהן שֵׁנִית, אַזוי ווי ער האָט זיך באַוויזן צו
אים אין גִבְעוֹן. 3 און ה' האָט צו אים אמר: איך האָב שמע [זען "שמע"
בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15] דייַן תפילה און דייַן תְּחִנָּה וואָס
דו האָסט חנן פאַר מיר: איך האָב קדש דאָס דאָזיקע בית וואָס דו האָסט
בנה, צו שום מיין שֵׁם דאָרטן עַד עוֹלָם; און מיינע אויגן און מיין לֵב וועלן
דאָרטן זיין כל הימים. 4 און דו, אויב דו וועסט הלך פאַר מיר אַזוי ווי אָבִיךָ
דָּוִד איז הלך, מיט תָּם לֵבָב און מיט ישֶׁר, צו עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו
53:9] אַזוי ווי כל וואָס איך האָב דיר צוה אַז דו וועסט זיין שומר איבער מייַנע
חוקים און מייַנע משפטים, 5 וועל איך קום דעם כִּסֵּא פון דייַן מלוכה איבער

ישראל לְעוֹלָם; אַזוי ווי איך האָבֿ דבר צו אָבִיךָ דָּוִדן, אַזוי צו אמר: עס וועט
דיר נישט כרת [זען "כרת" דניאל 9:26] ווערן אַן אִיש פון דעם כִּסֵּא פון
ישראל. 6 אויבֿ אָבער שוב וועט איר זיך שוב פון הינטער מיר, איר און אײַערע
בָּנִים, און וועט נישט זיין שומר איבער מײַנע מצות, מײַנע חוּקוֹת וואָס איך
האָבֿ נתן פאַר אײַך, און איר וועט הלך און עבד אלוקים אחרים, און זיך שחה
צו זיי, 7 וועל איך כרת [זען "כרת" דניאל 9:26, משיח יכרת (כרת); זען ישעיהו
53:8, כִּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] ישראל פון דעם פּני האדמה וואָס איך
האָבֿ זיי נתן און דאָס בית וואָס איך האָבֿ קדש צו מיין שֵׁם, וועל איך שלח
פון מיין פנים, און ישראל וועט ווערן פאַר א מָשָׁל און פאַר א שְׁנִינָה צווישן
כל הָעַמִּים. 8 און דאָס דאָזיקע בית היה עֶלְיוֹן, וועט איטלעכער וואָס עבר
אים זיך שמם, און וועט שרק; און אַז זיי וועלן אמר: מֶה האָט ה' עשׂה אַזוי צו
דעם דאָזיקן אֶרֶץ און צו דעם דאָזיקן בית? 9 וועט מען אמר: פאַר וואָס זיי
האָבן עזב [זען תהלים 22:2(1)-17(16)] ה' אלקֵיהֶם, וואָס האָט יצא [זען
"יצא" ישעיהו 11:1-10; מיכה 5:1] אבותם פון אֶרֶץ מצרים, און זיי האָבן זיך
חזק אָן אלוקים אחרים, און זיך שחה צו זיי און זיי עבד; דעריבער האָט ה'
געבראַכט אויף זיי כל הָרָעָה הזֹּאת. 10 און עס איז געווען צום סָוף פון 20
שָׁנָה וואָס שלמֹה האָט בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] די ביידע בתּים, דאָס בית
ה', און דאָס בית המלך 11 חירם מלך צור האָט נשׂא שלמֹהן מיט עצי ארזים
און מיט עצי ברוֹשים און מיט זָהָב לויט כל חפצו, דעמאָלט דער מלך שלמֹה
נתן חירמען 20 עיר אין אֶרֶץ גליל. 12 און חירם איז יצא [זען "יצא" ישעיהו
11:1-10; מיכה 5:1] פון צור צו ראה די ערים וואָס שלמֹה האָט אים נתן און
זיי זײַנען נישט ישר אין זײַנע אויגן. 13 און ער האָט אמר, וואָס זײַנען דאָס
פאַר ערים וואָס דו האָסט מיר נתן, אחִי? און מע קרא זיי אֶרֶץ כָּבוּל ביז אויף
היום הזה. 14 און חירָם האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] דעם מלך 120
כּכּר זָהָב. 15 און דאָס איז די דבר פון מַס וואָס דער מלך שלמֹה האָט עלה,
כדי צו בנה דאָס בית ה', און זיין בית, און דעם מלוא, און די חוֹמה פון
ירושלים, און חצור, און מגִדו, און גזר: 16 פּרעה מלך מצרים איז עלה, און
האָט לכד גזר, און האָט זי שׂרף אין אֵש, און דעם כנעַני וואָס איז ישב אין
דער עִיר, האָט ער הרג, און ער האָט זי נתן שלוּחים צו בַּת פרעֹה, אִשָּׁה פון
שלמֹה. 17 און שלמֹה האָט בנה גזר, און בית-חוֹרוֹן תּחְתּוֹן, 18 און בַעֲלת, און
תַּדמור אין מדבר, אין אֶרֶץ, 19 און כל ערים פון המסכּנוֹת וואָס היה צו

שלמֹה, און די ערים פאַר מרכּבות, און די ערים פאַר פּרשים, און די חֵשֶק
וואָס שלמֹה האָט חשק צו בנה אין ירושלים, און אויפן לבנון, און אין כּל אֶרֶץ
פון זיין ממשלה. 20 דאָס כּל הָעָם וואָס איז יתר פון דעם אמורי, דעם חִתּי,
דעם פּרִזי, דעם חִוִי, און דעם יבוסי, וואָס זיינען נישט געווען פון די
בני-יִשְׂראל 21 זייערע בָּנִים וואָס זיינען יתר נאָך זיי אין הָאָרֶץ, וואָס די
בני-יִשְׂראל האָבן זיי נישט יכל צו חרם, זיי האָט שלמֹה עלה פאַר מַס עֹבֵד ביז
אויף היום הזה. 22 אָבער פון די בני-יִשְׂראל האָט שלמֹה נישט נתן קיין
עבדים; אָבער זיי זיינען געווען די אנשי המלחמה, און זיינע עבדים, און זיינע
שׂרים, און זיינע שָׁלִישׁ, און די שָׂרֵי איבער זיינע מרכּבות און זיינע פּרשים. 23
דאָס זיינען געווען די שָׂרֵי הנצבים וואָס איבער מְלָאכָה פון שלמֹה ׃ 550 וואָס
האָבן רדה איבער הָעָם וואָס עשׂה די מְלָאכָה. 24 און בַּת פּרעֹה איז עלה פון
עִיר דָּוִד קיין איר בּית וואָס ער האָט פאַר איר בנה [זען "בנה" דניאל 9:25],
האָט ער דעמאָלט בנה דעם מלוא. 25 און שלמֹה פלעגט עלה 3 מאָל אין
שָׁנָה עוֹלָה און שלמים אויף דעם מִזְבֵּחַ וואָס ער האָט בנה צו ה', און קטר
דערביי [אויף דעם מִזְבֵּחַ] וואָס פאַר ה'. אַזוי האָט ער שלם דאָס בּית. 26 אויך
שיפן האָט עשׂה דער מלך שלמֹה אין עֶציוֹן-גֶבר וואָס בּיי אֵלוֹת אויפן שָׂפָה
פון ים-סוף, אין אֶרֶץ אֱדוֹם. 27 און חִירָם האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1]
מיט די שיפן זיינע עבדים, אנשי אֳניוֹת וואָס ידע דעם ים, מיט עבדים פון
שלמֹה. 28 און זיי זיינען בוא קיין אוֹפיר, און האָבן לקח פון דאָרטן זָהָב, 420
כּכּר, און געבראַכט צום מלך שלמֹה.

מלכא10

1 און די מלכּה [זען שיר השירים 6:8] פון שבא האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו
52:15-53:12] די שֵׁמַע פון שלמֹהן, פון וועגן דעם שֵׁם פון ה', און זי איז בוא
[זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] אים צו נסה
מיט חִידָה [זען בן דָּוִד מתי 22:15-22]. 2 און זי איז בוא קיין ירושלים מיט
חיל כָּבֵד מְאֹד, גְמַלִים נשׂאים [נשׂא] מיט בשׂמים און זָהָב רב מְאֹד, און טייַער
געשטיין. און זי איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי
2:7-9; זכריה 9:9] צו שלמֹהן, און האָט דבר צו אים וועגן אַלץ וואָס איז
געווען בּיי איר לבב. 3 און שלמֹה האָט איר נגד כּל אירע זאכן; נישט געווען אַ

זאַך נעלם [עלם] פון דעם מלך, וואָס ער זאָל איר נישט נגד [זען יוחנן
4:28-30]. 4 און די מלכה פון שבא האָט ראה כּל חכמה פון שלמֹהן, און דאָס
בּית וואָס ער האָט בנה, 5 און מאכל פון זיין טיש, און דאָס מושַב פון זיַינע
עבדים, און דאָס מַעֲמַד פון זיַינע משרתים מיט זייערע מלבושים, און זיַינע
מַשְׁקֶה, און זיין עוֹלָה וואָס ער פלעגט עלה אין בּית ה', און אין איר איז עוֹד א
רוּחַ נישט געבּליבן. 6 און זי האָט אמר צום מלך: אמת איז געווען דאָס דבר
וואָס איך האָבּ שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אין מיין אֶרֶץ וועגן
דיַינע דבר און וועגן דיַין חכמה. 7 און איך האָבּ נישט געגלויבּט [אמן] די
דברים, בּיז ווען איך בין בּוא [זען "בּוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי
2:7-9; זכריה 9:9] און מיַינע אויגן האָבּן ראה; און הנה מיר איז א העלפט
נישט נגד געוואָרן. איר יסף אין חכמה און טוֹב די שמוּעה [זען ישעיהו 53:1]
וואָס איך האָבּ שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12]. 8 אשרֵי צו דיַינע
אנשים, אשרֵי צו די דאָזיקע עבדים דיַינע וואָס עֹמְדִים [עמד] פאַר דיר תמיד,
וואָס שמע דיַין חכמה. 9 ברך ה' אֱלֹקֶיךָ וואָס האָט דיך חפץ דיך צו נתן אויף
כִּסֵּא ישראל. וויַיל ה' האָט אהב ישראל לעולם; דעריבּער האָט ער דיך שום
פאַר מלך, צו עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] משפט און צדקה. 10
און זי האָט נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] דעם מלך 120
כּכּר זָהָב, און בשמים רבה מְאֹד, און טיַיער געשטיין; קיין מאָל עוֹד איז נישט
בּוא אַזוי רב ווי יענע בשמים וואָס די מלכה פון שבא האָט נתן צו שלמֹה
המלך. 11 און אויך די אֳנִי פון חירָמען וואָס האָבּן נשׂא זָהָב פון אוֹפיר, האָבּן
געבּראַכט פון אוֹפיר עצי אלמֻגּים רבה מְאֹד און טיַיער געשטיין. 12 און דער
מלך האָט עשׂה פון דעם עצי האלמֻגּים מִסְעָד פאַר דעם בּית ה', און פאַר
דעם בּית המלך, און כּנֹרוֹת און נבלים פאַר די זינגערס; אזעלכע עצי אלמֻגּים
איז נישט בּוא און נישט ראה געוואָרן בּיז אויף היום הזה. 13 און שלמֹה
המלך האָט נתן דער מלכה פון שבא כּל איר חפץ וואָס זי האָט שאל, אחוץ
וואָס ער האָט איר נתן לויט דער ברייטער יָד שלמֹה המלך. און זי האָט זיך
פנה, און איז הלך צו איר אֶרֶץ, זי און אירע עבדים. 14 און די וואג פון דעם
זָהָב וואָס איז בּוא בּיַי שלמֹהן אין שָׁנָה אחת, איז געווען 666 [זען התג' 13:18]
כּכּר זָהָב; 15 אחוץ פון די אנשים די תָּרִים [תָּר, תור] און פון דעם מסחר פון
די רֹכְלִים [רכל], און פון כּל מלכים פון די עֲרַב, און פון די פחוֹת [פֶּחָה]
הָאָרֶץ. 16 און שלמֹה המלך האָט עשׂה 200 צִנָּה פון זָהָב שחט; 600 זהב איז

עלה אויף 1 צִנָּה. 17 און 300 מגנים [מָגֵן] פון זָהָב שחט; 3 מָנֶה זָהָב איז עלה
אויף 1 מָגֵן. און דער מלך האָט זיי נתן אין דעם בית יַעַר לבנון. 18 און דער
מלך האָט עשׂה א כִּסֵא שֵן גָדול [זען התג' 20:11-15], און האָט אים צפה
מיט זָהָב פזז. 19 6 מעלות זיַינען געווען צום כִּסֵא, און א קיַילעכדיקער ראש
איז געווען איבער דעם כִּסֵא פון הינטן; און הענטלעך זיַינען געווען אויף
ביידע זייטן פון דעם מקום צום שבת, און 2 אריות [ארי] זיַינען עמד אֵצֶל [זען
משלי 8:30] די ידות. 20 און 12 לייבן זיַינען דאָרטן עמד אויף די 6 מעלות, פון
דער זייט און פון דער אנדער זייט. אַזוי-וואָס איז נישט עשׂה געוואָרן אין כל
ממלכות . 21 און כל כלי משקה פון שלֹמֹה המלך זיַינען געווען פון זָהָב, און
כל כלי בית יער הלבנון זיַינען געווען פון זָהָב סגר; קיין כֶּסֶף; דאָס האָט אין
די יְמֵי שלֹמֹהן זיך חשב פאַר גאָרנישט. 22 וואָרעם דער מלך האָט געהאַט
אֳנִי תַרְשִׁיש אויפן ים מיט די אֳנִי פון חירָמען. 1 מאָל אין 3 שָנָה פלעגן די אֳנִי
תַרשִׁיש בוא נשׂא מיט זָהָב און כֶּסֶף, שנהבים, און קֹפים [קוף], און תֻּכִּיִים. 23
און שלֹמֹה המלך איז געווען גדל פון כל מלכים פון הָאָרֶץ אין עושר און אין
חכמה. 24 און כל הָאָרֶץ האָט בקש פני שלֹמֹה [זען יוחנן 12:21], כדי צו שמע
זיין חכמה וואָס אלוקים האָט נתן אין זיין לֵב. 25 און זיי האָבן געבראַכט
איטלעכער זיין מתנה, כלי כֶּסֶף און כלי זהב, און שלֹמֹה, און נשק, און
בשמים, סוסים און פרדים, שָנָה אין שָנָה. 26 און שלֹמֹה האָט אסף מרכבות
און פרשים; און ער האָט געהאַט 1400 מרכבות, און 12,000 פרשים; און ער
האָט זיי נחה אין די ערים פאַר מרכבות, און בײַם מלך אין ירושלים. 27 און
דער מלך האָט נתן כֶּסֶף אין ירושלים אַזוי ווי שטיינער, און ארזים האָט ער
נתן אַזוי ווי די שקמה וואָס אין דער שפֵלָה, אין רב. 28 און דער מוֹצָה פון די
סוסים וואָס שלֹמֹה האָט געהאַט, איז געווען פון מצרים און פון קוֵה; די
סֹוחרים [סחר] פון מלך פלעגן זיי לקח פון קוֵה פאַר מְחִיר. 29 און אַ מרכבה
איז עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] און יצא פון מצרים פאַר 600 כֶּסֶף, און סוס
פאַר 150; און דעס גלייַכן פאַר כל מלכים פון די חִתִים, און פאַר די מלכים
פון ארם, פלעגט מען יצא דורך זייער יָד.

מלכאו11

1 און שלֹמֹה המלך האָט אהב געהאַט נשים נכריות רבות, אחוץ בַּת פרעֹה:

מואָבישע, עמונישע, אדומישע, צידונישע, חִתישע; 2 פון די גוֹיִם וואָס ה' האָט
אמר די בני-יִשְׂראל: איר זאָלט נישט בוא אין זיי און זיי זאָלן נישט בוא אין
אייַך; זיי וועלן זיכער נטה לבבכם נאָך זייערע אלוקים. צו זיי האָט שלמֹה זיך
דבק אין אהבה. 3 און ער האָט געהאַט 700 נָשִׁים שָׂרוֹת, און 300 פלגשים
[זען שיר השרים 6:8], און זייַנע נָשִׁים האָבן נטה זיין לֵב. 4 און עס איז געווען
צו דער צייַט פון זִקְנָה פון שלמֹה, האָבן זייַנע נָשִׁים נטה זיין לֵב נאָך אלוקים
אחרים, און זיין לֵב איז נישט געווען שָׁלֵם מיט ה' אלוקָיו, אַזוי ווי דאָס לבב
דָוִיד אָבִיו. און שלמֹה איז הלך נאָך עשתוֹרות אֱלוקֵי צידונים, און נאָך מִלכום,
דער שִׁקֻץ פון די עמונים. 6 און שלמֹה האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6;
ישעיהו 53:9] וואָס איז רַע אין די אויגן פון ה', און ער איז נישט מלא נאָך ה',
אַזוי ווי דָוִד אָבִיו. 7 דעמאָלט האָט שלמֹה בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] בָּמָה
צו כמוש, דער שִׁקֻץ פון מואָב, אויף דעם הַר וואָס פאַר ירושלים, און צו מוֹלֶך,
דער שִׁקֻץ פון בני-עמון. 8 און אַזוי האָט ער עשׂה מיט כל נָשִׁים הנכריּוֹת פון
אים, וואָס האָבן קטר און זבח צו זייערע אלוקים. 9 האָט ה' אנף אויף
שלמֹהן, ווייַל זיין לֵב האָט זיך נטה פון ה' אלקֵי ישראל, וואָס האָט זיך
באוויזן צו אים 2 מאָל, 10 און האָט אים צוה וועגן דער דאָזיקער זאַך, נישט
צו הלך נאָך אלוקים אחרים; און ער האָט נישט שוֹמר איבער וואָס ה' האָט
צוה. 11 און ה' האָט אמר צו שלמֹהן: ווייַל דאָס איז געווען אין דיר, און דו
האָסט נישט שוֹמר מיין בְּרִית, און מייַנע חֻקוֹת וואָס איך האָב דיר צוה, וועל
איך קרע די מלוכה פון דיר, און וועל זי נתן צו עַבְדֶּךָ. 12 אָבער אין דייַנע טעג
וועל איך דאָס נישט עשׂה פון וועגן אָבִיךָ דָוִד; פון יָד בִּנְךָ וועל איך זי קרע. 13
אָבער די כל מלוכה וועל איך נישט קרע; שבט אחד וועל איך נתן [זען "נתן"
ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] צו בִּנְךָ, פון וועגן מיין עֶבֶד דָוִדן, און פון
וועגן ירושלים וואָס איך האָב בחר. 14 און ה' האָט קום שָׂטָן אויף שלמֹהן,
הֲדַד דעם אֲדוֹמִי. ער איז געווען פון זֶרַע המלך אין אדום. 15 און עס איז
געווען, ווען דָוִד איז געווען אין אדום, בעת יוֹאָב דער שׂר הַצָבָא איז עלה צו
קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] די חללים, און האָט נכה כל זָכָר אין אדום
16 6 חדשים איז דאָרטן ישב יוֹאָב און כל ישראל, בִּיז ער האָט כרת [זען
"כרת" דניאל 9:26] כל זָכָר אין אדום 17 איז הֲדַד ברח, ער און אנשים
אדומים פון אבדים פון אָבִיו מיט אים, כדי צו בוא קיין מצרים; און הֲדַד איז
געווען א נער קטן. 18 און זיי זייַנען קום פון מדין, און זיי זייַנען בוא קיין

פּאָרָן, און זיי האָבּן לקח מיט זיך אנשים פון פּאָרָן, און זײַנען בוא קיין
מצרים צו פרעה מלך מצרים. און ער האָט אים נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14;
53:9; 9:5; חגי 2:7-9] בּית, און האָט אמר פאַר אים לֶחֶם, און אים נתן אֶרֶץ.
19 און הֲדַד האָט מצא חן מְאֹד אין די אויגן פון פרעֹהן, און ער האָט אים
נתן פאַר אִשָּׁה די אחות פון זיין אִשָּׁה, די אֲחוֹת פון דער גבירה תַּחפּניס. 20
און די אֲחוֹת פון תַּחפּניסן האָט אים ילד [זען "ילד" ישעיהו 7:14] בְּנוֹ גנוּבתן,
און תַּחפּניס האָט אים גמל בּתוֹך בּית פרעֹה. און גנוּבת איז געווען אין בּית
פרעֹה צווישן בּני-פרעֹהן. 21 און ווי הֲדַד האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו
52:15-53:12] אין מצרים אַז דָּוִד האָט זיך שכב מיט זײַנע אבות, און אַז יוֹאָב
דער שׂר הַצָּבָא איז מות [זען "מות" ישעיהו 53:9], אַזוי האָט הֲדַד אמר צו
פרעֹהן: לאָז מיך שלח, און איך וועל הלך אין מיין אֶרֶץ. 22 האָט פרעֹה צו
אים אמר: אָבער וואָס חסר [זען תהילים 23:1] דיר בּײַ מיר, אַז אָט בקש צו
הלך אין דײַן אֶרֶץ? האָט ער אמר: גאָרנישט; אָבער שלח מוזטו מיך שלח. 23
אויך האָט אלוקים קום אויף אים א שָׂטָן, רזוֹן בּן אֶליָדָען, וואָס איז ברח פון
אֲדֹנָיו, הֲדַדעֶזֶר מלך צוֹבה. 24 און ער [רזוֹן] האָט קבץ אַרום זיך אנשים, און
ער [רזוֹן] איז געוואָרן דער שׂר גְּדוּד, בּעת דָּוִד האָט הרג די [אנשים פון צוֹבה].
און זיי [רזוֹן און זיין גְּדוּד] זײַנען הלך קיין דמשק, און האָבּן זיך אין איר ישב,
און האָבּן מלך אין דמשק. 25 און ער [רזוֹן] איז געווען א שָׂטָן צו ישראל כּל
יְמֵי שלמֹהן, אחוץ דאָס רָעָה וואָס [פון] הֲדַד. און ער [רזוֹן] האָט קוץ צו
ישראל. און ער האָט מלך איבּער ארם. 26 און יָרָבעָם בּן נבטן, אַן אֶפְרַיִמער
פון צְרֵדה, עֶבֶד צו שלמֹה, וואָס דער שֵׁם פון אִמּוֹ איז געווען צרועָה, אַן אִשָּׁה
אַן אלמנה, האָט אויך רום זיין יָד אקעגן דעם מלך. 27 און דאָס איז די דבר
ווי אַזוי ער האָט רום זיין יָד אַקעגן דעם מלך: שלמֹה האָט בנה [זען "בנה"
דניאל 9:25] דעם מלוא; ער האָט סגר דעם פֶּרֶץ פון עִיר דָּוִד אָבִיו. 28 און
דער אִיש יָרָבעָם איז געווען א גִבור חיל, און שלמֹה האָט ראה דעם נער אַז ער
איז אַן עֹשֵׂה מְלָאכָה, און ער האָט אים פקד איבּער דער כּל סֵבֶל בּית יוסף.
29 און עס איז געווען אין יענער צײַט, ווען יָרָבעָם איז יצא [זען ישעיהו
11:1-10; מיכה 5:1] פון ירושלים. האָט אים מצא אויפן דֶּרֶךְ דער נביא אַחִיָּה
פון שילו; און ער איז געווען כָּסָה אין א שַׂלמָה חדשה, און בּלויז זיי ביידע
זײַנען געווען אין שָׂדֶה. 30 האָט אַחִיָּה תפשׂ דעם שַׂלמָה חדשה וואָס אויף
אים, און האָט אים קרע אויף 12 שטיקער. 31 און ער האָט אמר צו יָרָבעָמען:

לקח דיר 10 שטיקער, ווארעם אַזוי האָט אמר ה' אֱלֹקֵי ישראל: הנה, איך קרע די מלוכה פון יָד שלֹמֹה, און וועל דיר נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 9-2:7] 10 שבטים 32 און 1 שבט זאָל אים היה, פון וועגן מיין עֶבֶד דָּוִדן, און פון וועגן ירושלים, דער עִיר וואָס איך האָבּ זי בחר פון כל שבטים פון ישראל 33 וואָרעם זיי האָבּן מיך עזב [זען "עזב" תהלים 22:2(1)-17(16)], און האָבּן זיך שחה צו עשתּורות אלוקי צידונים, צו כָמוש אלוקי מואב, און צו מִלכום אלוקי בני-עמון, און זיי זייַנען נישט הלך אין מייַנע דרכים, צו עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז יָשָר אין מייַנע אויגן, און מייַנע חוקות און מייַנע משפטים, אַזוי ווי אָביו דָּוִד. 34 אָבער איך וועל נישט לקח די כל מלוכה פון זיין יָד [יד שלֹמֹה], נייערט איך וועל אים שית א נשׂיא כל יְמֵי חייו, פון וועגן מיין עֶבֶד דָּוִדן, וואָס איך האָבּ אים בחר, ווייַל ער האָט שומר איבּער מייַנע מצות און מייַנע חוקות. 35 אָבער איך וועל לקח די מלוכה פון דער יָד פון בְּנוֹ, און וועל זי נתן צו דיר די 10 שבטים. 36 און בְּנוֹ וועל איך נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 9-2:7] 1 שבט, כדי א ניר זאָל בלייַבן מיין עֶבֶד דָּוִדן כל הימים פאַר מיר אין ירושלים, דער עִיר וואָס איך האָבּ מיר בחר צו שום מיין שֵם דאָרטן. 37 און דיך וועל איך לקח, און וועסט מלך ווי ווייַט דייַן נפש אוה, און וועסט זיין מלך איבּער ישראל. 38 און עס וועט זיין, אויבּ דו וועסט שמע כל וואָס איך וועל דיר צוה און וועסט הלך אין מייַנע דרכים, און וועסט עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז יָשָר אין מייַנע אויגן, לִשמֹר מייַנע חוקות און מייַנע מצות, אַזוי ווי מיין עֶבֶד דָּוִד האָט עשׂה וועל איך זיין מיט דיר, און וועל דיר בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] א בּית נֶאֱמָן, אַזוי ווי איך האָבּ בנה דָּוִדן, און איך וועל נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 9-2:7] ישראל צו דיר. 39 און איך וועל ענה [זען "ענה" ישעיהו 53:4,10] דעם זֶרע דָּוִדן למען זֹאת, אָבער נישט אויף כל הימים [זען ישעיהו 53:10]. 40 און שלֹמֹה האָט בקש צו מות יָרָבעָמען. איז יָרָבעָם קום און איז ברח קיין מצרים צו שישַק מלך מצרים; און ער איז געווען אין מצרים בּיז מוֹת שלֹמֹה. 41 און די יתר דִבְרֵי שלֹמֹהן, און כל וואָס ער האָט עשׂה און זיין חכמה, דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר דִּבְרֵי שלֹמֹהן. 42 און די ימים וואָס שלֹמֹה האָט מלך אין ירושלים איבּער כל ישראל, זייַנען געווען 40 שָנָה. 43 און שלֹמֹה האָט זיך שכב מיט זייַנע אבות, און ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן אין עִיר אָביו דָּוִד, און בְּנוֹ רְחַבְעָם איז געוואָרן מלך

תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תּחת לנו] אים.

מלכא12

1 און רְחַבְעָם איז הלך קיין שכם, ווײַל קיין שכם איז בוא כּל ישראל אים צו
צו מאַכן מלך. 2 און עס איז געווען, ווי יָרָבעָם בּן נבטן האָט שמע וואָרעם ער
איז נאָך געווען אין מצרים, וווהין ער איז ברח פון מלך שלמֹה; און יָרָבעָם איז
ישב אין מצרים, 3 און מע האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] און אים קרא
אַזוי איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה
9:9] יָרָבעָם און כּל קהל ישראל, און זיי האָבּן דבר צו רְחַבְעָמען, אַזוי צו אמר:
4 אָבִיךָ האָט הקשה [קשה] אונדזער עֹל, און אַצונד קלל דו דעם עבֹדה קשה
פון אָבִיךָ, און זיין עֹל כּבד, וואָס ער האָט נתן אויף אונדז, און מיר וועלן דיר
עבד. 5 האָט ער צו זיי אמר: הלך אויף נאָך 3 ימים, און שוב צו מיר. איז הָעָם
הלך. 6 האָט דער מלך רְחַבְעָם זיך יעץ מיט די זקנים וואָס פלעגן עמד פאַר
שלמֹה אָבִיו, ווען ער היה חי, אַזוי צו אמר: ווי יעץ איר מיר צו שוב אַן ענטפער
דעם דאָזיקן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי]? 7
האָבּן זיי צו אים דבר, אַזוי צו אמר: אויבֿ דו וועסט הַיּוֹם זיין אַן עֶבֶד צו דעם
דאָזיקן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי], און
וועסט זיי עבד, און וועסט זיי ענה און דבר [זען "דבר" ישעיהו 7:10-14] צו זיי
דברים טוֹבים, וועלן זיי דיר זיין עבדים אויף כּל הימים. 8 אָבער ער האָט עזב
[זען "עזב" תהלים 22:2(1)-17(16)] די עצה פון די זקנים וואָס זיי האָבּן אים
יעץ, און ער האָט זיך יעץ מיט די ילדים וואָס זײַנען גדל מיט אים, וואָס זײַנען
עמד פאַר אים. 9 און ער האָט צו זיי אמר: וואָס יעץ איר, מיר זאָלן שוב אַן
ענטפער דעם דאָזיקן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע
עמי], וואָס האָבּן צו מיר דבר אַזוי צו אמר: קלל דעם עֹל וואָס אָבִיךָ האָט נתן
אויף אונדז? 10 האָבּן צו אים דבר די ילדים וואָס זיינען גדל מיט אים, אַזוי צו
אמר: אַזוי זאָלסטו אמר צו דעם דאָזיקן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר
מארץ חיים מפשע עמי] וואָס האָבּן צו דיר דבר, אַזוי צו אמר: אָבִיךָ האָט
הכבד [כבד] אונדזער עֹל, דעריבער קלל דו אונדז אַזוי זאָלסטו דבר צו זיי:
מיין מינדסטער פינגער איז דיקער [עבה] פון מָתְנֵיִם אָבִי. 11 און אַצונד, אָבִי
האָט אויף אײַך עמס אַן עֹל כָּבֵד [זען מתי 11:30], און איך וועל נאָך יסף צו

אײַער עֹל; אָבִי האָט אײַך יסר מיט שוֹטים [זען ישעיהו 53:5], און איך װעל
אײַך יסר מיט עקרבים. 12 איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו
23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] יָרָבעָם און דאָס כל הָעָם צו רְחַבְעָמען אויף
שְׁלִיש יוֹם [זען קור"א 15:4], אַזוי װי דער מלך האָט דבר, אַזוי צו אמר: שוב צו
מיר אויפן שְׁלִיש יוֹם. 13 און דער מלך האָט ענה הָעָם קשה, און ער האָט עזב
[זען תהלים 22:2(1)-17(16)] די עצה פון די זקנים װאָס זײ האָבן אים יעץ. 14
און ער האָט צו זײ דבר אַזוי װי די עצה פון די ילדים, אַזוי צו אמר: אָבִי האָט
כבד אײַער עֹל, און איך װעל נאָך יסף צו אײַער עֹל; אָבִי האָט אײַך יסר מיט
שוֹטים, און איך װעל אײַך יסר מיט עקרבים. 15 און דער מלך האָט נישט
שמע [זען "שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15] צו הָעָם,
װאָרעם דאָס איז געװוען באַשערט [סִבָּה] פון ה', כדי מקיים [קום] צו זײַן זײַן
דבר, װאָס ה' האָט דבר דורך אַחִיהן פון שילו צו יָרָבעָם בן נבטן [זען מלכא
11:11-12; 29-31]. 16 און װי כל ישראל האָט ראה, אַז דער מלך האָט נישט
שמע [זען "שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15] צו זײ, אַזוי
האָט הָעָם שוב דעם מלך אַן ענטפער, אַזוי צו אמר: מַה לָּנוּ חלק אין דָּוִדן,
און לֹא נחלה אין בן יִשַׁין. צו דײַנע אוהלים, ישראל ! אַצונד ראה זיך אום אויף
דײַן בית, דָּוִד! און ישראל איז הלך צו זײַנע אוהלים. 17 אָבער די בני ישראל
װאָס זײַנען ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אין די ערים פון
יהודה, איבער זײ איז מלך רְחַבְעָם. 18 און דער מלך רְחַבְעָם האָט שלח
אדוֹרמען װאָס איבער דעם מַס, און כל ישראל האָבן אים רגם מיט שטײנער,
און ער איז מות, און דער מלך רְחַבְעָם האָט זיך אמץ עלה [זען "עלה" ישעיהו
53:2] אויף זײַן מרכבה, צו נוס קײן ירושלים. 19 און ישראל האָט פשע [זען
"פשע" ישעיהו 53:5] דעם בית דָּוִד ביז אויף היום הזה. 20 און עס איז געװוען,
װי כל ישראל האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אַז יָרָבעָם האָט
זיך שוב, אַזוי האָבן זײ שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] און אים קרא צו דער
עֵדָה, און זײ האָבן אים געמאכט מלך איבער כל ישראל. קײנער איז נישט
געבליבן הינטער בית דָּוִד, אחוץ שבט יהודה אלײן. 21 און רְחַבְעָם איז בוא
[זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] קײן
ירושלים, און ער האָט קהל דאָס כל בית יהודה, און שבט בנימין, 180,000
בחר עֹשֵׂה מלחמה, צו לחם מיט בית ישראל, כדי שוב די מלוכה צו רְחַבְעָם בן
שלמֹהן. 22 איז דאָס דבר-ה' געװוען צו שמַעיה דעם אִיש האלוקים, אַזוי צו

אמר: 23 אמר צו רְחַבְעָם בן שלמֹהן, מלך יהודה, און צו כל בית יהודה און
בנימין, און יתר העם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כי נגזר מארץ חיים מפשע עמי],
אַזוי צו אמר: 24 אַזוי האָט ה' אמר: איר זאָלט נישט עלה [זען ישעיהו 53:2],
און איר זאָלט נישט לחם מיט אײַער אחים [זען "אחים" תהלים
22:17(16)-23(22), http://www.youtube.com/watch?v=6Xnhzw_A9fU, זען אויך
ישעיהו 53:5; זכריה 12:10; משיח בן דָּוִד דקרו חי אויפן בוים, שמואל ב
18:14], די בּני-יִשְׂראל. שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; זכריה 13:7] אײַך אום
איטלעכער צו זיין בית, וואָרעם פון מיר איז געשען די דאָזיקע זאַך. און זיי
האָבן שמע [זען "שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15] דאָס
דבר-ה', און זײַנען שוב הלך, אַזוי ווי דאָס דבר-ה'. 25 און יָרָבעָם האָט בנה
שְׁכֶם אין דעם הר אפרים, און האָט זיך אין איר ישב. און ער איז יצא [זען
ישעיהו 11:1-10; מיכה 5:1] פון דאָרטן, און האָט בנה פְּנוּאֵל [זען בראשית
32:22-30]. 26 און יָרָבעָם האָט אמר בײַ זיך אין לֵב: אַצונד וועט די מלוכה זיך
שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; זכריה 13:7] צו דעם בית דָּוִד. 27 אויב דאָס
דאָזיקע עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] וועט
עלה [זען ישעיהו 53:2] צו עשׂה זבחים אין דעם בית ה' אין ירושלים, וועט
דאָס לֵב פון דעם דאָזיקן עם זיך שוב צו אֲדֹנֵיהֶם, צו רְחַבְעָם מלך יהודה, און
זיי וועלן מיך הרג, און וועלן זיך שוב צו רְחַבְעָם מלך יהודה. 28 האָט דער
מלך זיך יעץ, און האָט עשׂה 2 עֶגְלֵי זָהָב; און ער האָט צו זיי אמר: גענוג אײַך
עלה [זען ישעיהו 53:2] קיין ירושלים! הנה זײַנען דײַנע אלוקים, ישראל, וואָס
האָבן דיך עלה פון אֶרֶץ מצרים. 29 און ער האָט איינס שום אין בית א-ל, און
איינס האָט ער נתן אין דָן. 30 און די דאָזיקע זאַך איז געוואָרן פאַר א חַטָּאת;
און דאָס עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] איז הלך
צו איינעם בּיז קיין דָן. 31 און ער האָט עשׂה בּתּים פון בָּמות, און האָט עשׂה
כֹּהנים פון קצוֹת הָעָם וואָס זײַנען נישט געווען פון בּני-לֵוִי. 32 און יָרָבעָם
האָט עשׂה א יום-טוב אין אַכטן חודש, אין 15 יוֹם פון חודש, אַזוי ווי דער
יום-טוב וואָס אין יהודה, און ער איז עלה אויפן מִזְבֵּחַ. אַזוי האָט ער עשׂה
[זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] אין בית אֵ-ל, כדי צו זבח צו די
עגלים וואָס ער האָט עשׂה; און ער האָט עמד אין בית-אֵ-ל די כֹּהנים פון די
בָּמות וואָס ער האָט עשׂה. 33 און ער איז עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] אויף
דעם מִזְבֵּחַ וואָס ער האָט עשׂה אין בֵּית א-ל, אין 15טן יוֹם פון 8טן חודש,

אין דעם חודש וואָס ער האָט בדא פון זיין לֵב; און ער האָט עשׂה א יום-טוב
בײַ די בני-יִשְׂראל, און ער איז עלה אויפן מִזְבֵּחַ צו קטר.

מלכא13

1 און הנה אַן אִיש אלוקים איז בוא פון יהודה דורך דעם דבר-ה' קיין בית
אֵ-ל, ווען יָרָבעָם איז עמד אויפן מִזְבֵּחַ צו קטר. 2 און ער האָט קרא צום
מִזְבֵּחַ דורך דעם דבר-ה', און האָט אמר: מִזְבֵּחַ! מִזְבֵּחַ! אַזוי האָט ה' אמר:
הנה, בן ווערט נולָד [זען "ילד" ישעיהו 7:14] צו דעם בית דָּוִד יֹאשִׁיָהוּ שמו
[זען "שמו" פון צֶמַח משיח, זכריה 6:11-12, יהושע/ישוע איז בַעַל אותו שם
פון משיח; זען מלכב 23:15-16], און ער וועט זבח אויף דיר די כֹּהנים פון די
בָּמות וואָס קטר אויף דיר; און עצמות אָדָם וועט מען שׂרף אויף דיר. 3 און
ער האָט נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] אין יום ההוא אַ
מופֵת, אַזוי צו אמר: דאָס איז דער מופֵת וואָס ה' האָט דבר: הנה, דער מִזְבֵּחַ
ווערט נקרע [קרע], און די דֶשֶן וואָס אויף אים וועט זיך שפך [זען מלכב
23:15-16]. 4 און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו
52:15-53:12] דאָס דבר אִיש האלוקים וואָס ער האָט קרא צום מִזְבֵּחַ אין
בית אֵ-ל, אַזוי האָט יָרָבעָם שלח זיין יָד פון מִזְבֵּחַ, אַזוי צו אמר: תפשׂ אים.
און זיין יָד וואָס ער האָט שלח אויף אים, איז יבש געוואָרן, און ער האָט זי
נישט יכל שוב צו זיך. 5 און דער מִזְבֵּחַ איז נקרע [קרע] געוואָרן, און די דֶשֶן
האָט זיך שפך פון מִזְבֵּחַ, אַזוי ווי דער מופֵת [זען "מופֵת" זכריה 3:8] וואָס
דער אִיש האלוקים האָט נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9]
דורך דעם דבַר-ה'. 6 האָט דער מלך זיך ענה און האָט אמר צום אִיש
האלוקים: חלה נָא בײַ ה' אֱלֹקֶיךָ, און זײַ פלל פאַר מיר, אַז מיין יָד זאָל זיך
שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; זכריה 13:7] צו מיר. האָט דער אִיש האלוקים
חלה בײַ ה', און די יָד פון דעם מלך האָט זיך שוב, און איז געוואָרן אַזוי ווי
פריִער. 7 האָט דער מלך דבר צום אִיש האלוקים: בוא מיט מיר אהיים, און
סעד זיך, און איך וועל דיר נתן א מתנה. 8 האָט דער אִיש האלוקים אמר צום
מלך: ווען דו זאָלסט מיר נתן אַ האלב בית דיינס, וועל איך נישט בוא מיט
דיר, און וועל נישט אכל קיין לֶחֶם און נישט שתה קיין מַיִם אין דעם דאָזיקן
מקום. 9 וואָרעם אַזוי האָט מען מיר צוה דורך דעם דבר-ה', אַזוי צו אמר:

זאָלסט נישט אכל קיין לֶחֶם און נישט שתה קיין מַיִם, און זאָלסט זיך נישט
שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; זכריה 13:7] אויף דעם דֶּרֶךְ וואָס דו ביסט הלך.
10 און ער איז הלך מיט אַן אַנדער דֶּרֶךְ, און האָט זיך נישט שוב [זען "שוב"
הושע 3:4-5; זכריה 13:7] מיט דעם דֶּרֶךְ וואָס ער איז אויף אים בוא [זען
"בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] קיין בית אֵ-ל.
11 און איינער אַן נביא זָקֵן איז ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13]
אין בית אֵ-ל; איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9;
זכריה 9:9] איינער פון זײַנע בָּנִים, און האָט אים סֵפֶר די כל המעשׂה וואָס
דער אִיש האלוקים האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] דעם
יוֹם אין בית אֵ-ל, און די דברים וואָס ער האָט דבר צום מלך. און ווי זיי האָבּן
עס סֵפֶר צו אֲבִיהֶם, 12 אַזוי האָט אֲבִיהֶם צו זיי דבר: וואָסער דֶּרֶךְ איז ער
הלך? און זײַנע בָּנִים האָבּן געזען [ראה] דעם דֶּרֶךְ וואָס דער אִיש האלוקים
וואָס איז בוא פון יהודה, איז הלך. 13 האָט ער אמר צו זײַנע בָּנִים: חבש מיר
אָן דעם חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9]. האָבּן זיי אים חבש דעם
חֲמוֹר, און ער איז רכב אויף אים. 14 און ער איז הלך נאָך דעם אִיש האלוקים,
און האָט אים מצא ישב אונטער אַן אייכנבוים, און ער האָט צו אים אמר:
ביסט דו דער אִיש האלוקים וואָס איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10;
ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] פון יהודה? האָט ער אמר: איך. 15 האָט
ער צו אים אמר: הלך מיט מיר אהיים, און אכל לֶחֶם. 16 האָט ער צו אים
אמר: איך יכל זיך נישט שוב מיט דיר און בוא צו דיר, און איך וועל נישט אכל
קיין לֶחֶם און נישט שתה קיין מַיִם בײַ דיר אין דעם דאָזיקן מקוֹם. 17
וואָרעם דורך דעם דבר-ה' ער דבר צו מיר: זאָלסט נישט אכל קיין לֶחֶם און
נישט שתה דאָרטן קיין מַיִם, און זאָלסט זיך נישט שוב צו הלך מיט דעם
דֶּרֶךְ וואָס דו ביסט אויף אים הלך. 18 האָט ער צו אים אמר: איך בין אויך א
נביא אַזוי ווי דו, און א מלאך [זען גלט' 1:8] האָט דבר צו מיר דורך דעם
דבר-ה', אַזוי צו אמר: שוב אים אום מיט דיר אין דײַן בית, און ער זאָל אכל
לֶחֶם און שתה מַיִם. כחש האָט ער אים. 19 האָט ער זיך שוב מיט אים, און
ער האָט אכל לֶחֶם אין זיין בית, און שתה מַיִם. 20 און עס איז געווען, ווי זיין
ישב בײַם טיש, אַזוי איז דאָס דבר-ה' געווען צו דעם נביא וואָס האָט אים
שוב. 21 און ער האָט קרא צו דעם אִיש האלוקים וואָס איז בוא פון יהודה,
אַזוי צו אמר: אַזוי האָט ה' אמר: ווײַל דו האָסט מרה דעם פֶּה ה', און האָסט

נישט שומר איבער דעם מצוה וואָס ה' אֱלֹקֶיךָ האָט דיר צוה, 22 און האָסט
זיך שוב [זען "שוב" הושע 5-3:4; יכריה 13:7], און אכל לֶחֶם און שתה מַיִם אין
דעם מקום וואָס ער האָט דיר דבר: זאָלסט נישט אכל קיין לֶחֶם און נישט
שתה קיין מַיִם וועט דײַן נְבֵלָה נישט בוא צו דעם קבר פון דײַנע אבות. 23 און
עס איז געווען, נאָך דעם ווי ער האָט אכל לֶחֶם, און נאָך דעם ווי ער האָט
שתה, האָט ער חבש דעם חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9] פאַר אים,
פאַר דעם נביא וואָס ער האָט אים שוב. 24 און ער איז הלך, און אַן אַרְיֵה
האָט אים מצא אין דֶּרֶךְ, און האָט אים מות; און זיין נְבֵלָה איז שלך אויפן
דֶּרֶךְ, און דער חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9] איז עמד אֵצֶל [זען
משלי 8:30] אים; אויך דער אַרְיֵה איז עמד אֵצֶל דעם נְבֵלָה. 25 און הנה
אנשים זײַנען עבר, און האָבן ראה דעם נְבֵלָה שלך אויפן דֶּרֶךְ, און דעם אַרְיֵה
עמד אֵצֶל דעם נְבֵלָה; זײַנען זיי בוא און האָבן דבר אין דער עִיר וואָס דער
נביא הזקן איז אין איר ישב. 26 האָט שמע דער נביא וואָס האָט אים שוב פון
דֶּרֶךְ, און ער האָט אמר: דאָס איז דער אִיש האלוקים וואָס האָט מרה דעם
פֶּה ה', און ה' האָט אים נתן צום אַרְיֵה, און ער האָט אים שבר און אים מות,
אַזוי ווי דאָס דבר-ה' וואָס ער האָט צו אים דבר. 27 און ער האָט דבר זײַנע
בָּנִים, אַזוי צו אמר: חבש מיר אָן דעם חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה
9:9]. האָבן זיי חבש. 28 און ער איז הלך און האָט מצא דעם נְבֵלָה שלך אויפן
דֶּרֶךְ, און דער חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9] און דער אַרְיֵה עמד
אֵצֶל דעם נְבֵלָה. נישט דער אַרְיֵה האָט אכל דעם נְבֵלָה, און נישט ער האָט
שבר דעם חֲמוֹר [זען "חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9]. 29 האָט דער נביא נשׂה
דעם נְבֵלָה פון דעם אִיש האלוקים, און האָט אים נוח אויפן חֲמוֹר [זען
"חֲמוֹר" פון משיח, זכריה 9:9], און האָט אים שוב; און ער איז בוא אין דער
עִיר פון דעם נביא הזקן, צו ספד [זען "ספד" זכריה 12:10] און אים צו קבר
[זען משיח קבר, ישעיהו 53:9]. 30 און ער האָט נוח זיין נְבֵלָה אין זיין
אייגענעם קבר, און מע האָט ספד אויף אים: וויי, אָחִי! 31 און עס איז געווען
נאָך דעם אַז ער האָט אים קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] האָט ער אמר
צו זײַנע בָּנִים, אַזוי צו אמר: אַז איך מות, זאָלט איר מיך קבר [זען משיח קבר,
ישעיהו 53:9] אין דעם קבר וואָס דער אִיש האלוקים איז אין אים קבר; אֵצֶל
זײַנע עצמות נוח מײַנע עצמות. 32 וואָרעם געשען וועט געשען דאָס דבר
וואָס ער האָט קרא דורך דעם דבר ה' איבער דעם מִזְבֵּחַ וואָס אין בית אֵ-ל,

און איבער כל בתּים פון די בָּמות וואָס אין די ערים פון שומרון. 33 נאָך דער
דאָזיקער געשעעניש האָט זיך יָרָבעָם נישט שוב פון זיין דֶּרֶךְ הָרָעָה, און ער
האָט שוב און עשׂה פון קצות העם כֹּהנים פון בָּמות. ווער עס האָט חפץ
פלעגט ער מלא זיין יָד, ער זאָל ווערן פון די כֹּהנים פון די בָּמות. 34 און דורך
דער דאָזיקער זאַך איז געווען אַ חַטָּאת אויף דעם בית יָרָבעָם; כדי עס הכחיד
[כחד] און שמד פון פני האדמה.

מלכאַ14

1 אין יענער צײַט איז חלה געוואָרן אֲבִיָּה בן יָרָבעָמען. 2 האָט יָרָבעָם אמר צו
זיין אִשָּׁה: קוּם! נָא, און השתּנּה [שָׁנָה] זיך, מע זאָל נישט ידע אַז דו ביסט
אִשָּׁה פון יָרָבעָם, און זאָלסט הלך קיין שילו. הנה, דאָרטן איז אַחִיָּה דער
נביא, דער וואָס האָט דבר אויף מיר, אַז איך וועל ווערן מלך איבער דעם
דאָזיקן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי]. 3 און
זאָלסט לקח מיט דיר 10 לחם, און נִקּוּד, און א בקבֻּק דבש, און בוא [זען
"בוא" בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; מלאכי 3:1; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] צו
אים; ער וועט דיר נגד וואָס וועט זיין מיטן נער. 4 האָט אִשָּׁה פון יָרָבעָם אַזוי
עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] און זי איז קום [זען "קום"
במדבר 24:17; הושע 6:2] און איז הלך קיין שילו, און זי איז בוא [זען "בוא",
בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] אין בית אַחִיָּה; און
אַחִיָּה האָט נישט יכל צו ראה, וואָרעם זײַנע אויגן זײַנען געווען קום פאַר זיין
שֵׂיבה. 5 אָבער ה' האָט אמר אַחִיָּהן: הנה, אִשָּׁה פון יָרָבעָם בוא צו דרש דבר בײַ
דיר וועגן בְּנָהּ, וואָרעם ער איז חלה; זאָלסטו אַזוי און אַזוי דבר [זען "דבר"
ישעיהו 7:10-14] צו איר. און עס וועט זיין, אַז זי בוא, וועט זי זיך התנכּר
[נכר]. 6 און עס איז געווען, ווי אַחִיָּה האָט שמע דעם קוֹל פון אירע רגלים
[זען תהלים 22:17], ווען זי איז בוא אין פֶּתַח, אַזוי האָט ער אמר: בואי! אִשָּׁה
פון יָרָבעָם, לָמָּה דען זיך התנכּר [נכר], אַז איך בין שלח [זען "שלח" מלאכי
3:1] צו דיר מיט קָשָׁה? 7 הלך! אמר צו יָרָבעָמען: אַזוי האָט אמר ה' אלקֵי
ישׂראל: ווײַל איך האָב דיך רום פון צווישן הָעָם, און האָב דיך נתן פאַר א נָגִיד
איבער עַמִּי ישׂראל; 8 און איך האָב קרע די מלוכה פון דעם בית דָּוִד, און
האָב זי דיר נתן; און דו ביסט נישט געווען אַזוי ווי מיין עֶבֶד דָּוִד, וואָס האָט

שומר איבער מייַנע מצות, און וואָס איז הלך נאָך מיר מיט זיין כל לבב, צו
עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] רַק וואָס איז יָשָר אין מייַנע אויגן; 9
און האָסט רעע צו עשׂה ווי כל וואָס זייַנען געווען פריִער דיר, און ביסט הלך
און האָסט דיר עשׂה אלוקים אחרים, און מַסֵכָה, מיך צו כעס, און מיך
האָסטו שלך הינטער דייַן גֵו; 10 דעריבער הנה, איך ברענג אָן רָעָה אויף בית
יָרָבעָם, און איך וועל כרת [זען "כרת משיח" דניאל 9:26] פון יָרָבעָמען כל
וואָס שתן בקיר, עצר און עזב, צווישן ישראל, און וועל בער בית יָרָבעָם אַזוי
ווי מע בער גָלָל, ביז עס וועט תמם ווערן. 11 דעם וואָס מות פון יָרָבעָמען אין
עִיר, וועלן די כלבים [זען תהלים 22:17] אכל, און דעם וואָס מות אין שָדֶה,
וועלן די עוף הַשָמַיִם אכל; וואָרעם ה' האָט דבר. 12 און דו קוּם! הלך! אהיים;
ווי דייַנע רגלים [זען תהלים 22:17] בוא [זען "בוא" בראשית 49:10; ירמיהו
23:5-6; מלאכי 3:1; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] אין עִיר, אַזוי וועט דאָס ילד מות.
13 און כל ישראל וועלן אים ספד [זען "ספד" זכריה 12:10], און וועלן אים
קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9]; וואָרעם בלויז דער דאָזיקער פון יָרָבעָמען
וועט בוא צו קבר, ווייַל אין אים איז מצא געוואָרן עפעס טוֹב אַקעגן ה' אֱלֹקֵי
ישראל, אין בית יָרָבעָם. 14 און ה' וועט זיך קום א מלך איבער ישראל, וואָס
וועט כרת בית יָרָבעָם יום ההוא. און מה גַם עַתָּה [זען מלכא 15:27-29]? 15
וואָרעם ה' וועט נכה [זען "נכה" ישעיהו 11:1-10; 53:4; 50:6] ישראל, אַזוי ווי
א קָנֶה ווערט נוד אין מַיִם, און ער וועט נתש ישראל פון דער דאָזיקער
הָאֲדָמָה הטוֹבָה וואָס ער האָט נתן [זען ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9]
אבותֵיהֶם, און ער וועט זיי זרה פון יענער זייט נָהָר, פאַר וואָס זיי האָבן עשׂה
זייערע אֲשֵרָה, כעס ה'. 16 און ער וועט נתן ישראל בִּגְלַל די חַטָאת פון
יָרָבעָמען וואָס ער האָט חטא, און וואָס ער האָט געמאכט חטא ישראל. 17
און אִשָה פון יָרָבעָם איז קום, און איז הלך און בוא קיין תִרצָה; ווי זי איז בוא
[זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] אויף דעם
סַף פון בית, אַזוי איז דאָס נער מות. 18 און כל ישראל האָבן אים קבר [זען
משיח קבר, ישעיהו 53:9], און אים ספד [זען זכריה 12:10]; אַזוי ווי דאָס
דבר-ה' וואָס ער האָט דבר דורך זיין עֶבֶד אַחִיָה דעם נביא. 19 און די יתר
דִברי יָרָבעָמען, ווי ער האָט לחם, און ווי ער האָט מלך, דאָס איז כתב אין
סֵפֶר דִּבְרֵי הימים פון מלכים פון ישראל . 20 און די ימים וואָס יָרָבעָם האָט
מלך, זייַנען געווען 22 שָנָה, און ער האָט זיך שכב מיט זייַנע אבות, און בְּנוֹ

נָדָב איז געוואָרן מלך אויף זיין תּחת. 21 און רְחַבְעָם בן שלֹמֹהן האָט מלך אין יהודה. 41 שָׁנָה איז רְחַבְעָם געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און 17 שָׁנָה האָט ער מלך אין ירושלים, דער עִיר וואָס ה' האָט בחר פון כל שבטים אין ישראל, צו שום שמו [זען "שמוֹ" פון צֶמַח משיח, זכריה 6:11-12, יהושע/ישוע איז בַעַל אותו שם פון משיח] דאָרטן. און דער שֵׁם פון אִמוֹ איז געווען נַעֲמָה די עמונית. 22 און יהודה האָט עשׂה וואָס איז הָרַע אין די אויגן פון ה', און זיי האָבן אים קנא ווי אלץ וואָס אבותם האָבן עשׂה מיט זייערע חַטָאת וואָס זיי האָבן חטא. 23 און זיי אויך האָבן זיך בנה בָּמות, און מַצֵבָה, און אֲשֵרָה, אויף כל גִבעָה גְבֹהָה, און אונטער כל עֵץ רַעֲנָן. 24 און אויך קָדֵש זַיינען געווען אין הָאָרֶץ. זיי האָבן עשׂה אַזוי ווי כל התּוֹעבות פון די גוֹיִם וואָס ה' האָט ירש פון פאַר די בני-יִשְׂראל. 25 און עס איז געווען אין 5טן שָׁנָה פון מלך רְחַבְעָם איז שישַק מלך מצרים עלה אויף ירושלים. 26 און ער האָט לקח די אוֹצרות בּית ה', און די אוֹצרות בּית המלך; אַלץ האָט ער לקח. און ער האָט לקח כל מָגִנִים פון זהב וואָס שלֹמֹה האָט עשׂה. 27 און דער מלך רְחַבְעָם האָט עשׂה תּחת זיי מָגִנִים פון נחֹשֶת, און האָט זיי פקד אויף דער יָד פון די שָׂרים פון די לויפערס [רוץ] וואָס האָבן שׁומר איבּער דעם פתח בּית המלך. 28 און עס איז געווען, ווען נאָר דער מלך פלעגט בוא אין בּית ה', פלעגן די לויפערס [רוץ] זיי נשׂא; דערנאָך פלעגן זיי זיי שוב אין דער תָּא פון די לויפערס [רוץ]. 29 און די יתר דִברי רְחַבְעָמען, און אַלץ וואָס ער האָט עשׂה דאָס איז שוין כתב סֵפֶר דִבְרֵי הימים אין מלכים פון יהודה. 30 און מלחמה איז געווען צווישן רְחַבְעָמען און צווישן יָרָבעָמען כל הימים. 31 און רְחַבְעָם האָט זיך שכב מיט זַיינע אבות, און ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן לעבן זַיינע אבות אין עִיר דָוִד. און דער שֵׁם פון אִמוֹ איז געווען נַעֲמָה די עמונית. און בְּנוֹ אַבִיָם איז געוואָרן מלך אויף זיין תּחת.

מלכא15

1 און אין 18טן שָׁנָה פון מלך יָרָבעָם בן נבטן, איז אֲבִיָם געוואָרן מלך איבּער יהודה. 2 3 שָׁנָה האָט ער מלך אין ירושלים. און דער שֵׁם פון אִמוֹ איז געווען מעכה בַּת אבישָלומען. 3 און ער איז הלך אין כל חַטָאת אָבִיו, וואָס ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] פאַר אים, און זיין לֵב איז נישט

געווען שָׁלֵם מיט ה' אלוקָיו אַזוי ווי דאָס לֵב דָּוִדן אָבִיו. 4 אָבער למען דָּוִד
האָט אים ה' אלוקָיו נתן א נִיר אין ירושלים, צו קום [זען קום בן דָּוִד, קור"א
15:4] בְּנוֹ נאָך אים, און להעמיד [עמד] ירושלים. 5 ווייַל דָּוִד האָט עשׂה [זען
"עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז ישר אין די אויגן פון ה', און
האָט זיך נישט סור פון כל וואָס ער האָט אים צוה, כֹּל יְמֵי חַיָּיו, אחוץ אין
דער דבר מיט אוּריה דעם חִתּי. 6 און מלחמה איז געווען צווישן רְחַבְעָמען
און צווישן יָרָבעָמען כל יְמֵי חַיָּיו. 7 און די יתר זאַכן וועגן אַבִיָמען, און כל
וואָס ער האָט עשׂה, דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר דברי הימים למלכים פון
יהודה. און מלחמה איז געווען צווישן אַבִיָמען און צווישן יָרָבעָמען. 8 און
אֲבִיָּם האָט זיך שכב מיט זייַנע אבות, און מע האָט אים קבר [זען משיח קבר,
ישעיהו 53:9] אין עיר דָּוִד. און בְּנוֹ אָסאָ איז געוואָרן מלך אויף זיין תחת [זען
בראשית 22:13, תחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תחת לנו]. 9 און אין 20טן שָׁנָה
פון יָרָבעָם מלך ישראל, איז אָסאָ געוואָרן מלך איבער יהודה. 10 און 41 שָׁנָה
האָט ער מלך אין ירושלים. און דער שֵׁם פון אמוֹ איז געווען מעכה בַּת
אַבִישָׁלומען. 11 און אָסאָ האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9]
וואָס איז ישר אין די אויגן פון ה', אַזוי ווי אָבִיו דָּוִד. 12 און ער האָט עבר פון
הָאָרֶץ די קָדֵשׁ, און האָט סור כל גִּלֻּלִים [גלוּל] וואָס זייַנע אבות האָבן עשׂה.
13 און אויך אִמוֹ מעכהן האָט ער סור פון זיין גבירה, ווייַל זי האָט עשׂה אַ
מפלצת צו דער אֲשֵׁרָה. און אָסאָ האָט כרת איר מפלצת, און שׂרף בייַם נָחַל
קִדרון. 14 אָבער די בָּמות זייַנען נישט סור געוואָרן; אָבער דאָס לֵב אָסאָן איז
געווען שָׁלֵם מיט ה' כּל יָמָיו. 15 און ער האָט געבראַכט די קָדשֵׁי אָבִיו, און
זייַנע אייגענע געהייליקטע זאַכן, אין בית ה', כֶּסֶף, און זָהָב, און כלים. 16 און
מלחמה איז געווען צווישן אָסאָן און צווישן בַעשא מלך ישראל כל זייערע
טעג. 17 און בַעשא מלך ישראל איז עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] אויף
יהודה, און האָט בנה [זען "בנה" דניאל 9:25] רמה, כדי נישט צו נתן יצא און
בוא בייַ אָסאָ מלך יהודה. 18 האָט אָסאָ לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה
6:11-13; 11:13] דאָס כל כֶּסֶף און זָהָב וואָס איז יתר אין די אוֹצרות פון בית
ה', און די אוֹצרות פון בית המלך, און האָט זיי נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14;
53:9; 9:5; חגי 2:7-9] אין דער יָד פון זייַנע עבדים; און דער מלך אָסאָ האָט זיי
שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] צו בן-הֲדַד בן טַברִמון בן חֶזיונען, מלך ארם,
וואָס איז ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אין דמשק, אַזוי צו

אמר׃ 19 א בְּרִית איז צווישן מיר און צווישן דיר, צווישן אָבִי און צווישן אָבִיךָ;
הנה איך שלח דיר אַ שוחד כֶּסֶף, און זָהָב; הלך! הֶפֵא [פרר]! דיַין בְּרִית מיט
בַּעשא מלך ישראל, כדי ער זאָל עלה פון מיר. 20 האָט בֶּן-הֲדַד שמע [זען
"שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15] צום מלך אָסאָ, און ער
האָט שלח זיַינע שָׂרֵי החילים אויף די ערים פון ישראל, און האָט נכה עִיוֹן, און
דָן, און אָבֵל-בֵּית-מַעֲכָה, און כל כִּנרוֹת, מיט כל אֶרֶץ נפתלי. 21 און עס איז
געווען, ווי בַּעשא האָט שמע [זען "שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15;
דברים 18:15], אַזוי האָט ער חדל בנה רמה, און איז ישב אין תִּרְצָה. 22 און
דער מלך אָסאָ האָט השמיע [שמע] כל יהודה, קיינעם נישט נקי, און זיי האָבן
נשׂא די שטיינער פון רמה און אירע האָלצן, מיט וואָס בַּעשא האָט בנה [זען
"בנה" דניאל 9:25]; און דער מלך אָסאָ האָט מיט זיי בנה [זען "בנה" תהלים
118:22] גֶבַע-בנימין, און מִצְפֶּה. 23 און די יתר כל דברי אָסאָן, און כל גבורה
פון אים, און כל וואָס ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 6-23:5; ישעיהו 53:9]
און די ערים וואָס ער האָט בנה [זען "בנה" דניאל 9:25], דאָס איז שוין כתב
אין סֵפֶר דברי הימים למלכים פון יהודה. אָבער צו דער ציַיט פון זיין זקנה
איז ער חלה געוואָרן אויף די רגלים [זען תהלים 22:17]. 24 און אָסאָ האָט זיך
שכב מיט זיַינע אבות, און ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן
לעבן זיַינע אבות אין עִיר דָּוִד אָבִיו, און בְּנוֹ יְהוֹשָׁפָט איז געוואָרן מלך אויף
זיין תּחת. 25 און נָדָב בן יָרָבעָמען איז געוואָרן מלך איבער ישראל אין שֵׁנִי
שָׁנָה פון אָסאָ מלך יהודה, און ער האָט מלך איבער ישראל 2 שָׁנָה. 26 און ער
האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 6-23:5; ישעיהו 53:9] וואָס איז הָרַע אין די
אויגן פון ה', און איז הלך אין דעם דֶּרֶךְ פון אָבִיו, און אין זיין חַטָּאת וואָס ער
האָט החטא [חטא] ישראל. 27 און בַּעשא בֶּן אַחִיהָן, פון דעם בית יִשָּׂשכָר,
האָט קשר אויף אים, און בַּעשא האָט אים נכה אין גִבְּתוֹן וואָס פון די
פלשתים, ווען נָדָב און כל ישראל האָבן צור אויף גִבְּתוֹן. 28 און בַּעשא האָט
אים מות אין 3טן שָׁנָה פון אָסאָ מלך יהודה, און איז געוואָרן מלך אויף זיין
תּחת. 29 און עס איז געווען, ווי ער איז געוואָרן מלך, האָט ער נכה [זען "נכה"
ישעיהו 11:1-10; 53:4; 50:6] דאָס כל בית יָרָבעָמען; ער האָט נישט שאר קיין
נשמה פון יָרָבעָמען, בּיז ער האָט אים שמד, אַזוי ווי דאָס דבר-ה' וואָס ער
האָט דבר דורך זיין עֶבֶד אחִיהָן פון שילו [זען מלכא 14:10]; 30 פאַר די
חַטָּאת פון יָרָבעָמען וואָס ער האָט חטא, און וואָס ער האָט החטא [חטא]

ישראל ; פון ווען זיין כעס וואָס ער האָט כעס ה' אלקֵי ישראל. 31 און די יתר
דִברי וועגן נָדבן, און כֹל וואָס ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6;
ישעיהו 53:9] דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר דברי הימים מלכים פון ישראל. 32
און מלחמה איז געווען צווישן אָסאָן און צווישן בַעשא מלך ישראל כל
זייערע טעג. 33 אין שְלִיש שָנָה פון אָסאָ מלך יהודה, איז בַעשא בֶן אֲחִיָהן
געוואָרן מלך איבער כֹל ישראל אין תִרצָה, [און האָט געקיניגט] 24 שָנָה. 34
און ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז הָרַע אין
די אויגן פון ה', און איז הלך אין דעם דֶרֶך פון יָרָבעָמען, און אין זיין חַטָאת
וואָס ער האָט החטא [חטא] ישראל.

מלכא16

1 און דאָס דבר-ה' איז געווען צו יֵהוא בֶן חֲנָנִין, אויף בַעשאן, אַזוי צו אמר: 2
ווײַל איך האָבּ דיך רום פון הֶעָפָר, און האָבּ דיך נתן פאַר א נָגִיד איבער עַמִי
ישראל [זען ישעיהו 53:8], און דו ביסט הלך אין דעם דֶרֶךְ פון יָרָבעָמען, און
האָסט החטא [חטא] עַמִי ישראל מיך צו כעס מיט זייערע חַטָאת 3 הנני בער
אחרי בַעשאן און זיין בית, און וועל נתן דיין בית ווי דאָס בית פון יָרָבעָם בֶן
נבטן. 4 דעם וואָס מות פון בַעשאן אין עִיר, וועלן די כלבים [זען תהלים
22:17] אכל, און דעם וואָס מות פון אים אין שָדֶה, וועלן די עוֹף הַשָמָיִם אכל.
5 און די יתר דִברֵי בַעשאן, און וואָס ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו
23:5-6; ישעיהו 53:9] און זיין גבורה, דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר דברי
הימים מלכים פון ישראל. 6 און בַעשא האָט זיך שכב מיט זיַינע אבות, און
ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן אין תִרצָה, און בְנוֹ אֵלָה
איז געוואָרן מלך אויף זיין תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו
53:5,8, תּחת לנו]. 7 און אויך איז דאָס דבר-ה' געווען דורך יֵהוא בֶן חֲנָנִין,
דעם נביא, אויף בַעשאן און אויף זיין בית, אי פאַר כל הָרָעָה וואָס ער האָט
עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] אין די אויגן פון ה', אים צו
כעס מיט די מעשׂה פון זיַינע הענט, צו זיין אַזוי ווי דאָס בית פון יָרָבעָמען, אי
פאַר וואָס ער האָט אים נכה [זען "נכה" ישעיהו 11:1-10; 53:4; 50:6]. 8 אין
26טן שָנָה פון אָסאָ מלך יהודה, איז אֵלָה בֶן בַעשאן געוואָרן מלך איבער
ישראל אין תִרצָה, [און האָט געקיניגט] 2 שָנָה. 9 און זיין עֶבֶד זִמרי, אַ שׂר

איבער מחצית פון די מרכּבות, האָט קשר אויף אים, בעת ער איז געווען אין
תּרצָה, זיך שתה שכור אין בית פון אַרצאָן וואָס איבערן הבית אין תּרצָה. 10
און זִמרי איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9;
זכריה 9:9] און האָט אים נכה און אים מות, אין 27טן שָנָה פון אָסאָ מלך
יהודה, און איז געוואָרן מלך אויף זיין תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען
ישעיהו 53:5,8, תּחת לנו]. 11 און עס איז געווען, ווי ער איז געוואָרן מלך, אַז
ער האָט זיך ישב אויף זיין כִּסֵא, האָט ער נכה [זען "נכה" ישעיהו 11:1-10;
53:4; 50:6] דאָס כל בית בַּעשאָן; ער האָט אים נישט שאר אַ מַשְׁתִּין בְּקִיר,
זיינע גֹאֲלִים [גאל] און זיינע רֵעָה. 12 און זִמרי האָט שמד דאָס כל בית
בַּעשאָן, אַזוי ווי דאָס דבר-ה' וואָס ער האָט דבר וועגן בַּעשאָן דורך יֵהוא
דעם נביא [זען מלכא 16:3], 13 פאַר כל חַטָאת פון בַּעשאָן, און די חַטָאת פון
בְּנוֹ אֵלָהן, וואָס זיי האָבן חטא, און וואָס זיי האָבן החטא [חטא] ישראל, צו
כעס ה' אֱלֹקֵי ישראל מיט זייערע הבלים. 14 און די יתר דִּברֵי אֵלָהן, און כל
וואָס ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] דאָס איז שוין
כתב אין סֵפֶר דברי הימים מלכים פון ישראל. 15 אין 27טן שָנָה פון אָסאָ
מלך יהודה, האָט זִמרי מלך 7 טעג אין תּרצָה, בעת הָעָם האָט חנה אויף
גִבתון וואָס איז פון די פלשתים. 16 און דאָס עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי
נגזר מארץ חיים מפשע עמי] וואָס האָט חנה האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו
52:15-53:12] אַזוי צו אמר: זִמרי האָט קשר, און ער האָט אויך נכה [זען "נכה"
ישעיהו 11:1-10; 53:4; 50:6] דעם מלך; און כל ישראל האָבן מלך עָמרי דעם
שׂר צָבא איבער ישראל, אין יום ההוא אין מַחֲנֶה. 17 און עָמרי און כל ישראל
מיט אים זיינען עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] פון גִבתון, און האָבן צור אויף
תּרצָה. 18 און עס איז געווען, ווי זִמרי האָט ראה אַז די עִיר איז לכד, אַזוי איז
ער בוא אין אַרְמוֹן פון בית המלך, און האָט שׂרף איבער זיך דעם בית מלך
אין אֵש, און איז מות; 19 ווייל זיינע חַטָאת וואָס ער האָט חטא, צו עשׂה [זען
ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז הָרַע אין די אויגן פון ה', צו הלך אין
די דֶּרֶךְ פון יָרָבעָמען, און פאַר זיין חַטָאת וואָס ער איז עשׂה צו החטא [חטא]
ישראל. 20 און די יתר דִּברֵי זִמרין, און זיין קשר וואָס ער האָט קשר, דאָס
איז שוין כתב אין סֵפֶר דברי הימים מלכים פון ישראל. 21 דעמאָלט האָט זיך
הָעָם ישראל חלק אין חצי: חצי פון העם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר
מארץ חיים מפשע עמי] איז געווען הינטער תִּבני בן גינתן, אים צו מלך און

חצי הינטער עָמרין. 22 און הָעם וואָס הינטער עָמרין האָט חזק פון הָעם
וואָס הינטער תִּבני בן גינתן. און תִּבני איז מות, און עָמרי איז געבליבן מלך.
23 אין 31טן שָׁנָה פון אָסאָ מלך יהודה איז עָמרי געוואָרן מלך איבער ישראל,
[און האָט געקיניגט] 12 שָׁנָה; אין תִּרצָה האָט ער מלך 6 שָׁנָה. 24 און ער
האָט קנה דעם הַר שומרון פון שֶׁמֶרן פאַר 2 כּכּר כֶּסֶף, און האָט בנה [זען
"בנה" תהלים 118:22] אויף דעם הַר, און קרא דעם שֵׁם פון דער עִיר וואָס ער
האָט בנה [זען "בנה" דניאל 9:25], עַל שֵׁם שֶׁמֶר, דעם אדונים פון דעם הַר,
שומרון. 25 און עָמרי האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9]
וואָס איז הָרַע אין די אויגן פון ה', און ער האָט זיך רעע ווי כל וואָס פאַר אים.
26 און ער איז הלך אין כל דֶּרֶךְ פון יָרָבעָם בן נבטן, און אין זיין חַטָּאת וואָס
ער האָט החטא [חטא] ישראל, צו כעס ה' אֱלֹקֵי ישראל מיט זייערע הבלים.
27 און די יתר דִּברי עָמרין וואָס ער האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6;
ישעיהו 53:9] און זיין גבורה וואָס ער האָט עשׂה, דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר
דברי הימים מלכים פון ישראל. 28 און עָמרי האָט זיך שכב מיט זייַנע אבות,
און איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן אין שומרון, און בְּנוֹ
אַחאב איז געוואָרן מלך אויף זיין תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען
ישעיהו 53:5,8, תּחת לנו]. 29 און אַחאב בן עָמרין איז געוואָרן מלך איבער
ישראל אין 38טן שָׁנָה פון אָסאָ מלך יהודה. און אַחאב בן עָמרין האָט מלך
איבער ישראל אין שומרון 22 שָׁנָה. 30 און אַחאב בן עָמרין האָט עשׂה [זען
"עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז הָרַע אין די אויגן פון ה', מער
פון כל וואָס פאַר אים. 31 און קלל זיין הלך אין די חַטָּאת פון יָרָבעָם בן
נבטן, האָט ער נאָך לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13]
פאַר אַן אִשָּׁה אִיזֶבל בַּת אֶתבַּעַל מלך צידונים, און איז הלך און האָט עבד
בַּעַל, און זיך שחה צו אים. 32 און ער האָט קום מִזְבֵּחַ צו בַּעַל, אין דעם בּית
הַבַּעַל וואָס ער האָט בנה אין שומרון. 33 און אַחאב האָט עשׂה די אֲשֵׁרָה; און
אַחאב האָט יסף צו עשׂה מער צו כעס ה' אלוקי ישראל, ווי כל מלכים פון
ישראל וואָס זייַנען געווען פאַר אים. 34 אין זייַנע טעג האָט חיאֵל פון בּית
אֵ-ל בנה יריחו. מיט [דעם לעבן פון] אֲבִירָם זיין בכור האָט ער יסד איר יְסוֹד,
און מיט שׂגוב זיין צעיר האָט ער נצב אירע דלתות, אַזוי ווי דאָס דבר-ה' וואָס
ער האָט דבר דורך יהוֹשֻעַ [זען נחמיה 8:17, ישוע; זען עזרא 3:8; זכריה
6:11-12, יהוֹשֻׁעַ/יֵשׁוּעַ עבדי צֶמַח מָשִׁיחַ שְׁמוֹ, ישעיהו 52:13-53:12; התג']

[22:16] בן נון [זען יהושע 6:26].

מלכא17

1 און אֵלִיָּהוּ דער תִּשְׁבִּי, פון תּשבי גלעד, האָט אמר צו אַחאבן: אַזוי ווי חי ה'
אֱלֹקֵי ישראל וואָס איך עמד פאַר אים, אויב אין די דאָזיקע שָׁנִים וועט זיין
טוי און מָטָר, סײַדן לויט מיין דבר!

https://www.youtube.com/watch?v=sKJfXIyq77g
https://www.youtube.com/watch?v=TTp_fEgDEvE

2 און דאָס דבר-ה' איז געווען צו אים, אַזוי צו אמר: 3 הלך! פון דאַנען, און
זאָלסט זיך פנה קיין מזרח, און זיך סתר בײַ דעם נַחַל כרית וואָס פאַרן ירדן.
4 און עס וועט זיין: פון דעם נַחַל וועסטו שתה, און די עֹרְבִים [עֹרב] האָבּ איך
צוה דיך דאָרטן צו כַּלְכֵּל [כול]. 5 איז ער הלך און האָט עשׂה [זען "עשׂה"
ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] אַזוי ווי דאָס דבר-ה'; און ער איז הלך און האָט
זיך ישב בײַם נַחַל כרית וואָס פאַרן ירדן. 6 און די עֹרְבִים פלעגן אים ברענגען
לֶחֶם און בָּשָׂר אין דער בוקר, און לֶחֶם און בָּשָׂר אין עֶרֶב; און פון נַחַל פלעגט
ער שתה. 7 און עס איז געווען מִקֵּץ ימים, איז דער נַחַל יבש געוואָרן, ווײַל עס
איז נישט געווען קיין גֶשֶׁם אין הָאָרֶץ. 8 איז דאָס דבר-ה' געווען צו אים, אַזוי
צו אמר: 9 קום! [זען במדבר 24:17; הושע 6:2] הלך! קיין צָרְפַתָּה וואָס פון
צידון, און זאָלסט דאָרטן ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13]; הנה!
איך האָבּ דאָרטן צוה אַן אִשָּׁה אַן אלמנה דיך צו כַּלְכֵּל [כול]. 10 און איז ער
קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע 6:2] און איז הלך קיין צָרְפַתָה. און ווי
ער איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9]
אין פתח פון עִיר, און הנה אַן אִשָּׁה אַן אלמנה קושש [קשש] דאָרטן עצים.
האָט ער קרא צו איר און האָט אמר: ברענג מיר, נָא, אַ ביסל מַיִם אין אַ כלי,
כדי איך זאָל שתה. 11 און ווי זי איז הלך צו ברענגען, אַזוי האָט ער זי קרא
און אמר: ברענג מיר, נָא, אַ שטיקל לֶחֶם אין דיין יָד. 12 האָט זי אמר: אַזוי ווי
חי ה' אֱלֹקֶיךָ, אויב איך האָבּ א מָעוֹג, אָבער בלויז אַ האנטפול קֶמַח אין כַּד,
און א ביסל שֶׁמֶן אין צַפַּחַת! און הנני קשש איך 2 עצים, און איך וועל בוא און
וועל עס עשׂה פאַר מיר און בְּנִי, און מיר וועלן עס אכל; דערנאָך וועלן מיר
מות. 13 האָט אֵלִיָּהוּ צו איר אמר: זאָלסט נישט ירא האָבן; בוא! עשׂה אַזוי ווי
דײַן דבר, אָבער עשׂה מיר דערפון אַ עֻגָה קְטַנָּה צוערשט, און יצא מיר; און

פאַר דיר און פאַר בְּנֵךְ ווּעסטו עשׂה צולעצט. 14 וואָרעם אַזוי האָט אמר ה'
אֱלֹקֵי ישׂראל : דער כַּד הַקֶּמַח וועט נישט כלה, און דער צפּחת פון שֶׁמֶן וועט
נישט חסר ווערן, בּיז דעם יום וואָס ה' נתן גֶשֶׁם אויפן פּני האדמה. 15 איז זי
הלך און האָט עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] אַזוי ווי דאָס
דבר פון אֵלִיָּהוּן, און זי און ער און איר בּית [זען "בּית" ירמיהו
31:30(31)-33(34)] האָבּן געהאַט צו אכל ימים. 16 דער כַּד הַקֶּמַח איז נישט
כלה, און דער צפּחת הַשֶּׁמֶן איז נישט חסר געוואָרן, אַזוי ווי דאָס דבר-ה'
וואָס ער האָט דבר דורך אֵלִיָּהוּן. 17 און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע
דברים, איז חלה געוואָרן בּן הָאִשָּׁה, דער בּעלת-הבּית, און זיין חָלִי איז געווען
חזק מְאֹד, בּיז אין אים איז מער נשמה נישט יתר. 18 האָט זי אמר צו אֵלִיָּהוּן:
מַה לִּי וָלָךְ, אִישׁ האלוקים? ביסטו בּוא צו מיר צו זכר מיינע עָוון [זען ישעיהו
53:5], און צו מות בְּנִי? 19 האָט ער צו איר אמר: נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14;
53:9; 9:5; חגי 2:7-9] מיר בְּנֵךְ. און ער האָט אים לקח [זען "לקח" ישעיהו
53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] פון איר חֵיק, און האָט אים עלה אין דער עֲלִיָּה
[אויבערשטוב, זען מה"ש 9:39; 1:13] וואָס ער האָט דאָרטן ישב, און האָט
אים שכב אויף זיין מִטָּה. 20 און ער האָט קרא צו ה' און האָט אמר: ה' אֱלֹקָי,
צי אויך דער אלמנה וואָס איך זיך גור בּיי איר, האָסטו הֵרֵעוֹתָ [רעע] צו מות
בְּנָהּ? 21 און ער האָט זיך מדד איבּער דעם יֶלֶד 3 מאָל, און האָט קרא צו ה'
און האָט אמר: ה' אֱלֹקָי, זאָל, נָא, די נפש [זען "נפש" פון משיח ישעיהו 53:10]
פון דעם דאָזיקן יֶלֶד שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; זכריה 13:7] אין זיין קרב.
22 און ה' האָט שמע [זען "שמע" בּראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים
18:15] צו דעם קוֹל פון אֵלִיָּהוּן, און די נפש [זען "נפש" פון משיח ישעיהו
53:10] פון דעם יֶלֶד האָט זיך שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; יכריה 13:7] אין
זיין קרב, און ער האָט חיה. 23 און אֵלִיָּהוּ האָט לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8;
זכריה 6:11-13; 11:13] דאָס יֶלֶד, און האָט עס ירד פון הָעֲלִיָּה [אויבערשטוב]
אין בּית, און האָט עס נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] צו
אִמּוֹ; און אֵלִיָּהוּ האָט אמר: ראה! חי בְּנֵךְ 24 האָט די אִשָּׁה אמר צו אֵלִיָּהוּן:
אַצונד זֶה ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] איך אַז דו בּיסט אִישׁ
אלוקים, און דאָס דבר-ה' אין דיין פֶּה איז אמת.

1 און עס איז געווען נאָך ימים רבים, איז דאָס דבר-ה' געווען צו אֵלִיָהון
אויפן 3טן שָׁנָה, אַזוי צו אמר: הלך! ווייַז זיך פאַר אחאבן, און איך וועל נתן
[זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] מָטָר אויפן פּני האדמה. 2 איז
אֵלִיָהוּ הלך זיך ווייַזן פאַר אַחאבן. און דער רָעָב איז געווען חזק אין שומרון. 3
און אַחאב האָט קרא עוֹבדיָהון וואָס איבערן הבית; און עוֹבדיָהו האָט יָרֵא ה'
מְאֹד; 4 און עס איז געווען, אַז אִיזֶבל האָט כרת [זען "כרת" דניאל 9:26] די
נביאים פון ה', האָט עוֹבדיָהו לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13;
11:13] 100 נביאים, און האָט זיי חבא צו 50 אִיש אין אַ מְעָרָה, און האָט זיי
כול מיט לֶחֶם און מיט מַיִם 5 און אַחאב האָט אמר צו עוֹבדיָהוּ: הלך! דורכן
הָאָרֶץ בײַ כל מַעְיָן המַיִם און בײַ כל הנחלים [נחל]; אפשר וועלן מיר מצא
חציר, און מיר וועלן נחיה [חיה] די סוּס און די פֶּרֶד, אַז מיר זאָלן נישט כרת
די בהמות. 6 האָבּן זיי זיך חלק הָאָרֶץ, כדי צו עבר דורך דעם: אַחאב איז הלך
אַליין אין זיין דֶּרֶךְ, און עוֹבדיָהו איז הלך אַליין אין אַן אַנדער דֶּרֶךְ. 7 און ווי
עוֹבדיָהו איז געווען אין דֶּרֶךְ, און הנה אֵלִיָהוּ קרא אים. האָט ער אים נכר, און
ער איז נפל [זען "נפל" ישעיהו 26:19; און זען תהלים 16:10 און ישעיהו
53:9-10 און דניאל 12:2, תחִיַּת הַמֵּתים אין מָשִׁיחַ] אויף זיין פנים, און האָט
אמר: ביסט דו דאָס, אֲדֹנִי אֵלִיָהוּ? 8 האָט ער צו אים אמר: איך; הלך! אמר!
דייַן אדון: הנה אֵלִיָהוּ! 9 האָט ער אמר: וואָס האָבּ איך חטא, אַז דו ווילסט
נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] דייַן עֶבֶד אין יָד אַחאב, מיך
צו מות? 10 אַזוי ווי חי ה' אֱלֹקֶיךָ, אויבּ עס איז דאָ אַ גּוֹי אָדער אַ מַמְלָכָה,
וואָס אֲדֹנִי האָט נישט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] אַהין דיך צו בקש! און אַז
זיי האָבּן אמר: נישטא, האָט ער השביע [שבע] דאָס מַמְלָכָה און גּוֹי, אַז מע
האָט דיך נישט מצא. 11 און אַצונד זאָגסטו: הלך! אמר! דייַן אדון: הנה!
אֵלִיָהוּ! 12 און עס וועט זיין, ווי איך וועל הלך פון דיר, אַזוי וועט דער רוּחַ ה'
דיך נשׂא, איך ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] נישט וווהין, און אַז
איך וועל בוא [זען "בוא" בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; מלאכי 3:1; חגי
2:7-9; זכריה 9:9] נגד אַחאבן, און ער וועט דיך נישט מצא, וועט ער מיך הרג;
און דייַן עֶבֶד ירא ה' פון מיין נְעוּרִים אָן. 13 איז נישט נגד געוואָרן צו אֲדֹנִי
וואָס איך האָבּ עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] ווען אִיזֶבל האָט
הרג די נביאים פון ה', ווי איך האָבּ חבא 100 אִיש פון די נביאים צו 50 אִיש

אין א מערה, און האָב זיי כול מיט לֶחֶם און מיט מַיִם? 14 און אַצונד זאָגסטו:
הלך! אמר! דײַן אדון: הנה! אֵלִיָהו; און ער וועט מיך הרג. 15 האָט אֵלִיָהוּ אמר:
אַזוי ווי חי ה' צְבָאוֹת וואָס איך עמד פאַר אים, אַז הַיּוֹם וועל איך זיך ווײַזן
פאַר אים! 16 איז עוֹבַדְיָהו הלך צו אַנטקעגן אַחאבן, און האָט אים נגד; און
אַחאב איז הלך צו אַנטקעגן אֵלִיָהון. 17 און עס איז געווען, ווי אַחאב האָט
ראה אֵלִיָהון, אַזוי האָט אַחאב צו אים אמר: ביסט דו דאָס, עֹכר [עכר]
ישראל? 18 האָט ער אמר: נישט איך האָב עכר ישראל, אָבער דו און דײַן בית
אָבִיךָ, מיט וואָס איר האָט עזב די מצות ה', און ביסט הלך נאָך די בְעָלִים. 19
און אַצונד, שלח קבץ אײַן צו מיר כּל ישראל אויפן הַר כַּרמל, און די 450
נביאים פון בַעַל, און די 400 נביאים פון דער אֲשֵרָה, וואָס אכל בײַם טיש פון
אִיזֶבלען. 20 האָט אַחאב שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] צווישן כּל בני ישראל,
און האָט קבץ די נביאים אויפן הַר כַּרמל. 21 און אֵלִיָהוּ האָט נגש צום כּל
העם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי], און האָט אמר:
עַד מָתַי וועט איר פסח אויף 2 סְעִיפָּה? אויב ה' איז האלוקים, הלך נאָך אים,
און אויב בַעַל, הלך נאָך אים. און הָעָם האָט אים אַ דבר נישט ענה. 22 האָט
אֵלִיָהוּ אמר צו הָעָם: איך אַליין בין יתר אַ נביא צו ה', און די נביאים פון בַעַל
זײַנען 450 אִיש. 23 טאָ זאָל מען אונדז נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5;
חגי 2:7-9] 2 פָּרִים; און זאָלן זיי זיך בחר 1 פָּר, און אים נתח און שום אויפן
האָלץ, און אֵש זאָלן זיי נישט שום. און איך וועל עשׂה דעם אנדער פָּר, און
נתן אויפן האָלץ, און אֵש וועל איך נישט שום. 24 און איר וועט קרא צו דעם
שֵם פון אלקֵיכֶם, און איך וועל קרא צו דעם שֵם פון ה'; און עס וועט זײַן,
דער האלוקים וואָס וועט ענה מיט אֵש, ער איז האלוקים. האָט זיך ענה דאָס
כּל הָעָם און האָט אמר: טוֹב הדבר! 25 האָט אֵלִיָהוּ אמר צו די נביאים פון
בַעַל: בחר אײַך 1 פָּר, און אִשָּׁה אים צוערשט, וואָרעם איר זייט הרבים; און
קרא צו דעם שֵם פון אלקֵיכֶם, און אֵש זאָלט איר נישט שום. 26 האָבן זיי
לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] דעם פָּר וואָס מע האָט
זיי נתן [זען ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] און זיי האָבן אים עשׂה, און
האָבן קרא צו דעם שֵם פון בַעַל, פון בוקר ביזן צהרים, אַזוי צו אמר: בַעַל,
ענה אונדז! אָבער קיין קוֹל און קיין ענה. ווי זיי האָבן פסח ארום דעם מִזְבֵּחַ
וואָס מע האָט עשׂה. 27 און עס איז געווען אין צהרים, האָט אֵלִיָהוּ התל פון
זיי, און ער האָט אמר: קרא! אויף א קוֹל גדול, וואָרעם ער איז אן אלוקים; ער

הָאט זיך שִׂיחַ, אָדער ער איז שִׂיג, אָדער ער איז אין דֶּרֶךְ; אפשר יָשֵׁן ער, און
וועט זיך יקץ [זען דניאל 12:2]. 28 און זיי האָבּן קרא אויף אַ קוֹל גָדוֹל, און
האָבּן זיך גדד, אַזוי ווי זייער משפט, מיט חרבוֹת און מיט רמחים [רֹמַח], בּיז
דָּם האָט זיך שפך אויף זיי. 29 און עס איז געווען, אַז דער צהרים איז אַריבער,
האָבּן זיי נבא בּיז ווען מע ברענגט אויף דעם עֶרֶב-מִנְחָה, אָבער קיין קוֹל און
קיין ענה און קיין קֶשֶׁב. 30 האָט אֵלִיָּהוּ אמר צום כּל העם [זען "עמי" ישעיהו
53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי]: נגשׁ! צו מיר. האָט דאָס כּל הָעָם נגשׁ צו
אים, און ער האָט רפא דעם מִזְבֵּחַ ה' הֶהָרוּס [הרס]. 31 און אֵלִיָּהוּ האָט לקח
[זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] 12 שטיינער אַזוי ווי די צאָל
פון די שבטים פון בּני-יעקב, וואָס דאָס דבר-ה' איז געווען צו אים, אַזוי צו
אמר: ישראל זאָל זיין שְׁמֶךָ. 32 און ער האָט בנה פון די שטיינער אַ מִזְבֵּחַ צו
דעם שֵׁם פון ה', און האָט עשׂה אַ תְּעָלָה, גָדוֹל ווי פאַר 2 סְאָה זריעה, רונד
אַרום מִזְבֵּחַ. 33 און ער האָט ערך דאָס האָלץ, און נתח דעם פָּר, און שום
אויפן האָלץ. 34 און ער האָט אמר: מלא! 4 כדים [כַּד] מיט מַיִם, און יצק אויף
דעם עוֹלָה און אויפן האָלץ. און ער האָט אמר: שָׁנָה! און זיי האָבּן שָׁנָה. האָט
ער אמר: שלש! און זיי האָבּן עס שלש! 35 און הַמַּיִם איז הלך רונד אַרום
מִזְבֵּחַ; און אויך דעם תְּעָלָה האָט ער מלא מיט מַיִם. 36 און עס איז געווען
ווען מע עלה אויף דעם עֶרֶב-מִנְחָה, האָט אֵלִיָּהוּ הנביא נגשׁ און האָט אמר: ה'
דו אלוקֵי אברהם, יצחק, און ישראל, זאָל הַיּוֹם באַוווּסט ווערן אַז דו בּיסט
אלוקים אין ישראל, און איך בּין דייַן עֶבֶד, און דורך דבריךָ האָבּ איך עשׂה
[זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] כּל די דאָזיקע דברים. 37 ענה! מיר,
ה', ענה! מיר. און זאָל דאָס דאָזיקע עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ
חיים מפשע עמי] ידע אַז דו ה' בּיסט האלוקים; אַזיסט סבב זייער לֵב
אַהינטער. 38 איז נפל אֵשׁ ה', און האָט אכל דאָס עוֹלָה, און דאָס האָלץ, און
די שטיינער, און די עפר און הַמַּיִם אין תְּעָלָה האָט עס לחך. 39 און דאָס כּל
העם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] האָט ראה, און
זיי זייַנען נפל [זען "נפל" ישעיהו 26:19; און זען תהלים 16:10 און ישעיהו
53:9-10 און דניאל 12:2, תחִיַּת הַמֵּתים אין מָשִׁיחַ] אויף זייער פנים, און האָבּן
אמר: ה' הוּא האלוקים! ה' הוא האלוקים! 40 האָט אֵלִיָּהוּ צו זיי אמר: תפשׂ די
נביאים פון בַּעַל; קיינער זאָל נישט מלט ווערן פון זיי. האָבּן זיי זיי תפשׂ, און
אֵלִיָּהוּ האָט זיי ירד צום נָחַל קישון, און האָט זיי דאָרטן שחט. 41 און אֵלִיָּהוּ

האָט אמר צו אַחאבן: עלה! אכל! און שתה! וואָרעם עס איז אַ קול פון הֲמון
הַגֶשֶׁם. 42 איז אַחאב עלה צו אכל און צו שתה. און אֵלִיָהוּ איז עלה [זען
"עלה" ישעיהו 53:2] אויפן ראש הַכַּרְמֶל, און האָט זיך גהר צו ארצה, און שום
זיין פנים צווישן זיַינע בֶּרֶךְ. 43 און ער האָט אמר צו זיין נער: עלה! נָא נבט!
דֶּרֶךְ ים. איז ער עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] און האָט נבט, און ער האָט
אמר: נישטא גאָרנישט. האָט ער אמר: "שׁוּב!", 7 מאָל. 44 און עס איז געווען
אויפן 7טן מאָל, האָט ער אמר: הנה, אַן עָב קְטַנָּה אַזוי ווי די יָד פון אַן אִישׁ
עלה פון ים. האָט ער אמר: עלה! אמר צו אַחאבן: אסר! און ירד! כדי דער גֶשֶׁם
זאָל דיך נישט עצר! 45 און עס איז געווען, איידער וואָס ווען איז דער שָׁמַיִם
שוואַרץ [קדר] געוואָרן פון עבים [עָב] און רוּחַ, און עס איז געוואָרן אַ גֶשֶׁם
גדול. און אַחאב האָט זיך רכב, און איז הלך קיין יזרעאל. 46 און די יָד ה' איז
געווען אויף אֵלִיָהון, און ער האָט שנס זיַינע לענדן, און איז רוץ פאַרויס פאַר
אַחאבן בּיז ווּ דו בוא קיין יזרעאל.

מלכא19

1 און אַחאב האָט נגד אִיזֶבלען אַלץ וואָס אֵלִיָהוּ האָט עשׂה [זען "עשׂה"
ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] און אַלץ וואָס ער האָט הרג כּל נביאים מיטן
חֶרֶב. 2 האָט אִיזֶבל שלח אַ מַלְאָךְ צו אֵלִיָהון, אַזוי צו אמר: זאָלן די אלוקים
עשׂה אַזוי און נאָך מער, אויבּ איך וועל מָחָר אין דער צייַט נישט שום דייַן
נפש אַזוי ווי דאָס נפש פון איינעם פון זיי! 3 און ווי ער האָט דאָס ירא, אַזוי
איז ער קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע 6:2] און איז הלך אום זיין נפש,
און איז בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9]
קיין באר-שבע וואָס געהערט צו יהודה, און ער האָט דאָרטן נוח זיין נער. 4
און ער אַליין איז הלך אין מדבר אַ דֶּרֶךְ יוֹם, און איז בוא און האָט זיך ישב
אונטער א רֹתֶם, און ער האָט שאל אויף זיך אויף זיין נפש צו מות, און האָט
אמר: גענוג! אַצונד, ה', לקח! מיין נפש [זען "נפש" פון משיח ישעיהו 53:10],
וואָרעם, איך בין נישט בעסער פון מייַנע אבות. 5 און ער האָט זיך שכב און
איז ישן אונטער אַ רֹתֶם. און הנה! אַ מלאך נגע אים אָן, און אמר צו אים: קוּם!
אכל! 6 האָט ער זיך נבט, און הנה! אים צוקאָפּנס איז אַן עֻגָה רצפים [רֶצֶף],
און אַ צַפַּחַת מַיִם. האָט ער אכל און שתה, און האָט זיך שוּב שכב. 7 און דער
מלאך ה' [זען זכריה 12:8-10; ישעיהו 9:5; געטלעך טבע פון משיח] איז שוּב

שֵׁנִית, און האָט אים נגע [זען "נגע" ישעיהו 53:4], און אמר: קוּם! אכל! וואָרעם
דער דֶּרֶךְ איז רַב פאַר דיר. 8 איז ער קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע
6:2], און האָט אכל און שתה, און איז הלך מיט דעם כוח פון דעם דאָזיקן
אֲכִילָה 40 יוֹם און 40 לַיְלָה, ביז דעם הַר האלקים, חורב. 9 און ער איז דאָרטן
בוא אין דער מְעָרָה, און האָט דאָרטן לון. און הנה דאָס דבר-ה' איז צו אים,
און ער האָט צו אים אמר: וואָס לְּךָ פֹּה, אֵלִיָּהוּ? 10 האָט ער אמר: קנה האָבּ
איך זיך קנה פון וועגן ה' אלוקֵי צבָאות; ווײַל עזב דײַן בְּרִית האָבן די
בני-יִשְׂראל, דײַנע מזבחות האָבן זיי הרס, און דײַנע נביאים האָבן זיי הרג
מיטן חֶרֶב; און איך אַליין בין יתר, און זיי בקש מײַן נפש צו לקח. 11 האָט ער
אמר: יצא! און זאָלסט זיך עמד אויפן הַר פאַר ה'. און הנה ה' עבר, און רוּחַ
גדוֹלָה און חָזָק פרק הָרים און שבר סלעים [סלע] פאַר ה' און ה' איז נישט
אין רוּחַ; און נאָך דעם רוּחַ א רַעַש און ה' איז נישט אין דער רַעַש; 12 און נאָך
דער רַעַש אַן אֵש און ה' איז נישט אין אֵש; און נאָך דעם אֵש אַ קוֹל דְּמָמָה
דַקָּה. 13 און עס איז געווען, ווי אֵלִיָּהוּ האָט דאָס שמע [זען "שמע" בראשית
22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15], אַזוי האָט ער לוט זײַן פנים אין זײַן
אַדֶּרֶת, און ער איז יצא, און האָט זיך עמד אין פתח פון דער מְעָרָה. און הנה אַ
קוֹל איז צו אים, און האָט אמר: וואָס לְּךָ פֹּה, אֵלִיָּהוּ? 14 האָט ער אמר: קנא
האָבּ איך זיך קנה פון וועגן ה' אֱלוקֵי צבָאות; ווײַל עזב דײַן בְּרִית האָבן די
בני-יִשְׂראל, דײַנע מזבחות האָבן זיי הרס, און דײַנע נביאים האָבן זיי הרג
מיטן חֶרֶב; און איך אַליין בין יתר, און זיי בקש מײַן נפש צו לקח. 15 האָט ה'
צו אים אמר: הלך! שוב זיך אום אויף דײַן דֶּרֶךְ צום מדבר פון דמשק, און
זאָלסט בוא [זען "בוא" בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; מלאכי 3:1; חגי 2:7-9;
זכריה 9:9] און משח חֲזָאֵלן פאַר מלך איבער ארם. 16 און יֵהוּא בן נִמשין
זאָלסטו משח פאַר מלך איבער ישראל, און אֶלישע בן שָׁפטן, פון
אָבל-מחולה, זאָלסטו משח פאַר נביא אויף דײַן תּחת. 17 און עס וועט זײַן,
דעם וואָס ווערט מלט פון חֶרֶב חֲזָאֵל, וועט יֵהוּא מות, און דעם וואָס ווערט
מלט פון חֶרֶב יֵהוּא, וועט אֱלִישָע מות. 18 אָבער איך וועל שאר אין ישראל
7,000 כל הברכּים [בֶּרֶךְ] וואָס האָבן נישט כרע צו בַעַל, און כל הַפֶּה וואָס
האָט אים נישט נשק. 19 איז ער הלך פון דאָרטן, און האָט מצא אֶלישע בן
שָׁפטן ווי ער חרש מיט 12 צֶמֶד פאַר אים, און ער בײַם 12. איז אֵלִיָּהוּ עבר צו
אים, און האָט שלך זײַן אַדֶּרֶת אויף אים. 20 האָט ער עזב די בָּקָר און איז

רוץ נאָך אֵלִיָהון, און האָט אמר: לאמיך, נָא, נשק אָבִי און אִמִי, און איך וועל הלך נאָך דיר. האָט ער צו אים אמר: הלך! שוב זיך אום, וואָרעם וואָס האָבּ איך דיר עשׂה? 21 האָט ער זיך שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5; יכריה 13:7] פון הינטער אים, און ער האָט לקח [זען "לקח" ישעיהו 53:8; זכריה 6:11-13; 11:13] דאָס צֶמֶד הַבָּקָר, און האָט עס זבח, און מיט די כלי פון די בָּקָר האָט ער בשל זייער בָּשָׂר; און ער האָט נתן [זען ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] די עם, און זיי האָבּן אכל. און ער איז קום [זען "קום" במדבר 24:17; הושע 6:2], און ער איז הלך נאָך אֵלִיָהון, און האָט אים שרת.

מלכאס20

1 און בֶּן-הֲדַד מלך ארם האָט קבץ זיין כל חיל; און 32 מלכים זיַינען געווען מיט אים, און סוּסים און מרכבות. און ער איז עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] און האָט צור אויף שומרון, און לחם אויף איר. 2 און ער האָט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] מלאכים, צו אַחאב מלך ישראל, אין הָעִיר, 3 און צו אים ער אמר: אַזוי האָט אמר בֶּן-הֲדַד: דיַין כֶּסֶף און דיַין זָהָב איז מיַינס, און דיַינע נָשִׁים און דיַינע בָּנִים הטובים זיַינען מיַינע. 4 האָט ענה מלך ישראל און האָט אמר: אַזוי ווי דיַין דבר, אֲדֹנִי המלך; דיַינער בין איך, און אַלץ וואָס איך האָבּ.
5 זיַינען שוב די מלאכים, און האָבּן אמר: אַזוי האָט אמר בֶּן-הֲדַד, אַזוי צו אמר: אמנם, איך האָבּ דיר שלח צו אמר: דיַין כֶּסֶף און דיַין זָהָב, און דיַינע נָשִׁים און דיַינע בָּנִים זאָלסטו מיר נתן. 6 וואָרעם אַז מָחָר אין דער ציַיט וועל איך שלח צו דיר מיַינע עבדים, וועלן זיי חפשׂ דיַין בּית, און די בּתּים פון דיַינע עבדים; און עס וועט זיין, כל מַחְמַד פון דיַינע אויגן וועלן זיי שום אין זייער יָד און לקח. 7 האָט מלך ישראל קרא כל זִקְנֵי הָאָרֶץ, און האָט צו זיי אמר: ידע נָא און ראה, אַז רָעָה בקש דער דאָזיקער. וואָרעם ער האָט שלח צו מיר אום מיַינע נָשִׁים און אום מיַינע בָּנִים, און אום מיין כֶּסֶף און אום מיין זָהָב, און איך האָבּ נישט מנע פון אים. 8 האָבּן צו אים אמר כל הזקנים און דאָס כל הָעָם: זאָלסט נישט שמע און נישט אבה. 9 האָט ער אמר צו די מלאכים פון בֶּן-הֲדַד: אמר צו אֲדֹנִי המלך: כל אום וואָס דו האָסט שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] צו דיַין עֶבֶד צוערשט וועל איך עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] אָבער די דאָזיקע זאַך קען איך נישט עשׂה. זיַינען הלך די מלאכים, און האָבּן

אים שוב אַן ענטפער. 10 האָט בן-הֲדַד שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1] צו אים,
און אמר: זאָלן די אלוקים מיר עשׂה אַזוי און נאָך מער, אויב דער עָפָר פון
שומרון וועט שׂפּק פאַר שֹעַל דעם כּל העם וואָס הינטער מיין רגלים [זען
תהלים 22:17]! 11 האָט ענה מלך ישראל און האָט אמר: דבר [אים]: זאָל דער
וואָס חגר זיך, נישט הלל ווי דער וואָס פּתח זיך. 12 און עס איז געווען, ווי
[בן-הֲדַד] האָט שמע דעם דאָזיקן דבר, בעת ער האָט שתה, ער און די
מלכים, אין די סֻכּוֹת, אַזוי האָט ער אמר צו זײַנע עבדים: שׂוּם! און זיי האָבּן
שׂוּם אַנקעגן דער עִיר. 13 און הנה איינער אַ נביא האָט נגש צו אַחאב מלך
ישראל, און האָט אמר: אַזוי האָט ה' אמר: ראה כּל הֶהָמון הגדול הזה? הנה
נתן איך אים הַיּוֹם אין דײַן יָד, און וועסט ידע אַז איך בין ה'. 14 האָט אַחאב
אמר: דורך וועמען? האָט ער אמר: אַזוי האָט ה' אמר: דורך די נערים פון די
שָׂרֵי המְּדִינוֹת. האָט ער אמר: ווער זאָל אסר די מלחמה? האָט ער אמר: דו. 15
האָט ער פּקד די נערים פון די שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת, און זיי זײַנען געווען 232. און
נאָך זיי האָט ער פּקד דאָס כּל הָעָם, כּל בּני ישראל 7000. 16 זײַנען זיי יצא
אין צהרים, בעת בן-הֲדַד האָט זיך שכור שתה אין די סֻכּוֹת ער און די מלכים
די 32 מלכים וואָס האָבּן אים עזר. 17 און די נערים פון די שׂרי המדינות
זײַנען יצא צוערשט; אָבער בן-הֲדַד האָט שלח, און מע האָט אים נגד, אַזוי צו
אמר: אנשים זײַנען יצא פון שומרון. 18 האָט ער אמר: סײַ זיי זײַנען פאַר
שלום יצא, תּפשׂ זיי חיים, און סײַ זיי זײַנען פאַר מלחמה יצא, תּפשׂ זיי חיים.
19 און די זײַנען יצא פון הָעִיר נערים פון די שׂרים המדינות, און דער חיל
וואָס הינטער זיי. 20 און זיי האָבּן נכה איטלעכער זיין אִיש, און די אֲרַמים
זײַנען נוס, און ישראל האָט זיי רדף. און בן-הֲדַד מלך ארם איז מלט געוואָרן
אויף אַ סוּס מיט פּרשים. 21 און מלך ישראל איז יצא, און האָט נכה די סוּס
און די רכב, און נכה צווישן ארם אַ מכּה גדולה. 22 און דער נביא האָט נגש
צו מלך ישראל און האָט צו אים אמר: הלך! חזק! זיך, און ידע און ראה וואָס
דו זאָלסט עשׂה וואָרעם צום תּשובה פון הַשָּׁנָה עלה מלך ארם אויף דיר. 23
און די עבדים פון מלך ארם האָבּן צו אים אמר: אלוקים פון הרים איז זייער
אלוקים, דעריבער זײַנען זיי געווען חזק פון אונדז; לאמיר אָבער לחם מיט זיי
אויף אַ מִישׁוֹר, אויב מיר וועלן נישט זיין חזק פון זיי! 24 און די דאָזיקע זאַך
עשׂה; סוּר די מלכים איטלעכן פון זיין מקום און שׂוּם פּחות [פֶּחָה] תּחת זיי.
25 און דו זאָלסט דיר מנה חיל אַזוי ווי דער חיל וואָס איז בײַ דיר נפל און

סוּס אַזוי ווי די סוּס, און רכב אַזוי ווי די רכב; און לאָמיר לחם מיט זיי אויף
מִישוֹר, אויבּ מיר וועלן נישט זיין חזק פון זיי! האָט ער שמע צו זייער קוֹל, און
האָט אַזוי עשׂה. 26 און עס איז געווען צום תשובה פון שָנָה, האָט בֶּן-הֲדַד
פקד די אֲרַמִים, און ער איז עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] קיין אֲפֵק צו
מלחמה מיט ישראל. 27 און די בני-יִשְׂראל זיַינען פקד געוואָרן, און כּול
געוואָרן, און זיַינען הלך אַקעגן זיי. און די בני-יִשְׂראל האָבּן חנה אַקעגן זיי,
אַזוי ווי 2 חשׂיף עזים. און די אֲרַמִים האָבּן מלא הָאָרֶץ. 28 האָט דער אִיש
האלוקים נגש, און האָט אמר צו מלך ישראל און אמר: כֹּה אמר ה': וויַיל די
אֲרַמִים האָבּן אמר: אלוקי הרים איז ה', און נישט אלוקי עמקים [עמק] איז
ער, דעריבער וועל איך נתן כל הֶהָמוֹן הגדול הזה אין דיַין יָד, און איר וועט
ידע אַז איך בין ה'. 29 און זיי האָבּן חנה איינע אַקעגן די אַנדערע 7 ימים. און
עס איז געווען אויפן 7טן יוֹם, האָט קרב די מלחמה, און די בּני ישראל האָבּן
נכה פון ארם 100,000 רגְלִי אין יוֹם אחד. 30 און די יתר זיַינען נוס קיין אַפֵק,
אין עִיר; איז די חוֹמָה נפל אויף 27,000 אִיש וואָס זיַינען יתר. און בֶּן-הֲדַד איז
נוס און איז בּוא אין עִיר, אין אַ חֶדֶר בְּחֶדֶר. 31 האָבּן זיַינע עבדים צו אים
אמר: הנה נָא, מיר האָבּן שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אַז די מלכים
פון דעם בּית ישראל זיַינען מלכי חֶסֶד; לאָמיר, נָא, שוֹם שׂקים אויף אונדזערע
מָתְנַיִם, און חבלים [חֶבֶל] אויף אונדזער קאָפּ, און לאָמיר יצא צו מלך ישראל,
אפשר וועט ער דיך חיה נפש. 32 האָבּן זיי חגר שׂקים אויף זייערע מָתְנַיִם, און
חבלים אויף זייערע קעפּ, און זיי זיַינען בּוא [זען "בּוא," בראשית 49:10;
ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] צו מלך ישראל, און האָבּן אמר: דיַין
עֶבֶד בֶּן-הֲדַד האָט אמר: לאָמיך חיה, נָא. האָט ער אמר: לעבּט ער נאָך? ער
איז אָחִי. 33 און די אנשים האָבּן עס נִחֵש, און זיי האָבּן זיך מהר און
באַוואָרנט אויבּ ער מיינט עס, און האָבּן אמר: אחִיךָ בֶּן-הֲדַד. האָט ער אמר:
בּוא! ברענגט אים. איז יצא [זען "יצא" ישעיהו 11:1-10; מיכה 5:1] צו אים
בֶּן-הֲדַד, און ער האָט אים עלה מרכּבה. 34 און [בֶּן-הֲדַד] האָט צו אים אמר:
די ערים וואָס אָבִי האָט לקח פון אָבִיךָ וועל איך שוב [זען "שוב" הושע 3:4-5;
זכריה 13:7], און חוּצוֹת זאָלסטו דיר שוֹם אין דמשק, אַזוי ווי אָבִי האָט שוֹם
אין שוֹמרוֹן. [האָט אַחאב אמר:] און איך וועל דיך שלח מיט דעם דאָזיקן
בְּרִית. און ער האָט אים כרת [זען "כרת" דניאל 9:26] א בְּרִית, און האָט אים
שלח. 35 און איינער אַן אִיש פון די בּני הנביאים האָט אמר צו זיין רֵעַ דורך

דעם דבר-ה׳: נכה! מיך, נאָ, און דער איש האָט אים נישט מאן צו נכה [זען "נכה" ישעיהו 11:1-10; 53:4; 50:6]. 36 האָט ער אמר: ווייַל דו האָסט נישט שמע [זען "שמע" בראשית 22:18; ישעיהו 52:15; דברים 18:15] צו דעם קול פון ה׳, הנה הלך פון מיר, און דיך וועט נכה [זען "נכה" ישעיהו 11:1-10; 53:4; 50:6] הָאַריֵה. און ווי ער איז הלך פון אים, אַזוי האָט אים מצא הָאַריֵה, און האָט אים נכה. 37 האָט ער מצא אַן אַנדער איש, און האָט אמר: נכה! מיך, נאָ. און דער איש האָט אים נכה, נכה ביז פצע. 38 און דער נביא איז הלך און האָט עמד אויפן מלך בייַם דֶרֶך; און ער האָט זיך התחפֵּשׂ [חפשׂ] מיטן קאָפּבאַנד איבער זייַנע אויגן. 39 און עס איז געווען, ווי דער מלך איז עבר, אַזוי האָט ער צעק צום מלך און האָט אמר: דייַן עֶבֶד איז יצא אין דער קרב מלחמה, און הנה אַן איש האָט זיך סור, און האָט געבראַכט צו מיר אַן איש, און האָט אמר: שמר דעם דאָזיקן איש, אויב געמינערט וועט ער געמינערט ווערן; וועט דייַן נפש זיין תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תּחת לנו] זיין נפש; אָדער אַ כִּכַּר כֶּסֶף וועסטו שקל: און ווי דייַן עֶבֶד איז געווען עשׂה דאָ און דאָרטן, אַזוי איז ער נישט געוואָרן. האָט מלך ישראל צו אים אמר. אַזוי זאָל זיין דייַן משפט; דו אַליין האָסט חרץ. 41 האָט ער אויף מהר און סור דעם קאָפּבאַנד פון זייַנע אויגן, און מלך ישראל האָט אים נכר, אַז ער איז פון די נביאים. 42 און ער האָט צו אים אמר: אַזוי האָט ה׳ אמר: ווייַל דו האָסט שלח פון דער יָד דעם איש פון מיין חרם, זאָל דייַן נפש זיין תּחת [זען בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תּחת לנו] זיין נפש, און דייַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי] תּחת זיין עם. 43 און מלך ישראל איז הלך צו זיין בית סַר און זָעֵף, און ער איז בוא קיין שומרון.

מלכא21

1 און עס איז געווען נאָך די דאָזיקע דברים: נָבות דער יזרעאלי האָט געהאַט א כֶּרֶם וואָס איז געווען אין יזרעאל אֵצֶל [זען משלי 8:30] דעם הֵיכַל פון אַחאב מלך שומרון. 2 האָט אַחאב אמר צו נָבותן, אַזוי צו אמר: נתן! [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] מיר דייַן כֶּרֶם, כדי ער זאָל מיר זיין פאַר א גַן יָרָק, ווייַל ער איז קָרוֹב אֵצֶל מיין בית, און איך וועל דיר נתן [זען

"נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] תּחת אים א כֶּרֶם א בעסערן פון
אים. אדער אויבֿ אין דײַנע אויגן איז בעסער, װעל איך דיר נתן [זען "נתן"
ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] געלט אין מחיר פון דעם. 3 האָט נָבות
אמר צו אַחאבן: חלילה מיד ה', איך זאָל דיר נתן די נחלה פון מײַנע אבות! 4
איז אַחאב בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה
9:9] אין זיין בּית סַר און זָעֵף איבּער דעם דבר װאָס נָבות דער יִזרעאֵלי האָט
צו אים דבר, אַז ער האָט אמר: איך װעל דיר נישט נתן די נחלה פון מײַנע
אבות. און ער האָט זיך שכב אויף זיין מִטָּה, און האָט סבב זיין פנים, און
נישט אכל קיין לֶחֶם. 5 איז בוא צו אים זיין אִשָּׁה אִזֶבל, און האָט צו אים דבר:
װאָס איז דאָס דײַן רוּחַ סָרָה, און דו אכל [זען "אכל" בראשית 2:17; מתי
25:46; יחונן 3:3] נישט קיין לֶחֶם? 6 האָט ער צו איר דבר: װײַל איך האָב דבר
צו נבות דעם יִזרעאֵלי, און איך האָב צו אים אמר: נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14;
53:9; 9:5; חגי 2:7-9] מיר דײַן כֶּרֶם פאַר געלט, אָדער אויבֿ דו חָפֵץ, װעל איך
דיר נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] אַן אַנדער כֶּרֶם תּחת
אים; און ער האָט אמר: איך װעל דיר נישט נתן מיין כֶּרֶם. 7 האָט זיין אִשָּׁה
אִזֶבל צו אים אמר: עשׂה דו אַצונד די מלוכה איבּער ישראל? קוּם! אכל! לֶחֶם,
אַז זאָל דײַן לֵב זיין יטב. איך װעל דיר נתן דעם כֶּרֶם פון נָבות דעם יִזרעאֵלי. 8
און זי האָט כתב סְפָרים בּשֵׁם אַחאב, און חתם מיט זיין חֹתָם, און האָט שלח
[זען "שלח" מלאכי 3:1] די סְפָרים צו די זקנים און צו די חֹרים [חֹר] װאָס אין
זיין עִיר, װאָס האָבּן ישב מיט נָבותן. 9 און זי האָט כתב אין די סְפָרים, אַזוי
צו אמר: קרא! אַ תָּענית [צוֹם], און ישב! נָבותן בְּרֹאש הָעָם [זען "עמי" ישעיהו
53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי]. 10 און ישב! 2 אנשי בּני בליּעל אַקעגן
אים, זיי זאָלן עדות זאגן אויף אים, אַזוי צו אמר: האָסט חרף אלוקים און
דעם מלך. און יצא אים, און סקל אים, און ער זאָל מות. 11 האָבּן די אנשים
פון זיין עִיר, און די זקנים און די חֹרִים [חֹר] װאָס האָבּן ישב אין זיין עִיר,
עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] אַזוי װי אִזֶבל האָט צו זיי שלח
[זען "שלח" מלאכי 3:1], אַזוי װי עס איז געװען כתב אין די סְפָרים װאָס זי
האָט צו זיי שלח [זען "שלח" מלאכי 3:1]. 12 זיי האָבּן קרא אַ צוֹם [תָּענית],
און האָבּן ישב נָבותן בְּרֹאש הָעָם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים
מפשע עמי]. 13 און די 2 אנשים, בּני בליּעל, זײַנען בוא [זען "בוא," בראשית
49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] און האָבּן זיך ישב אַקעגן אים;

און די אנשי הבליעל האָבן עדות זאגן [עוד] אויף אים, אויף נָבותן, פאַרן הָעָם
[זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי], אַזוי צו אמר: נָבות
האָט געלעסטערט אלוקים און דעם מלך. און מע האָט אים יצא מחוּץ עִיר,
און אים סקל מיט שטיינער, און ער איז מות. 14 און זיי האָבן שלח [זען
"שלח" מלאכי 3:1] צו אִיזֶבלען, אַזוי צו אמר: נָבות איז סקל געוואָרן, און ער
איז מות [זען "מות" ישעיהו 53:9]. 15 און עס איז געווען, ווי אִיזֶבל האָט שמע
[זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אַז נָבות איז סקל געוואָרן, און ער איז מות
[זען "מות" ישעיהו 53:9], אַזוי האָט אִיזֶבל אמר צו אַחאבן: קוּם! [זען במדבר
24:17; הושע 6:2]: יַרשע דעם כֶּרֶם פון נָבות דעם יִזרעאלי, וואָס ער האָט דיר
מאן צו נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] פאַר געלט. וואָרעם
נָבות אֵין חי, נייַערט ער איז מות [זען "מות" ישעיהו 53:9]. 16 און עס איז
געווען, ווי אַחאב האָט שמע [זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] אַז נָבות איז
מות [זען "מות" ישעיהו 53:9], אַזוי איז אַחאב קום [זען "קום" במדבר 24:17;
הושע 6:2] צו ירד צו דעם כֶּרֶם פון נָבות דעם יִזרעאֵלי, כדי אים צו יַרשען. 17
איז דאָס דבר-ה' געווען צו אֵלִיָהוּ דעם תִשבי, אַזוי צו אמר: 18 קוּם! [זען
במדבר 24:17; הושע 6:2] ירד! אַנטקעגן אַחאב מלך ישראל וואָס אין שומרון;
הנה! איז ער אין דעם כֶּרֶם פון נָבותן, וואָס ער האָט אַהין ירד, כדי אים צו
ירשען. 19 און זאָלסט דבר [זען "דבר" ישעיהו 7:10-14] צו אים, אַזוי צו אמר:
כֹּה אמַר ה': האָסט רצח, און ווילסט אויך יַרשען? און זאָלסט דבר [זען "דבר"
ישעיהו 7:10-14] צו אים, אַזוי צו אמר: כֹּה אמר ה': אויף דעם מקוֹם ווו די
כּלבים [זען תהלים 22:17] האָבן לקק דאָס דָם פון נָבותן, וועלן די כּלבים
לקק אויך דייַן דָם. 20 האָט אַחאב אמר צו אֵלִיָהון: האָסט מיך מצא, שונא
מייַנער? האָט ער אמר: איך האָב דיך מצא; ווייַל דו האָסט זיך מכר צו עשׂה
וואָס איז הָרַע אין די אויגן פון ה'. 21 הנה, איך ברענג אויף דיר רָעָה, און איך
וועל דיך בער, און וועל כרת פון אַחאבן כל מַשְׁתִּין בְּקִיר, און עצר און עזב,
צווישן ישראל. 22 און איך וועל נתן דייַן בית אַזוי ווי דאָס בית פון יָרָבעָם בּן
נבטן, און אַזוי ווי דאָס בית פון בַעשא בּן אַחִיהן, פאַר דער כעס וואָס דו
האָסט כעס, און החטא [חטא] ישראל. 23 און אויך אויף אִיזֶבלען האָט ה'
דבר, אַזוי צו אמר: די כּלבים [זען תהלים 22:17] וועלן אכל אִיזֶבלען אין דעם
חֵל פון יזרעאל. 24 דעם וואָס מות פון אַחאבן אין עִיר, וועלן די כּלבים [זען
תהלים 22:17] אכל, און דעם וואָס מות אין שָׂדֶה, וועלן די עוֹף הַשָׁמָיִם אכל.

25 אמנם, עס איז נישט געווען אַזאַ ווי אַחאב וואָס האָט זיך התמכר [מכר]
צו עשׂה וואָס איז הָרַע אין די אויגן פון ה', ווײַל אים האָט הֵסַתָּה [סות] זײַן
אִשָּׁה אִיזֶבל. 26 און ער האָט זיך תעב מְאֹד צו הלך נאָך די גִּלֻּלִים, אַזוי ווי כּל
וואָס די אמורים האָבן עשׂה [זען "עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וועמען
ה' האָט ירש פון פאַר בני-יִשְׂראל. 27 און עס איז געווען, ווי אַחאב האָט שמע
[זען "שמע" ישעיהו 52:15-53:12] די דאָזיקע דברים, אַזוי האָט ער קרע זײַנע
בגדים, און שׂום שַׂק אויף זײַן בָּשָׂר, און האָט צום; און ער איז שכב אין שׂק,
און איז הלך אַט. 28 איז דאָס דבר-ה' געווען צו אֵלִיָּהוּ דעם תִּשבי, אַזוי צו
אמר: 29 האָסטו ראה ווי אַחאב איז געוואָרן כּנע פאַר מיר? ווײַל ער איז
געוואָרן כּנע פאַר מיר, וועל איך נישט ברענגען דאָס רָעָה אין זײַנע טעג; אין
די יְמֵי בְּנוֹ וועל איך ברענגען דאָס רָעָה אויף זײַן בּית.

מלכא22

1 און זיי זײַנען ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] 3 שָׁנָה אָן א
מלחמה צווישן ארם און צווישן ישראל. 2 אָבער עס איז געווען אויפן 3טן
שָׁנָה, האָט יְהוֹשָׁפָט מלך יהודה ירד צו מלך ישראל. 3 און מלך ישראל האָט
אמר צו זײַנע עבדים: ידע [זען "ידע" דניאל 9:25; ישעיהו 53:3] איר, אַז צו
אונדז געהערט רמת-גִלעָד? און מיר חשה, און לקח זי נישט פון דער יָד פון
מלך ארם. 4 און ער האָט אמר צו יהוֹשָׁפָטן: ווילסטו הלך מיט מיר אין
מלחמה אויף רמת-גִלעָד? האָט יְהוֹשָׁפָט אמר צו מלך ישראל: אַזוי ווי דו, אַזוי
איך, אַזוי ווי דײַן עם [זען "עמי" ישעיהו 53:8, כּי נגזר מארץ חיים מפשע עמי],
אַזוי עַמִּי, אַזוי ווי דײַנע סוּסים אַזוי מײַנע סוּסים. 5 און יְהוֹשָׁפָט האָט אמר
צו מלך ישראל: דרש, נָא, כַּיּוֹם דאָס דבר-ה'. 6 האָט מלך ישראל קבץ די
נביאים, ארום 400 אִיש, און ער האָט צו זיי אמר: זאָל איך הלך קעגן
רמת-גִלעָד אויף מלחמה, אָדער זאָל איך חדל? האָבן זיי אמר: עלה! און אֲדֹנָי
וועט זי נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] אין דער יָד המלך. 7
האָט יְהוֹשָׁפָט אמר: איז דאָ נישטא נאָך אַ נביא פון ה', אַז מיר זאָלן דרש בײַ
אים? 8 האָט מלך ישראל אמר צו יהוֹשָׁפָטן: פאַראַן נאָך אִיש אחד אויף צו
דרש בײַ ה' דורך אים, אָבער איך האָב אים שׂנא, ווײַל ער נבא נישט טוֹב אויף
מיר, נאָר בלויז רָע: מִיכָיָהוּ בן יִמלָה. האָט יְהוֹשָׁפָט אמר: זאָל דער מלך אַזוי

נישט אמר. 9 האָט מלך ישראל קרא סריס אחד, און האָט אמר: מהר! מִיכָיְהוּ
בֶּן יִמְלָהן. 10 און מלך ישראל און יְהוֹשָפָט מלך יהודה זײַנען ישב [זען "ישב"
הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] איטלעכער אויף זיין כִּסֵּא לבש אין בְּגָדִים אין אַ
גֹרֶן בײַ דעם פֶּתַח פון שומרון, און כל נביאים האָבן נבא פאַר זיי. 11 און
צִדְקִיָּה בֶּן כְּנַעֲנָה האָט זיך עשׂה קרני ברזל, און ער האָט אמר: אַזוי האָט ה'
אמר: מיט די דאָזיקע וועסטו נגח ארם ביז זיי צו כלה. 12 און כל נביאים
האָבן נבא דעס גלײַכן, אַזוי צו אמר: עלה קיין רמת-גִלעָד, און צלח; ה' וועט
זי נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] אין דער יָד המלך. 13 און
דער מַלְאָךְ וואָס איז הלך צו קרא מִיכָיְהוּן, האָט דבר צו אים, אַזוי צו אמר:
הנה נָא די דברים פון די נביאים זײַנען ווי פֶּה אֶחָד טוֹב צום מלך; זאָל, נָא,
דײַן דבר זײַן אַזוי ווי דאָס דבר אחד פון זיי, און זאָלסט דבר [זען "דבר"
ישעיהו 7:10-14] טוֹב. 14 האָט מִיכָיְהוּ אמר: אַזוי ווי עס ה' חי, אַז דאָס וואָס
ה' וועט אמר צו מיר, דאָס וועל איך דבר [זען "דבר" ישעיהו 7:10-14]! 15 איז
ער בוא [זען "בוא," בראשית 49:10; ירמיהו 23:5-6; חגי 2:7-9; זכריה 9:9] צום
מלך, און דער מלך האָט צו אים אמר: מִיכָיְהוּ, זאָלן מיר הלך צו רמת-גִלעָד
אויף מלחמה, אָדער זאָלן מיר חדל? האָט ער צו אים אמר: עלה! און צלח! און
ה' וועט זי נתן [זען "נתן" ישעיהו 7:14; 53:9; 9:5; חגי 2:7-9] אין דער יָד המלך.
16 האָט דער מלך צו אים אמר: ביז וויפיל פְּעָמִים זאָל איך דיך שבע, אַז דו
זאָלסט נישט דבר צו מיר נאָר אמת אין שֵׁם ה'? 17 האָט ער אמר: איך האָב
ראה כל ישראל פוץ אויף די הרים, אַזוי ווי צאן וואָס האָבן נישט קיין רֹעֶה,
און ה' האָט אמר: אָן אֲדֹנִים זײַנען די דאָזיקע; זאָלן זיי זיך שוב [זען "שוב"
הושע 3:4-5; זכריה 13:7] איטלעכער צו זיין בית בשלום. 18 האָט מלך
ישראל אמר צו יהוֹשָפָטן: האָב איך דיר נישט אמר, ער וועט נישט נבא אויף
מיר טוֹב, נאָר בלויז רָע? 19 האָט ער אמר: דעריבער שמע דאָס דבר-ה': איך
האָב ראה ווי ה' ישב [זען "ישב" הושע 3:4-5; זכריה 6:11-13] אויף זיין כִּסֵּא,
און כל צְבָא הַשָּׁמַיִם עמד לעבן אים פון זיין ימין און פון זיין שְׂמֹאל. 20 און
ה' האָט אמר: ווער וועט פתה אַחאבן, ער זאָל עלה [זען ישעיהו 53:2] און נפל
אין רמת-גִלעָד? האָט דער אמר אַזוי, און דער אמר אַזוי. 21 איז יצא דער רוּחַ,
און האָט זיך עמד פאַר ה', און האָט אמר: איך וועל אים פתה. האָט ה' צו
אים אמר: מיט מָה? 22 האָט ער אמר: איך וועל יצא און ווערן אַ רוּחַ שֶׁקֶר אין
פֶּה פון כל זײַנע נביאים. האָט ער אמר: וועסט פתה, און וועסט אויך יכל;

יצא! און עשׂה אַזוי! 23 און אַצונד, הנה, ה' האָט נתן א רוּחַ שֶׁקֶר אין פֶּה פון
אַלע די דאָזיקע נביאים דײַנע, אָבער ה' האָט דבר אויף דיר רָעָה. 24 האָט נגש
צִדקִיָהו בן כנַעֲנָהן, און האָט נכה מיכָיְהון אויפן לֶחִי [זען "לֶחִי" פון משיח,
ישעיהו 50:6] און ער האָט אמר: אויף וואָסער [דֶּרֶךְ] איז דער רוּחַ ה' עבר פון
מיר, כדי צו דבר [זען "דבר" ישעיהו 7:10-14] מיט דיר? 25 האָט מיכָיְהו אמר:
הנה וועסטו ראה אין יום ההוא, ווען דו וועסט בוא אין אַ חֶדֶר בְּחֶדֶר זיך צו
החבה [חבה]. 26 האָט מלך ישראל אמר: לקח מיכָיְהון! און שוב אים אום צו
אָמוֹן דעם שַׂר פון דער עִיר, און צו יוֹאָש בן המלך. 27 און זאָלסט אמר: אַזוי
האָט אמר דער מלך: שום דעם דאָזיקן אין בֵּית הַכֶּלֶא, און אכל אים מיט
לֶחֶם לַחַץ און מַיִם לַחַץ, בּיז איך בוא בשלום. 28 האָט מיכָיְהו אמר: אויבֿ שוב
וועסטו זיך שוב בשלום, האָט ה' נישט דבר דורך מיר. און ער האָט אמר:
שמע דאָס צו, איר עַמִּים כֻּלָּם. 29 און מלך ישראל און יְהוֹשָׁפָט מלך יהודה
זײַנען עלה [זען "עלה" ישעיהו 53:2] קיין רמת-גִלעָד. 30 און מלך ישראל
האָט אמר צו יהוֹשָׁפָטן: איך וועל זיך התחפשׂ [חפשׂ] און וועל בוא אין דער
מלחמה, און דו לבש דײַנע בגדים. און מלך ישראל האָט זיך חפשׂ, און איז
בוא אין דער מלחמה. 31 און מלך ארם האָט צוה די 32 שׂרים פון זײַנע
מרכּבות, אַזוי צו אמר: איר זאָלט נישט לחם מיט קָטֹן אָדער גָדול, נאָר בּלויז
מיטן מלך ישראל אליין. 32 און עס איז געווען, ווי די שׂרים פון די מרכּבות
האָבן ראה יהוֹשָׁפָטן, אַזוי האָבן זיי אמר: דאָס איז געוויס מלך ישראל. און זיי
האָבן זיך סור צו אים צו לחם. האָט יְהוֹשָׁפָט זעק; 33 איז, ווי די שׂרים פון די
מרכּבות האָבן ראה אַז דאָס איז נישט מלך ישראל, אַזוי האָבן זיי זיך שוב פון
הינטער אים. 34 און אַן אִיש האָט משך דעם קשת אין דער תֹּם פון אים, און
האָט נכה [זען "נכה" ישעיהו 53:4] מלך ישראל צווישן דבקים [דבק] און
צווישן שִׁריון. האָט ער אמר צו זײַן רַכָּב: הפך דײַן יָד, און יצא פון דער מַחֲנֶה,
וואָרעם איך בין חלה [הוּא חלל מפשעֵנוּ, ישעיהו 53:5]. 35 און די מלחמה איז
עלה אין יום ההוא; און דער מלך איז מעמד [עמד] געוואָרן אין מרכּבה
אַנטקעגן ארם; און אין עֶרֶב איז ער מות. און דאָס דָּם פון דער מַכָּה איז יצק
אויפן חֵיק פון מרכּבה. 36 איז עבר א געשריי דורך דער מַחֲנֶה ווי בוא הַשֶּׁמֶשׁ:
איטלעכער צו זײַן עִיר, און איטלעכער צו זײַן אֶרֶץ! 37 אַזוי איז מות דער מלך;
און ער איז געבראַכט געוואָרן קיין שומרון. און מע האָט קבר [זען משיח
קבר, ישעיהו 53:9] דעם מלך אין שומרון. 38 און אַז מע האָט שטף דעם

מרכבה בײַם בְּרֵכָה פון שומרון, האָבן די כלבים [זען תהלים 22:17] לקק זײַן
דָם, און די זוֹנות [זנה] האָבן זיך דרינען רחץ, אַזוי ווי דאָס דבר-ה' וואָס ער
האָט דבר. 39 און די יתר דִּבְרֵי אַחאבן, און כל וואָס ער האָט עשׂה [זען
"עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] און דאָס בית הַשֵּן וואָס ער האָט בנה
[זען "בנה" דניאל 9:25], דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר דברי הימים מלכים פון
ישראל. 40 און אַחאב האָט זיך שכב מיט זײַנע אבות, און בְּנוֹ אַחַזיָהו איז
געוואָרן מלך אויף זײַן תּחת. 41 און יְהוֹשָׁפָט בן אָסאָן איז געוואָרן מלך
איבער יהודה אין 4טן שָׁנָה פון אַחאב מלך ישראל. 42 35 שָׁנָה איז יְהוֹשָׁפָט
געווען אַז ער איז געוואָרן מלך, און 25 שָׁנָה האָט ער מלך אין ירושלים. און
דער שֵם פון אִמוֹ איז געווען עֲזובה בַּת שִׁלחִין. 43 און ער איז הלך אין כל דֶּרֶךְ
אָסָא אָבִיו און ער האָט זיך נישט סור דערפון; ער עשׂה [זען ירמיהו 23:5-6;
ישעיהו 53:9] וואָס איז יָשָר אין די אויגן פון ה'. 44 נאָר די בָמות זײַנען נישט
סור געוואָרן; הָעָם האָט נאָך זבח און קטר אויף די בָמות. 45 און יְהוֹשָׁפָט איז
געווען אין שלום מיט מלך ישראל. 46 און די יתר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט, און זײַן
גבוּרה וואָס ער האָט עשׂה, און ווי ער האָט לחם, דאָס איז שוין כתב אין סֵפֶר
דברי הימים מלכים פון יהודה. 47 און דעם יתר פון די קָדֵש, וואָס איז שאר
אין די טעג פון אָבִיו אָסאָן, האָט ער בער פון הָאָרֶץ. 48 און קיין מלך איז
נישט געווען אין אדום; א נצב איז געווען מלך. 49 יְהוֹשָׁפָט האָט עשׂה תַּרְשִׁיש
אֳנִיּוֹת [אֳנִיָּה] צו הלך קיין אוֹפיר נאָך זָהָב, אָבער ער איז נישט הלך, וואָרעם
די אֳנִיּוֹת זײַנען שבר געוואָרן בײַ עֶציון-גֶבר. 50 דעמאָלט האָט אַחַזיָהו בן
אַחאבן אמר צו יהוֹשפטן: זאָלן מײַנע עבדים הלך מיט דײַנע עבדים אין די
אֳנִיּוֹת; אָבער יְהוֹשָׁפָט האָט נישט אבה. 51 און יְהוֹשָׁפָט האָט זיך שכב מיט
זײַנע אבות, און ער איז קבר [זען משיח קבר, ישעיהו 53:9] געוואָרן לעבן זײַנע
אבות, אין עִיר דָּוִד אָבִיו; און בְּנוֹ יהוֹרם איז געוואָרן מלך אויף זײַן תּחת [זען
בראשית 22:13, תּחת בְּנוֹ; זען ישעיהו 53:5,8, תּחת לנו]. 52 אַחַזיָהו בן אַחאבן
איז געוואָרן מלך איבער ישראל אין שומרון אין 17טן שָׁנָה פון יְהוֹשָׁפָט מלך
יהודה, און ער האָט מלך איבער ישראל 2 שָׁנָה. 53 און ער האָט עשׂה [זען
"עשׂה" ירמיהו 23:5-6; ישעיהו 53:9] וואָס איז רַע אין די אויגן פון ה', און איז
הלך אין דעם דֶּרֶךְ אָבִיו, און אין דֶּרֶךְ אִמוֹ, און אין דֶּרֶךְ יָרָבְעָם בן נבטן, וואָס
האָט החטא [חטא] ישראל. 54 און ער האָט עבד בַּעַל, און האָט זיך שחה צו
אים, און האָט כעס ה' אלקֵי ישראל, אַזוי ווי אַלץ וואָס אָבִיו האָט עשׂה.